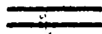
Nybyggerliv paa Prærien

Av

Ole Hjelt

Forfatter av: "Socialismen" og "Farmeren og Socialismen".

Forfatterens Forlag 1920.

The Forum Publishing Co., Ltd.
389 Logan Ave., Winnipeg, Man.

"Wer den Dichter will verstehen
Muss in Dichters Lande gehen."

GOETHE

Denne bok er tilegnet alle, levende saavel som døde i navnløse grave, som har kjæmpet som nybyggere mot pengemagtens griskhet og naturens barskhet ute i vildmarken forat rykke civilisationens milepæler ut mot vest.

INDHOLD.

KAPITEL I.

MOT VEST

"MY BELOVED"
(Tilegnet vestre Canada.)

"I loved her in her infancy,
Before she laughed to other eyes,
I kissed her tresses all the day,
And sat with her in glad surprise;
And knew her hearth entirely true,
And through her virgin laugh and play
Behold the gates of Paradise.

"I loved her in her infancy,
And held that she was wholly mine;
From Kicking Horse to Thunder Bay
I loved her in her infancy.

"I saw her in her womanhood,
A thousand suitors at her door;
I hoped for her greatest good,
Yet marvelled at the train she bore —

"And hated prestige, if it brought
Her virgin purity to naught;
And held myself a jealous prude,
And for her faults I loved her more.

"I loved her in her womanhood,
And wondered at her growing charm,
(God grant it bring her not to harm),
I trusted her as still I could,
And loved her in her womanhood.

"Across the primal — planted plain,
I see her rise through clouds and rain
To all the fullness beauty knows,
And feel my questionings are vain".

Robert J. C. Stead.

De fleste av de store folkevandringer i ældre og moderne tider har gaat mot vest. Mot vest! stadig mot vest, har mottoet været. Rikedom og lykke har bestandig været menneskenes higen og likesaa sikkert er denne rikdom og lykke blit søkt i vesten. Begrepet mot vest har ikke bestandig hat den samme mening. Al moderne forskning synes at peke i den retning, at menneskeslægtens vugge har staat et sted i syd- eller central Asien. Fra dette centrum har folkeslagene spredt sig ut over jordkloden mot vest. Til vestre Asien, til Afrika og til Europa og sidst til Amerika. Naar det territorum som oldtidens stammer bebodde blev for trangt for den voksende befolkning, med datidens primitive produktionsmetoder, hvor hver stamme trængte stort landomraade for at kunna eksistere, delte stammerne sig op og utvandret mot vest og slog sig ner i det nye land, hvor de nye stammer vokste og blev til federationer, som senere blev til nye nationer og stater.

Grændsen mot vest var ikke naadd naar folkevandringerne var kommet til Atlanterhavets østlige bredder. — Middelalderens "videnskapsmænd" lærte rigtinok att dette var "verdens ende", og at jorden var flat og at de som vovet sig ut paa flatens kant vilde falde ned i avgrunden. Men takket være "fritænkerne", "kjætterne" og "vranglærerne" i alle

tidsaldre, jeg siger takket være disse, blev Amerika og jordomraadet opdaget.

Fritænkere, kjættere og vranglærere er en urgammel fælles benævnelse paa alle dem som har levet foran sin tid: levet sit fysiske liv i nuet og sit aandsliv i fremtiden. Det er disse fritænkere, kjættere og vranglærere som har været menneskehetens lys, haap og redning i alle tidsaldre. Disse har raget høit over sin blinde samtid, og det er til disse som menneskeslægten skylder den største tak. Leif Erikson og Kristoffer Kolumbus reiste mot vest og fandt en ny verdensdel og Amerigo Vestpucci, en dristig italiensk navigatør, reiste mot vest og kartlagde store dele av Syd-Amerika, og efter ham fik den nye verdensdel navnet Amerika.

Efter disse første vovehalse hadde foretat reisen til Amerika begyndte flere og flere at vove sig ut til det ukjendte vesten. Eftersom navigationen tiltog i sikkerhet saa utviklet denne spredte utvandring av dristige eventyrere sig til en stadig større og større strøm av emigranter, indtil nu, at Nord-Amerika allene er befolket med over 100 millioner mennesker. Civilisationen hadde ikke før faat fast fotfæste paa Atlanterhavskystens bredder før nye milepæler utsattes mot vest. —

Mot vest før de første nybyggere betydde ind i Pennsylvania og Ohios skoge. Fra Pennsylvania og Ohio til Indiana og Illinois; derifra til Wisconsin, Iowa, Minnesota, Dakotaerne, Nebraska, Kansas, Montana og ut til Stillehavets bredder. I Canada begyndte strømmen fra Quebec vestover til Ontario, Manitoba, Saskatchewan, Alberta, indtil Stillehavets kyster naaddes i British Columbia. Hver og en av disse stater og provinser betegner en ny milepæ for civilisationens fremrykning mot vest. Denne strøm av emigranter mot vest har været en meget blandet strøm; den har været sammensat av alle nationaliteter og alle racer, med utganspunkter fra alle himmelstrøk. De fleste emigranter har prøvet at slaa sig ner i de dele av landet hvor klimatet,

jordbunden og virkefeltet var mest i likhet med det de var vant med i det gamle land.

Det er denne emigrantstrøm av alle racer og nationaliteter, som litt efter litt blander sig sammen og blir klimatiseret og kaldes den amerikanske nation. Denne nye nations storhet har sit utspring væsentlig fra to kilder: 1. Amerikas uuttømmelige naturlige rikdomskilder og 2. Sammenblandningen av genialiteten fra alle nationaliteter.

*

Fred Lund og brødrene Anton og Olaf Hagen blev ogsaa revet med av strømmen mot vest. Først fra Norge til Wisconsin, Minnesota og N. Dakota og derefter længre vest til Canadas store prærier.

Tidlig en juni morgen i 1908, medens solen spredte sine gyldne straaler henover den sløvpærleformige beduggede Nord-Dakota prærien, forlot Fred Lund, Anton og Olaf Hagen dette skjønne og frugtbare land for at reise vestover til Canada, hvor maalet var nyt og frit land. Steele county i N. Dakota hadde været beboet over en menneskealder og landet var oppe i en stor pris, altfor stor for nykommere som hadde lite at kjøpe land for. Dette var en av aarsakerne hvorfor kursen sattes længre mot vest.

Reisen gik først til Devils Lake, som betyder fandens sjø paa norsk. Denne by ligger vakkert til ved sjøen og er en fin trivelig prærieby som ikke har noget tilfælles med sjøen; det vil si, hvis man skal bedømme den efter navnet. Fra Devils Lake sattes kursen til Churchs Ferry, hvor der ventedes paa train til Canada. I Churchs Ferry traf Fred, Anton og Olaf sammen med en ældre gudbrandsdøl som hadde været i Amerika og drevet som kreaturhandler ca 20 aar, men nu hadde været tilbake i Norge 4 aar og var kommet til Amerika igjen for at kassere ind gammel gjæld og besøke slægtinge, for derefter at reise til Norge igjen. Denne gudbrandsdøl paastod at det var det samme hvor man var i verden, og at man nogensteds maatte være.

I Churchs Ferry var der ogsaa mange indianere. Naar disse gik paa byens fortaug eller gater, saa gik de og glanet paa huser vinduer og folk, og under gangen løftet de føtterne høit og avmaalt for hvert skridt, liksom for at løfte dem over eventuelle stene, stubber eller vindfald. Asfaltbelagte fortaug kunde ikke indianerne bli fortrolig med; ti det lugtet for meget av civilisation og deres dødsfiende: den hvite mand. Tiltrods for at der ingen stene, stubber eller vindfald var paa fortauget saa løftet alligevel indianerne føtterne op; ti det hadde Eng Bi, hans fader gort naar han gik i vildmarken og det hadde Krypende Kat hans bestefader gjort og det hadde Sovende Ugle hans oldefader gjort, og hans oldefader ligesaa. Churchs Ferry var et nyt kunstprodukt som indianeren ikke kunde bli fortrolig med. Naar man talte til indianerne paa engelske, som de fleste av dem forstod endel av, saa lod de som de ikke forstod; ja de lod endog som de ikke engang kunde opfatte lyd. Paa denne maate uttrykte indianeren sit hat til den hvite mand.

I de gamle gode dage, længe, længe før end Churchs Ferry og andre byer var anbragt paa kartet, naar Krypende Kat, Sorte Fot, Eng Bi og alle andre indianske stormænd flakket frit om paa vestens vilde prærier, og de hvite erkefiender begyndte at stikke sin næse ind i indianernes hellige territorium, da kunde man skyte de hvite med piler og hugge dem ihjæl med økser, men hvad kunde man gjøre nu! De hvite var jo i overvældende majoritet, og desuten hadde de alle slags djævelske mordvaapen som Eng Bi, og Sorte Fot ikke hadde drømt om kunde frembringes ad naturlig vei.

Gang paa gang førte indianerne krig mot de første hvite. De hvites skalpe bragt tilbake fra kampplassen var et glædens symbol for indianerne. Men de hvite lot snart indianerne forstaa at de ikke ønsket at la sine skalpe bruke til festsymbol blandt rødhuderne. Krigen mellem røde og hvite antog stadig større og større dimensioner. De

største av indianernes høvdinger bygget sin krigstaktik paa den teori: át hvis alle indianer-stammer kunde forenes i et stort forbund, saa vilde indianerne bli sterke nok til at utrydde sin erkefiende, den hvite mand. Denne teori vandt ogsaa mange tilhængere blandt indianerne, nogen mere fornuftig ide hadde de aldrig hørt. For at overbevise indianerne om falskheten av denne forbundsteori indfanget De forenede staters regjeringsagenter endel av de vigtigste indianerhøvdinger for at la dem faa anledning til at studere de hvites militærmagt. Indianerhøvdingerne fik anledning til at se tusinder av U. S. soldater marchere til takten av ørebedøvende hornmusik og trommeslag, med geværene paa skuldren og paasatte bajonetter. Høvdingerne saa disse soldater falde ner i skyttelinjer og de hørte gnistrende geværsalver. Artilleriet blev kjørt op og kanonerne avfyret med frygtelig brak som bragte jorden og alt i omgivelserne til at skjælve, saa indianerne trodde at verdens ende var nær. Indianerhøvdingerne blev ogsaa overbevist om at der ikke skjøtes bare med løst krudt for at bluffe, men skytningens frygtelige verkninger fik de ogsaa se. Efterat indianerhøvdingerne var blit overbevist om hvilke magtemidler U. S. regjering besat og hvor umulig det vilde være for indianerne at tænke paa at underkue de hvite, blev høvdingerne løslat og reiste tilbake til sine respektive stammer og fortalte hvad de hadde hørt og set, og indianerne kom litt efter litt til den overbevisning, at det var umulig at utrydde de hvite med vaabenmakt. Derfor ser man at indianerne ikke længre bruker vaabenmagt paa de hvite men finder sig i sin skjæbne, og prøver at omgaas den hvite mand det beste han kan, men dypt i hans hjerte ligger et latent hat til den hvite, som kun frygten hindrer fra at utfolde sig i handling.

Fred, Anton og Olaf hadde egentlig tænkt at reise til Lethbridge i provinsen Alberta for at se paa landet derude, men i Churchs Ferry intraf der

en hændelse som omstyrtet denne plan, og fik vidtrækkende følger for fremtiden. De tre riesefæller traf nemlig i Churchs Ferry sammen med to nordmænd, far og søn, som ogsaa var paa reise til Canada for at finde frit land. Disse to skulde reise til en by som heter Gull Lake og ligger paa Canadian Pacific linjen i det syd-vestre hjørne av Saskatchewan. Faderen fortalte at han kjendte to norske gutter som hadde været der og taget "homestead" og at de hadde sagt at landet var meget godt. Gamlingen fortalte at han hadde været vekselvis farmer og medicinagent paa prærien i Nord Dakota i 18 aar og hadde adskillig kjendskap til prærien, sa han. Efterat han hadde fortalt en hel del om præriefarming, jordarter, klimat og nybyggerliv i sin almindelighet sa han: "Jeg skal nok snart se om landet derute ved Gull Lake er brukbart for farming, der kan ingen lure mig paa land. Hvis der er god græsvækst paa landet, da vokser der ogsaa noget andet, da er landet brukbart for farming".

Gamlingens tale slog ned i Olafs hjerne som en lynild i en tør furu. "Hvis der er god græsvekst paa landet, da vokser der ogsaa noget andet!" Ja, saa sa han gamlingen. Denne sætning ringet længe i Olafs øren intil den efter megen overveining blev til et fast princip: En vegt og meter hvormed alt vildt prærieland kunde veies og maales. — Fred, Anton og Olafs samentrof med disse to nordmænd i Churchs Ferry har Olaf mange gange tænkt paa siden, naar han har filosoferet over menneskers skjæbner og vandringer gjennem livet og Olaf har ofte fremført dette møte som et bevis for sine teorier om, at tilfældigheten spiller en meget fremtrædende rolle i alle individers liv. Følgen av dette møte i Churchs Ferry hadde som direkte følge at Fred, Anton og Olaf kom til at leve mange aar av sit liv syd for Gull Lake i Saskatchewan. Hvis de aldrig hadde møtt disse to nordmænd som skulde til Gull Lake, hvem vet om ikke Fred, Anton og Olaf hadde faat Lethbridge, Alberta, til fremtidig hjem,

kanske nord Saskatchewan, kanske British Columbia, eller kanske hvilkensomhelst anden plads paa kloden uten om Canada. Ja, hvem vet! — — Ingen vet. — —

Fra Churchs Ferry sattes kursen mot St. John ved den canadiske grændse. — Her blev baggagen undersøkt, ligeledes vaksinationsmerkene, ligesom en hel del dumme spørgsmaal blev stillet om hvor man var født henne, gift eller ugift, hvor længe været i U S., hvor man skulde reise hen i Canada, og i hvilken hensikt man foretog reisen et cetera et cetera. Her betrakter man næmlig alt folk som kjæltringer. Efter megen dividering frem og tilbake slap man endelig over dette latterlige kunstprodukt som man kalder politisk landegrændse. Kommen over paa canadisk grund fandt man snart ut at landskapet var akkurat det samme som paa U. S.-siden av grændsen, folket var det samme, alle talte engelsk, paa begge sider av linjen saa man skolehuse hvor der undervistes i engelsk. Paa begge sider av linjen saa man høie taarne som ragte mot himlen som symboler paa en døende tidsalder. Folket spiste sine tre maal om dagen og sov i sine senge om natten, naar de fik solskin paa den canadiske side saa fik man det ogsaa paa den amerikanske, naar solen gik ner i vest og spredte sine gyldne straaler henover vidderne paa den ene side av grænsen saa kunde man ogsaa nyte og fryde sig over dette naturfænomen paa den anden side. Naar man saa al denne likhet mellem folk, sprok, landskap, klimat, sæder og skikke kunde man næsten fristes til at spørre: Hvorfor alt dette braak med vaksinationsmerker og dumme spørsmaal paa grændsen? Svaret ligger snublende nær: I sin tid utgik der en kongens eller mammons befaling som sa at akkurat der skulde grændsen ligge. Paa den amerikanske side skulde den privilegierte klasse ha legal ret til at utbytte folket og paa den canadiske side skulde britisk kapital ha forrangen. Høie toldmure og

emigrationsinspektører staar der paa rigsgrændsen som et direkte og typisk produkt av systemet. Toldmurerne og emigrantinspektørerne er et like saa fuldendt kunstprodukt som selve riksgrændsen, og vil alt sammen begraves i tidens sand naar spekulationsdjævelen blir revet ner fra sin høie trone og den sunde fornuft blir sat i høisætet.

Den første store by i Canada som besøktes var Brandon i Manitoba. Her blev der ordnet med landsøker-billetter, paa hvilke landsøkere kunde reise for 1 cent pr. mil. Fra Brandon sattes kursen ret vest mot vildmarken i et train som var fuldt av emigranter som kom fra Europa. Landet vestom Brandon var delvis aapen prærie og delvis bevokset med løvskog. De fleste farme var vel opbygget og omgit med idylliske skogsholdt som stod i fuldt løvskrud og blomsterdække, som bragte baade smaa og store fugle til at lovprise naturens storslagne skjønhet, med sin sang, en uuttømmelig kilde av skjønhet for hele den del av menneskeheten som ikke har synket saa lavt ner saa alle værdier maales med dollars. Vel ute av provinsen Manitoba kom man till Regina som er Saskatchewans hovedstad. Regina er en fin prærieby naar man tar i betraktning byen og provinsens korte levetid. Fra Regina gik det til Moose Jaw som i 1908 var en ganske beskeden by men som ifølge sin centrale beliggenhet og lette krydsningsplass for jernbanelinjer fra alle retninger, var bestemt til at bli en storby i fremtiden. Næste plass av nogen betydning som besøktes vær Swift Current, som dengang neppe hadde 800—1000 mennesker og hovedsaglelig var en samling av smaa træhytter, men som nu er en tidsmæssig bebygget by med brede gater og cementstøpte fortaug, og en mangfoldighet av store murgaarde — og en befolkning paa over 6000 mennesker. I Swift Current forskaffede emigranterne sig karter av landet og oplysninger angaaende det frie land. Gull Lake var dengang beliggende i Swift Current landdistrikt. Næste reisemaal var Gull Lake. Skjæbnens ironi vilde at Fred,

Anton og Olaf skulde lande i Gull Lake i øsende regnveir. Øsende regnveir ja. Ti tørke var den svake side av klimatet i dette distrikt: Paa trainet hadde lokalkjendte folk snakket om at der sjelden regnet, ligesom de officielle statistikker for en generation tilbake i tiden viste at den gjennemsnitlige nedbør for hele aaret var ca. 10 tommer. Men nu regnet der saa det sprutet i bakken og vandet randt i stride strømme.

De tre reisefæller hadde ikke været længe i Gull Lake før end der kom en mand og spurte om det var landsøkere. Da manden hadde faat et bejaende svar paa dette spørsmaal præsenterte han sig som kjendtmand, det vil sige, en som viste landsøkerne det frie land mot betaling. Kjendtmanden hadde ikke pratet længe før man forstod at han var en pratmaker, som tillige kunde tale baade dansk engelsk og tysk. Efterat kjendtmanden hadde lagt ut i det vide og brede om landets fortræffeligheter, og klimatets sundhet, og alle de fordele netop dette land her ved Gull Lake hadde fremfor alt det øvrige land i verden bød han sig til at kjøre Fred, Anton og Olaf rundt og vise dem landet for $11.00 pr mand. Hvilket tilbud straks blev antaget, selv om man kunde ha sine egne meninger om alle de herligheter og forrange hans land var i besiddelse av. Olof gjorde i samtalens løp tilfældig det spørsmaal om der regnet meget her. "Regnet!" sa kjendtmanden, "regner gjør det i overflod, se bare i dag det regner saa det spruter i bakken". Efter en tids samtale tog kjendtmanden landsøkerne ut til sin farm som laa i bygrændsen, hvor han viste frem en fin hvete-aker. Fulgt av en hel del gestikulering og demonstrering ved hveteakeren holdt kjendtmanden et længre foredrag om farmingsmetoder, om den canadiske hvete i almindelighet og hveten rundt Gull Lake i særdeleshet. Efter et længre foredrag sluttet kjendtmanden med at si, at der iaar hadde været en av de tørreste aar paa lang tid og naar man

kunde avle slik fortræffelig hvete i et slik tøraar som i aar, hvad kunde man ikke avle i et regnaar?

Kjendtmanden drev kjendtmandsforretning i stor stil og hadde flere mænd til at kjøre for sig, selv utførte han det meste av den muntlige agitation blandt nyankomne. Sent om kvelden efter at der var blit mørkt og Fred, Anton og Olaf stod og snakket utenfor hotelet fik de tilfældigvis høre en samtale mellem kjendtmanden og en av hans kjørekare, som det ikke var meningen nogen skulde høre. Kjendtmanden sa: "Du tar dem først ut til sektion X, det er av det daarligste land vi har nu, hvis de ikke vil ha det saa tar du dem til Y og prøver det, hvis det ikke tiltaler dem saa maa du ta dem til sektionerne A. B. C. og landet derindtil. Ja du vet! du forstaar!" "Certainly!" svarte kjørekaren med fagmandens sikkerhet. Kjendtmandens forretnings princip var nemlig at opdele baade sit land og sine kunder i klasser. Land til klasse I. var fladt, stenfrit land av god kvalitet, klasse II. var kuperet land med en del sten i samt av lidt daarligere jordbund. Klasse III. var stenet og hauget land og alt skrap som ikke var godt for stort andet end at bygge huser paa. Kunderne deltes i erfarne farmere, middelsdumme og dumme. Klasse I. var gamle erfarne farmere som ikke kunde lures paa land. Klasse II. var folk som hadde endel forstand paa land og klasse III. var alle dem som forstod sig likesaagodt paa land som en landsbyskomakere paa astronomi. Kjendtmandens forretningsprincip var at anbringe de mindre kritiske landsøker paa det daarlige land og de erfarne og mere kritiske paa det bedste. Et system som forresten er meget logisk, set fra kjendtmandens standpunkt.

Tidlig paa morgenen efter frokost, forlot Fred, Anton og Olaf Gull Lake, fulgt av kjendtmand. Hestene var to kvikke "bronchos" som villig strakte ut sine ben i raskt trav sydover mot Montanalinjen. Himmelen var vidunderlig blaa og vakker efter regnveiret og solen kastet sine varmende straaler hen-

over alt dødt og levende og varmet alt op efter nattens avkjølende mørke og dugg. Langs efter veien sat "gophers" saa tæt som gjærdestolper opreist paa bakbenene med foldede forlabber over brystet likesom i høitidelig andakt og taknemmelighet til naturen som hadde latt det ophøre at regne og latt solen skinne for disse underjordiske eksistenser. Prærieulven lusket doven omkring efter rov i morgensolen og hadde sine øine fæstet paa gophers "bønnemøter" for om mulig at faa en liten delikatesse for frokost. Den medfulgte hund hadde ogsaa et vaakent øie for gophers, ikke for lysten til at dræpe og spise, men for at tilfredstille sin lyst til at dræpe som den hadde arvet fra sine fædre og som sekler av tam tilstand ikke hadde formaadd at utslette fra dens natur. Midt i dette vakre morgenveir hvor alt syntes at være saa fredelig og stemningsfuldt foregik kampen for tilværelsen med alles krig mot alle hvor den sterkes magt var dens ret.

Paa veien sydover fortalte kjendtmanden, som forøvrig ikke paa langt nær var saa snakkesalig som chefen som underviste landsøkerne forrige dag, at landet kun hadde været beboet av de første nybyggere for et aar siden, og at de eneste folk som hadde levet der før var en og anden rancher som hadde streifet henover vidderne med sine kvæg- hest- og saueflokker. Han fortalte at mange av rancherne hadde tusinder av dyr hver og var nu grundrike folk, men at de nu snart maatte vike plass for den indflyttende farmerbefolkning fordi, at rancherne ikke kunde finde havneganger og høislaatt for sine dyr efterat farmerne tok landet i besittelse. Kjendtmanden fortalte at disse ranchere hadde blit utdrevet paa samme maate ifra Manitoba for flere aar siden naar farmerne kom ind og tok landet i besittelse der, og at rancherne saa med ublide øine paa de indflyttende farmere, og at der som regel var fiendskap mellem ranchere og farmere. Mange av rancherne, trodde han, vilde nu sælge sine dyr og reise længere vest til British Columbia og visse

dele av Alberta hvor landet endnu var vildt og ubeboet, og hvor som en følge av den store avstand fra jernbaner, endnu i mange aar rancherne vilde finde havneganger for sine dyr, indtil jernbaner, farmere og civilisation kom efter og for alle tider utryddet denne civilisationens avantgarde av ranchere fra det amerikanske kontinent. Kjendtmanden som var en gammel cowboy fortalte at han for mange, mange aar siden hadde arbeidet for Hudson Bay kompaniet, som var næsten eneherskere over vidderne i vesten i den tid, og hadde ret til al jagt og fangst. Kjendtmanden fortalte hvordan Hudson Bay kompaniets folk jaget store flokker av bøffeler tilsammen nede i store dalsænkninger for derefter at besætte alle strategiske punkter paa høiderne rundt med mænd med rifler og store oplag av ammunition, for der efter at aapne hurtig ild og skyte ner alt av værdi. Han paastod at dette var en fyrstelig sport for folkene og en stor økonomisk fortjeneste for kompaniet. Han fortalte ogsaa hvorledes Hudson Bay kompaniets folk snøt indianerne og svindlet til sig deres skind ved kompaniets tradingposter. I de gamle gode dage sa kjendtmanden, medens indianerne begyndte sit første samkvæm med de hvite kunde kompaniet sælge en rifle som kostet kompaniet 10—15 dollars for en haug av skind som var lagt det ene skind utstrækt ovenpaa det andre indtil haugen var saa høi som mundingen paa riflen, naar den stod med kolben paa bakken og mundingen i veiret. Kompaniets folk vilde bestandig se til at haugen var godt pakket og at den indeholdt saa mange værdifulde skind som mulig. Paa denne maate kunde kompaniet svindle til sig skind til hundreder og ofte tusinder av dollars for en rifle til en værdi av 10—15 dollars. Til kvinderne kunde man sælge et rødt lommetørklæde, hvis værdi var 5—10 cents for skind til en værdi av 30—40 dollars o. s. v. Kjendtmanden paastod brændevinet var det bedste byttemiddel man kunde bruke blandt indianerne, for brændevinet satte indianerne op i den syvende himmel. For bræn-

devin kunde man kjøpe mændenes skind, og for brændevin kunde kjøpe kvindernes "kjærlighet". Det var ikke nok med at kompaniets folk svindlet fra indianerstammerne deres surt erhvervede skind men de ødelagde ogsaa stammerne baade fysisk og moralsk. Den kjønslige omgang mellem de hvite og indianernes kvinder hadde som direkte følge syfilisen's og andre veneriske sykdommes utbredelse blandt indianerne, og hvor man færdes den dag i dag blandt indianerne kan man i deres ansikter læse om deres omgang med de hvite av deres syfilismærker. Enkelte naive iagtagere tror at den store dødelighet blandt indianerne i vore dage skriver sig fra at indianerne ikke taaler de hvites mat og klær. Denne opfatning kan la sig høre hvis man i begrepet "de hvites mat og klær" ogsaa indbefatter "de hvites fattigdom og syfilis".

Medens hestene gik i lystig trav henover widderne gjorde kjendtmanden landsøkerne nu og da opmerksom paa dype og smale striper i prærien saa langt som øiet kunne se bortimot horisonten. Dette er hvad folket kalder bøffeltrails, sa han, altsaa fotspor efter bøffaloen, hvilket ogsaa er tilfælde for de ældstes vedkommende, men alle de nyere er stier efter ranchernes kreaturer. — Alle steder paa prærien, og især i nærheten av sjøer, bække, elve og vandspringe vil man se i hopetal av disse lange smale gangstier som skyter ut fra alle plasser hvor der er vand likesom lysstraalerne fra en stjerne. Hvis man har anledning til at iagtta ranchernes kreaturer naar de gaar til vandingsplass kan man ogsaa se paa hvilken maate disse bøffeltrails blir til. Det ene dyr gaar efter det andet i lange endeløse rækker og tramper prærien op under sine føtter. Efter dyrene kommer vind og regn og feier det løstrampede støv væk, og saa har man "bøffeltrails". De egte bøffeltrails blir ogsaa til paa samme maatte, kun med den forskjel at bøffelerne utfører trampingen istedet for rancherens kreaturer. Forresten saa kan det jo være det samme, hvad enten disse bøffel-

trails er egte eller uegte. Naar nybyggeren kommer ind i vildmarken saa ligger de der, utstrakt i store net over vidderne, med vandingsplassene som maal. Det er et meget intresant objekt for studium, som fortæller den reisende om præriens dyreliv. Men med farmeren og civilisationen kommer plogen. Plogen tørner prærien, og dermed bøffeltrailene ned i muld, og med bøffeltrailernes forsvinden, begraves et kapitel av præriens historie. Præriens to store majestæter: Bøffelen og cowboyen, viker plassen for den mere prosaiske farmer og hans tamme dyr.

Paa veien sydover fortalte kjendtmanden om forskjellige sektioner av land som endnu ikke var optat av settlere og nu atter andre som vær tat, men som ikke var bebygd og arbeidet slik som homesteadloven bestemte og saaledes var aapne for cancellation. Men Fred, Anton og Olaf hadde allerede før avreisen fra Gull Lake gjort opmerksom paa, at de ikke vilde ha noget land før end de kom ca. 30 mil syd fra byen hvor der var opmaalt en ny jernbanelinje som muligens kom til at bli bygt om nogle faa aar. Da der lakket mot middag, begyndte kjendtmanden at fundere paa hvor han kunde faa kjøpt middag til sig og sit reisefølge. Efter litt omtanke kom han ihu en skotlænder som han hadde anvist land for et aar siden, som muligens var villig til at arrangere for middag. Ankommen til skotlænderens plass blev alt ordnet og middagen indtat med glupende appetit; ti hvis der er noget som gir appetit saa er det at færdes paa prærien med dens lette og klare luft hvor hvert aandedrag bringer helsebod og velvære. Skotlænderen drev netop paa med at grave brønd. Han hadde netop bygt en bordhytte for sig selv og familie og en torvstald for sine dyr. Efterat middagen var indtat benyttet landsøkerne anledningen til at faa sit vitebegjær tilfredstillet ved at spørre skotlænderen om hvordan landet var at bearbeide, om der var megen sten, hvor meget det vilde koste at bygge jord- og træhytter

av forskjellig størrelse, ligeledes om stald og brønde o. s. v. Skotlænderen som var en meget hyggelig mand var meget villig til at gi de nyankomne oplysninger om hvad han hadde lært av sit korte nybyggerliv. Da den første middag i vildmarken var spist og hestene hadde spist og hvilt fortsattes reisen længre mot syd hvor man snart nærmet sig landet som støtte op mot den nyopmaalte jernbanelinjen. Efter at have kjørt over nogle sektioner hvor der var endel sten og hvor landet var noget kupperet kom man ind i en sektion som var ganske flat. Da hestene sprang i let trav langs sektionslinjen paa dette land strakte Fred halsen for at ta landet i nøie betraktning. Da han hadde betraktet landet nogle minuter, medens hestene flyttet landsøkerne fremefter sektionslnjen utbrøt Fred pludselig: "Dette land er mit!" Saa var altsaa hans lod kastet. Nogle minuter senere efterat hestene hadde rukket over til et landstykke ved siden av Freds utbrøt Olaf pludselig: "Dette er mit land!" Saa var han tilfredstillet. Nu var der Anton igjen som intet land hadde faat, men da kjendtmanden gjorde opmerksom paa at der var 4 mil til den plass hvor der skulde overnattes og da solen var færdig til at gjemme sig bak horisonten i vest, blev der besluttet at Anton maatte vente til næste dag med at finde sit land.

Naar reisefølget ankom til farmen for overnatningen som var hos en amerikaner som forresten hadde en liten draape indianerblod i sine aarer, kom gamlingens to giftefærdige døtre ut paa gaardsplassen for at modta de nyankomne med venlige smil og lys latter. Og det var ikke rigtig sikkert for andet end at nogen hver av de nyankomne begyndte at fundere paa hvem denne venlige mottagelse egentlig gjaldt, og hvad motiver der egentlig kunde ligge til grund for de lyse smil og venlige ord.

Efterat aftensmaten var indtat kunde man se at kjærlighetens evige love var de samme her ute i vildmarken som i "civiliserte" land. Kjendtmanden

slog to fluer med et slag hver gang han reiste ut i vildmarken, nemlig vise landsøkere land og fri til sin kommende hustru; ti om et aar var han gift med amerikanerens ældste datter. Gammelfolkene var sterkt troende frie metodister som hadde gudstjeneste morgen og aften og læste før og efter hvert maaltid. Gamlingen kunde undertiden utøse brændende eder ute i stalden naar hester, kuer og griser gik andre veie end de han vilde de skulde gaa, men inde i huset med salmebok og bibel i haanden hørte man aldrig gamlingen bande: dertil var han alt for religiøs. Kjendtmanden var langt andet end religiøs og hadde aldrig tilhørt nogen metodistmenighet, men om kvelden efter salmesangen, naar hele familien laa stønende, sukkende og syndebekjendende paa knæ og foldede hænder over stole, sengekanter og kasser i hellig andagt faldt ogsaa kjendtmanden paa knæ og utførte det nødvendige hokus pokus, indtil mindste detaljer, som var nødvendig for at være fri metodist, ifølge familiens opfatning av skriften. Hvad enten kjendtmanden, naar han laa paa sine knær, tænkte mest paa gud eller jenten er der ingen som vet, kan ikke forklares hverken med matematik eller kemisk analysering.

Næste morgen medens solen svinget sit vældige ildhav over horisonten i øst og belyste præriens mægtige skjønhet, forlot landsøkere og kjendtmand sit nattekvarter for at søke efter land til Anton. Landsøkernes blik var rettet mot øst hvor landet var beliggende og hvor solens straaler varmet baade sjæl og legeme. Kjendtmandens sol var i vest; ti der stod jenten og vinket med et hvit lommetørklæde til avsked. Efterat ha kjørt i ca. 5 mil begyndte Anton at se sig rund efter land og om en tid fandt han ogsaa hvad han søkte. Nu sattes kursen mot Gull Lake hvor der skulde 'file's" paa landet hos en underagent som sendte papirerne til hovedkontoret. Paa veien tilbake til byen var kjendtmanden meget taus han faldt nu og da i dype tanker. Ankommen til byen traf man først den snakkesalige chef, som

først spurte om resultatet av turen. Da han fik vit at alle tre hadde tat land sa han at de aldrig kom til at angre sig paa at de det hadde gjort, og at de vilde være ham taknemmelig for den tjeneste han hadde ydet landsøkerne. Og hvis disse hadde venner og bekjendte i staterne som tænkte paa at reise til Canada for at finde land, saa var der bare at sende dem til ham, saa skulde de faa sit landbegjær tilfredstillet; ti saa godt land som der var i dette distrikt kunde man ikke opdrive noget steds i Canada nu, sa han.

Fra den snakkesalige kjendtmand gik Fred, Anton og Olaf til landagenten hvor papirene angaaende landet blev bragt i orden og sendt til hovedkontoret. Naar svaret kom tilbake fra hovedkontoret om at alle tre hadde faat det land de ønsket var fremtiden bestemt. Mange aar av Freds, Antons og Olafs liv skulde nu tilbringes ute i vildmarken i kamp mot elementerne og pengemagten. En kamp under hvilke de kjæmpende fra tid til anden vilde møte bitre motgange saavel som seirens glæder. En kamp som stadig staalsætter viljen og gjør den kjæmpende skikket til at slaa ner al motstand og gaa seiersrik ut av kampen; ti hvis viljen er svak saa er alt andet svakt, og en nybygger med en svak vilje er dømt til undergang.

KAPITEL II.

NYT HJEM

"C'etait le Canada mysterieux et sombre,
Sol plein d'horreur tragique et de secrets
sans nombre."

Trechette.

Den første ting som blev gjort efterat lande var sikret var at bygge hus. Fred, Anton og Olaf hadde skaffet sig oplysninger fra nybyggere om de forskjellige slags huses kvalitet og pris. Ute i vildmarken blandt nybyggerne er der foreløbig kun tale om tak og fire vægger til at holde ute den værste kulde, vind og nedbør og saaledes har planer om gode huse sin plass i den blaa fremtid for nybyggeren. Nogle fortalte at bordhytter var de beste og billigste og andre faltalte at torvhytter var best, saa der var ikke saa godt at orientere sig blandt alle gode og velmente raad. Imidlertid saa bestemte Fred, Anton og Olaf sig for at bygge torvhytter 12x12 fot i firkant og 7 fot høi med bord til tak og gulv; dette beregnet de vilde være tilstrækkelig stort indtil de en gang i fremtiden fik landet oparbeidet og fik sig "bedre halvdele", da maatte der naturligvis bygges større: ti man kunde jo ikke

vente at noget kvindfolk hverken ville eller kunde leve i et slig jordhul, saa megen kjendskap hadde ogsaa Fred, Anton og Olaf til kvindekjønnets smak og nykker, saa de forstod det.

De nødvendige bord til at bygge tre huse av ovennævnte størrelse blev kjøpt. Likeledes blev brødrene Jonatan og Sam Homlevik, to norske gutter, hyret med fire heste til at tørne op torv som skulde skjæres til "mursten" med en spade for at brukes som byggematerialier. Materialierne blev læsset paa vogn i Gull Lake og kjørt 30 mil syd fra byen, hvor det optagne land var beliggende. Fred, Anton og Olaf fulgte ogsaa med ut, medbringende den redskap som var nødvendig for at være kjældegraver, snedker og "murer'; saasom spade, grev, sag og hammer. Solen og klokken blev anvendt som "vinkel", og til lod og andre finere instrumenter blev der anvendt "godt sjøn". Der blev avtalt at Fred Anton og Olaf skulde gaa ut paa det nye land for at utse byggetomt og grave kjælder en dag i forveien før Jonatan og Sam kom med hesten for at producere "mursten". Der blev likeledes bestemt at Olafs hus skulde bygges først. Da Olaf hug det første hug i jorden og tog det første spadetak der kjælderen og huset skulde være sa han: at "dette er et historisk øieblik som aldrig blir glemt". Kjældergravningen gjorde kun langsomme fremskridt, tiltrods for at der var tre mand til at gjøre bytte paa med at bruke spade og grev. Junisolen satte sine brændende straaler paa kjældergraverne, som svedet ganske sterkt, dette var en av aarsakerne hvorfor arbeidet gik smaat; ti der blev diskuteret forskjellige teorier om solstik. En anden aarsak var at de paastod at de var sine egne herrer og saaledes arbeidet som de vilde. Den tredje og vigtigste aarsak var, at Fred Anton og Olaf sat lange stunder paa kjælderkanten og filosoferte og pratet om fremtiden. Pratet om hvad slags residenser de skulde bygge bare de blev rike, hvad slags stald og grøneri og hvad enten der var mest fordelagtig at tørne den vilde

prærie med okse-, heste-, damp- eller benzinkraft. Foreløbig var der naturligvis kun tale om oksekraft, men det var jo ingen rimelig grund for andet end der kunde diskuteres om hvad som var billigst og mest fordelagtig, set fra et teoretisk standpunkt.

En tilfældig tildragelse tiltrak sig ogsaa kjældergravernes opmerksomhet og holdt dem væk fra at arbeide for en tid. Langt ut imot horisonten kom der nemlig en rytter i vildt trav henimot kjældergraverne, som han rimeligvis hadde opdaget. Fred paastod straks at det maatte være en røver som vilde plante revolveren foran kjældergravernes næse og kommandere: "Hands up! Money or life!" Olaf antog at der var større sandsynlighet for at det var en cowboy som søkte efter hester eller kreaturer. Anton var heller ikke aldeles sikker paa hvad slags mand det kunde være. Fred foreslog at der var sikrest at alle tre hadde sine revolvere i høire bukselomme med fingrene paa avtrækkeren naar manden kom tæt op til hustomten. Fred paastod at han hadde læst i overflod om slike vilde banditer i vildvesten, i Buffalo-Bill historier, og desuten set dem hundreder av gange paa kinematograf, hvor banditernes daglige konversationsmiddel var revolveren. Fred satte ikke stor lit til slike omflakkende eksistenser, som han hadde læst om og set paa kinematograf; ti disse folk stod bestandig med en revolver i hver haand, fingrene paa avtrækkeren færdig til at sætte magtens sprok bak sine muntlige ultimatum paa kort varsel. Diskutionen om kjældergravernes forsvarsvæsen blev hurtig avbrutt; ti rytteren nærmet sig med prærievindens hastighet. Ridehesten sprang i fuldt gallop. Rytteren var klædt fra taa til top i cowboy uniform og paa sadelen hang hans lasso, som røbet hans mission. Cowboyen hoppet av hesten med et behændigt sving, og efterat ha hilset: "Good day boys"! og spurt om der var nybyggere, spurte han efter om kjældegraverne hadde set nogle hester der rundt, hvilket de ikke hadde gjort. Efter en tids samtale spurte Fred om

cowboyen var tørst og sulten, til hvilket han svarte ja. Fred serverte da med mat og drikke, likesom for at kjøpe sig "fri". Naar cowboyen var vel væk fra byggetomten paastod Fred at han hadde set konturene av to revolvere utenpaa cowboyens klæder, og at det var heldig at kjældergraverne slap saa billig ut av affæren som de gjorde.

Tiltrods for at kjælderen kun var et lite hul saa blev den ikke færdig den første dag og næste dag kom Jonatan og Sam med hestene for at producere "mursten". "Well", sa Olof, "hvad vi ikke gjorde paa kjælderen idag maa vi gjøre i morgen". Næste morgen var der oksaa et vakker solskinsveir. Morgentimerne var kjølige og behagelige, men allerede fra tidlig morgen varslet solen og luften om en het dag. Fire heste og fem mand stod nu ved byggetomten færdig til at ta fat paa Olafs hytte. At tørne prærien og skaffe torv det forstod Jonatan sig meget godt paa, men hvilken længde torven skulde skjæres op i og paa hvilken maate torvvæggen skulde bygges det var et problem som ingen hadde studeret. Alle hadde set torvhuse opførte, men ingen hadde bygt noget torvhus. Alle hadde jo ogsaa set Brooklynbroen i New York, men derfor kunde de ikke bygge en Brooklynbro. Det at se en bygning opført av andre og det at bygge en selv det er to forskjellige ting det! Nu var gode raad dyre. Alle fem hoder blev nu lagt tilsammen for muligens at kunne utklække en hensigtsmæssig byggeplan. En mente at muren burde være bare 1½ fot tyk, en anden at den maatte være mindst 2 fot, den tredje at den maatte være mindst 3 fot for at ikke falde sammen. Til dette 3 fots forslag gjorde Olaf den vittige bemerkning at der var paa den maate man bygget straffeanstalter for at faa saa lite lys ind til fangerne som mulig. En foreslog at muren maatte være tyk ner og smal op. Dette forslag blev vedtat. Saa var spørsmaalet: hvor tyk ner? og hvor smal op? Efter gjensidig overenskomst blev der bestemt at muren skulde være 2½ fot ner ved gulvet og

1½ fot oppe ved taket. Efterat syd og øst var bestemt som de to beste vægge for vinduer og dør gik fem mand og fire heste til arbeide. At uttage patent paa bygverket var der vist ingen som tænkte paa. Torven blev pløiet op av Jonatan og skaaret op i passende længder med spade og opmuringen av vægge tok sin begyndelse. Men her støtte man straks paa et til av disse endeløse problemer. Hvordan skulde torven lægges saa væggen blev tæt og ikke faldt ner igjen? Alle viste at stenmurere hadde sine systemer med at lægge sten saa den ene bandt den anden opgjennem strukturen; men hvori bestod dette system? det var problemet. Alle fem hadde set murere hænge i stilladser i byerne murende huse saa høie til de kaldte dem skyskrapere. men ingen hadde studeret murernes simple "trick" med at lægge den ene sten paa den anden paa en slik maate at væggen blev tæt og ikke faldt sammen. Alle fem hoder blev nu lagt isammen og under sammenførning av teori og praksis blev et "system" utarbeidet som skulde gjøre muren tæt og solid. Gulvet blev lagt samtidig med væggen; dette arbeide voldte mindre hodebry tiltrods for at ingen var snekker, men alle hadde hørt mer og mindre om at "træffe spikeren paa hode", likesom de ogsaa hadde endel praksis i denne ædle kunst. Efterat alle foreløbige problemer var løst foregik arbeidet med upaaklagelig fart. Den ene torv blev lagt ovenpaa den anden saa væggen bortimot kvelden blev saa høie, at den vilde bryte vinden om man tilbragte natten i huset. Saa blev der bestemt at hele laget skulde overnatte i huset. Man kunde jo lægge en del løse bord paa toppen til tak for natten og hestene kunde tjores paa prærien og vand var der i overflod i et lite tjern i nærheten. Men der var ikke nok mat til mandskapet, da de ikke hadde tænkt at overnatte der naar de forlot sit forrige nattekvarter. Saa blev der bestemt at Sam skulde ta en av hestene og ride til nærmeste farm som var 5 mil væk for at kjøpe eg, smør,

melk og andre saker som han kunde komme over som kunde kjøpes til mat. Sam viste med en gang en mer end almindelig villighet til at foretage denne besværlige tur, han kastet sig paa hesteryggen og væk for han som en pil. Naar klokken var 6 paa eftermiddagen begyndte arbeidslaget at diskutere om der ikke snart var tid til at slutte for dagen og gjøre istand huset for overnatningen; ti da huset blev færdig vilde ogsaa Sam være tilbake med maten. Hestene blev sat ut paa prærien og løse bord blev lagt over muren til tak, likesom primitive senge blev sat istand paa gulvet. Klokken blev baade 7 og 8 men ingen Sam kom, og hungeren tog til at bli følelig i alles maver. For at bidrage til at gjøre stemningen endnu tristere, kom der sorte skyfloker fra nord-vest med kold vind. Skyflokerne kom med rivende fart og øste regn ner paa sin vei saa vandet randt i stride strømme igjennem "taket" indtil alle fire var halvt bløte indtil skindet. Regnet avkjølet ogsaa luften saa tilværelsen føltes ganske sur for nybyggerne. Klokken var nu 9 og ingen Sam kom. Jonatan begyndte nu at bli grætten og ganske krigersk, og mumlet noget om at han forstod lunten, med hvilket han mente: forstod hvorfor Sam ikke kom tilbake. Jonatan fortalte, at Mr. Swenson, dit som Sam hadde ridt, hadde en giftefærdig jente som hadde et godt øie til Sam. og at han trodde at Sam gav sig til at leke med denne jenten. "Det er den samme gamle historie" sa Jonatan, "om at kvinden forstyrrer mandens verk. Jeg kunde forresten ha tænkt det før at det var uforsigtig at sende Sam væk efter mat paa en plass hvor der var jenter". Jonatan fortalte den ene tildragelse efter den anden som han hadde oplevet og hvor der var kvinder med i spillet som forstyrret mandens verk. Hans sindelag blev mer og mer krigersk mot kvinden i almindelighet og mot Miss Anna Swenson i særdeleshet, hvilken han paastod forstyrret Sam saa han ikke kom tilbake med mat. Da selskapet hadde lyttet til

Jonatans fornedrende dom om kvinden en tid, gjorde Olaf, som ikke var enig i alle hans paastande den bemerkning at kvinden saavel som manden hadde sine svake og sterke sider og at de var høist forskjellig utrustet fra naturen av for at utfylde hverandre. Da Jonatan hørte Olafs fordelagtige bemerkninger om kvinden falde, blev Jonatan end mer krigersk og agressiv mot kvinden. "Hvilke svake sider har manden og hvilke sterke sider har kvinden?" utbrøt Jonatan. "Nei, det er nok manden som har alle de sterke sider og kvinden som har alle de svake. Jeg har været sjømand i fem aar, seilet paa alle have, seilet over ekvatorn 8 gange. Jeg har set kvinderne i Indien, Kina og Japan. Jeg har set dem i Australien, New Zealand, Nord- og Syd Amerika, jeg har studeret kvinden i alle europæiske havnestæder av nogen betydning, men alle steder er kvinden kvinde og sig selv lik. Alle steder driver hun sine diplomatiske intriger og lægger sine snarer forat forstyrre mandens verk. I Frankrik naar mændene gjør noget galt saa er det første politiet spør efter: 'Ou est la femme?' Bestandig er der kvinder med i spillet naar manden gjør galskaper. Dette med kvinden er forresten en tusindaarig kjendsgjærning. Den hellige skrift vrimler av beviser for at kvinden forstyrrer manden. For det første var hun kun skapt av et mandsribben, for det andet bragte hun synden ind i verden, og for det tredje saa blir hun sine traditioner tro og sprer synd og forstyrrelse ind i manden verk". Jonatan talte med en slig varme og overbevisningens glød saa hele laget glemte for en tid at de var hungrige og kolde. Anton og Fred syntes ogsaa att være overbevist av hans tale. De saa jo tydelig at Miss Anna Swenson hadde forstyrret Sam saa han ikke kom tilbake med mat, og at hun var den direkte aarsak til deres sult og lidelser; ti hvis ikke hun hadde været hos Swensons' saa hadde naturligvis Sam været her med mat for længe siden. Desuten saa fremla jo ogsaa Jonatan fyldige beviser, baade

fra den hellige skrift og alle verdens sjøhavne, paa, at kvinden var slik som han sa den var. Den eneste som ikke var overbevist var Olaf; ti han fremtrak en række beviser fra biologien, fysiologien, antroprologien, psykologien og andre nærbeslægtede videnskaper for at bevise at Jonatans paastand ikke hvilte paa saa solid grund som han trodde den gjorde. "Og hvad bibelen angaar", sa Olaf, "saa er den som al anden mytologi, den beviser mændenes aandskultur paa den tid bibelen blev skrevet, den beviser kvindens sociale stilling paa den tid og mændenes vurdering av kvinden. I al mytologi hvor kvinden har været gjort til gudinder og forgudet av manden, paa den tid og paa dette sted hvor denne mytologi blev til har der været en lys tid for kvinden, medens den mytologi som forhærliger mandens værk og gjør mændene til guder og fornedrer kvindens værk betegner en mørk tidsalder hvor kvinden har været mer end vanlig undertrykt av manden. Naar man i bibelen finder saa meget fornedrende om kvinden, hvor hun sættes i klasse med okser og asener som et stykke av mandens eiendom, saa beviser dette bare en ting: nemlig kvindens undertrykte sociale stilling paa den tid bibelen blev skrevet. Hvad du Jonatan kalder kvindens synd og svake sider det er netop de vaaben som naturen har utrustet kvinden med for at hun kan staa sig i kampen mot den fysisk og mentalt sterkere mand. I al organisk natur ser man de samme fænomener. Haren har sine lange bakben som beskytter den mot hans fiender, rovdyrene har sine lange skarpe rovtænder, enkelte har skarpt syn andre skarp hørsel, selv i planteriket finder man planterne i besittelse av visse egenskaper som beskytter dem mot de magter som vil tilintetgjøre dem i deres omgivelser". "Jo der traf du det mener du!" sa Jonatan. "Du mener at paastaa at harens lange bakben svarer til kvindens list, falskhet bedrag og al den synd hun har ført ind i verden. Nei! harens bakben det er nok et meget uskyldig appe-

rat det, sammenlignet med de færdigheter som kvinden besitter i at forstyrre mandens verk. Forresten saa kalder du jo bibelen for mytologi. Du er altsaa fritænker og gudsfornægter! Da er det forresten let at forstaa hvorfor du forsvarer kvinden; ti fritænkere og gudsfornægtere tror jo paa alt som er lavt og nedrig i verden".

Jonatan begyndte nu at bli personlig og grov, fordi Olaf hadde saaret hans religiøse følelse ved at tale om bibelen ut fra et videnskapelig og historisk standpunkt. Olaf trodde derfor at tiden var inde til at avbryte diskutionen om dette emne, og slog samtalen ind paa andre baner. Under samtalens løp blev klokken baade 10 og 11 og ingen Sam kom. Alle begyndte nu at forstaa at enten maatte man ta hestene og reise til Swensons for at faa mat og logi, eller ogsaa lægge sig til at sove halvvaat i den paabegyndte torvhytte. Jonatan foreslog da at det var bedst man reiste til Swensons' og selv om der blev over midnat saa skulde der skaffes mat, svor han paa. Hestene blev sat fore vognen og de strakte ut i raskt trav; ti natten var sur og kold saa hestene likte at gaa. — Oppe i vognen sat Jonatan, Fred, Anton og Olaf og frøs i den kolde nordvesten vind. Ved ankomsten til Swensons var klokken over 12, men der lyste inde i huset. Reisefølget gik op og banket paa døren. Miss Anna Swenson kom og aapnet døren og bad værsaa-god kom ind. Gamlefolkene hadde gaat tilsengs og inde i stuen sat Sam og Anna og underholdt hverandre. Man hadde ventet at Jonatan skulde fortsætte med sine analyseringer av kvindelige værdier, men det meste av hans krigerske stemning var nu forsvunden. Han spurte Anna om det var mulighet for at faa litt mat og om der kunde la sig arrangere for nattelogi. Til hvilket Anna sa at det kunde la sig arrangere, og at hun hadde ventet paa at han og de andre skulde ha kommet for længe siden. Sam tilføiet at han ikke kunde sætte ut med mat i slikt uveir, og at han var sikker paa at de vilde komme efter til Swensons.

"Det er vel rette slags uveiret som har hindret dig fra at komme tilbake tænker jeg!" sa Jonatan, og de andre ventet at han skulde ha faat vind paa møllen og sagt mer, men det var alt han sa. Efter maten var indtat fandt man sig sengeplass paa gulvet saa godt man kunde, og om nogle korte øieblik var alle i søvn og den foregaaende dags gjenvordigheter var glemt. Næste morgen naar alle kom sig op var der fint solskin men kold vind fra nordvest. Frokost blev indtat og alle fem kjørte tilbake til Olafs hytte for at fuldføre byggeverket.

Naar muren var bygt og taket var næsten færdig og Olaf stod og betragtet hytten begyndte hans matematiske hjærne at arbeide. Taket var 18 fot i firkant medens rummet inde i hytten kun var 12 fot i firkant. Olaf regnet ut at hvis man gjorde en bordhytte 10x12 fot og hvis man tok det overflødige av taket paa en torvhytte og brettet ner efter væggene saa vilde man være langt paa vei til vægge i en bordhytte med det overflødige store tak som var nødvendig paa en torvhytte. En bordhytte var desuten meget raskere at bygge, paa samme tid som den blev billigere. Olaf fortalte sin opdagelse til Anton og Fred som efter endel overslagning bestemte sig til at reise til byen for at kjøpe nogle træmaterialier til for at bygge bordhytte istedet for torvhus. Olafs hytte blev færdigbygt, derefter reiste hele selskapet tilbake til Gull Lake for at kjøpe mer materialier. Bygningen av Antons og Freds hytter blev bortsat til Jonatan og Sam paa kontrakt. Fred, Anton og Olaf reiste derpaa tilbake til Nord Dakota hvor de skulde arbeide i høiaannen, harvest og træsking, for at skaffe sig mer kontanter for fremtiden. Nord Dakota hadde en bra avling i de fleste dele av staten dette aar og hyren var $3.00 pr dag og kost og logi for træsking, hvilket var en stor pris paa den tid.

I oktober maaned reiste Olaf tilbake til sin homestead, og Jonatan Homlevik var ordret pr brev til at møte ham i Gull Lake med heste og vogn for

at kjøre kofferter og de nødvendige bord til at bygge en foreløbig stald paa homesteaden, stor nok til at rumme fire okser en melkeko og en ridehest. Ved ankomsten til Gull Lake var der store snefonner her og der bortover prærien. Der blev fortalt at der hadde været den største og værste snestorm som folk kunde mindes i oktober maaned paa disse trakter, og at baade folk og kreaturer hadde froset ihjæl i stormen som hadde raset i 3 dage uten ophold. Den største del av snemassene hadde smeltet væk, men der var endnu store snefanner igjen som gjorde luften kold og vinteragtig. Der var store bare strækninger saa der var ikke tale paa at bruke slæde, likesom de store snemasser i præriens fordypninger gjorde det meget vanskelig at komme sig frem med vogn og i disse dage var flyvemaskiner utenfor nybyggernes rækkevidde.

Jonatan hadde vogn og Olafs bord og effekter blev lagt paa denne, og reisen mot syd tog sin begyndelse. Luften og vinden var kold saa Jonatan og Olaf gik det meste av veien for at holde sig varme. Veien fra Gull Lake til Olafs hus var ca. 30 mil, men naar man regner med alle de omveie man maatte kjøre for at komme sig forbi snefanner og dype sænkninger paa prærien saa bler veien adskillig over 40 mil. Naar man undtager alle unødvendige kroke og svinge som man maatte kjøre for at ikke kjøre sig fast i snefanner saa gik alt vel og bra indtil man kom 12 mil syd for byen. Her var der en elv med bro over. Elven laa nede i en dyp dal med høie og bratte skraaninger paa begge sider. Snestormen hadde kommet fra nord-vest og lagt op vældige snemasser i skraaningerne paa dalens nordre bred. Disse skraaninger var saa bratte at der var en umulighet om sommeren at kjøre ner for dem med læs paa, uten at ha begge bakhjul paa vognen stængt. Men nu behøvet man ikke at stænge bakhjulene; ti da Jonatan kom et stykke ner i bakken sat vognen fast like til navet i snemassene. Jonatan slog paa hestene for at faa dem løs igjen.

kun med det resultat at et grovt eketræs singletree sprang i splinter. Ja nu stod man der godt. Vognen fast, hestene begravet i sne til midt op paa siden og uten at ha noget at trække med. Jonatan var meget religiøs anlagt, gik i kirke, betalte presteløn og bygget kirke, men Olaf har aldrig hørt Jonatan sverge som han da svor. Hvordan kunde man egentlig la være at bande; situationen var jo fra først til sist av en slik bakvendt beskaffenhet at det var nok til at bringe selv en prest til at bande. Efterat ha overveiet alle muligheter til at komme sig løs igjen blev der bestemt at Jonatan skulde gaa over til en faarerancher som levet i nærheten for at enten kjøpe eller laane et nyt singletree medens Olaf tog fat med sneskuffe og maaket vei til heste og vogn nedover hele bakken, hvor snen var dyp. Efter en times tid var alt over og vognen og mændene toget seiersrike over broen. Paa den anden side av broen gik det bedre; ti der var der kun lite sne. Jonatan og Olaf ankom til Olafs hytte rundt midnatstid i maaneskin. Vinden var kold og sur, og prærieulven hylte sine triste og hungrige melodier som skar like til hjerteroten. En prærieulv sprang tvers over foran hestene, liksom for at fortælle at man rykket ind paa hans hellige jagtmarker, og at han ikke vilde ha næsevise mennesker med sine mordvaaben til at lure fra ham præriens vildt, og hans kostbare skind. Ved Olafs byggeplass var der en høistak, her blev hestene bundet til vognen paa sydsiden av stakken, for at høistakken kunde bryte den værste vind. Efterat hestene var vel ipdnakket, tog Jonatan og Olaf fat paa at sætte ind i hytten den medbragte ovn; ti der skulde naturligvis smeltes sne, kokes kaffe og spises før man prøvet paa at sove. Ovnen blev opsat og ild lavet, og Jonatan og Olaf stod ved ovnskanten med skindpelse paa, huene ner over ørene og varme skindvanter; ti der var ikke tale om noget sligt som svetteanfald, av den simple grund at torven hadde krympet isammen og sunket ner saa taket hang igjen paa de stolper

det var spikret fast til ca ½ fot over murkanten. Ventilationssystemet var upaaklagelig, men det var lite praktisk; ti huset var ikke nævneværdig varmere end prærien utenfor væggene. Klokken begyndte nu at bli bortimot to paa morgenen, saa der blev ikke tale paa at foretage nogen reparationer; ti huset var av en slig beskaffenhet at det maatte repareres alt rundt for at holde vinden ute. Efterat maten var indtat krabbet Jonatan og Olaf over i et hjørne hvor et slags leie var lavet av høi. Med de medbragte sengeklæder og pelsene til overklæder sovnet man snart ind; ti den overflod paa frisk og sund luft som man nyter sammen med store anstrengelser paa vidderne, gir hvemsomhelst en graadig appetit for mat og søvn.

Om morgenen naar reisefællerne vaagnet var de begge stivfrosne, og hadde vanskelig for at komme ut av "sengen". Jonatan svor dyrt og hellig paa at han hadde været med paa litt av hvert i sine dage og færdes i alle slags klimater, men dette var den koldeste seng han hadde sovet i i hele sit liv. Ild blev lavet i ovnen og kaffekjedelen blev opfyldt med sne. Medens snen smeltet stod Jonatan og Olaf ved ovnskanten, klædt som pelsegubber og gjorde arme fremad, utad, bakut, opad og nedad stræk, taahæv, knær bøi og helt om march for paa denne maate at trække paa kroppens reservevarme ved hjelp av mekanisk kraft. Hestene syntes at ha staat kulden bedre; ti de hadde hestevett nok til ikke at lægge sig, men stod og spiste høi og smeltet sne hele natten: hestene paa prærien lærer sig ogsaa til at smelte sne til vand om vinteren.

Efterat Jonatan hadde faat sin betaling for kjøringen, forlot han hytten, og reiste hjem til sin egen homestead og efterlot Olaf til sin skjæbne. Olafs nærmeste nabo var fem engelske mil væk. Her i hytten levet Olaf foreløbig fem uker før han saa et eneste menneske og hørte anden menneskestemme end sin egen. I denne hytte levet han et helt aar før han fik nogen fastboende nabo nærmere end

fem mil. Prærieulv, kaniner og præriehøner, grævling og ræv var nybyggerens eneste omgangsvenner. Hver gang Olaf streifet over vidderne for at besøke sine omgangsvenner bar han bestandig sin 30x30 marlinrifle over skuldren for at gi dem en varm modtagelse. Hver gang Olaf kom tilbake fra sine streifetog med riflen blev hans hyttevæg dekoreret med nye eksemplarer av matvildt og pelsverk. Det gik neppe en dag uten at en eller flere prærieulve snuset rundt i nærheten av hytten, og likesaa sikkert kom der 30x30 forniklet staalmantel kugle med blydspids fra hyttedøren borende sig gjennem ulvens pels eller i hans umiddelbare nærhet, som bragte ham til at sprætte høit i veiret for den fare som allerede var over. Olaf var 3dje klasses skyter fra Norge, med en række av præmier og medaljer for rifleskytning, saa prærieulven fandt snart ut at han hadde faat en mer end almindelig farlig nabo i Olaf. De lange rækker av kaniner, præriehøns og andet vildt som hang paa Olafs hyttevæg, var et fristende objekt som bestandig vækket ulvens og rævens nysgjærrighet: "Er det virkelig mulig", tænkte ulven og ræven, "at kaniner og præriehøns hænger slig i rækker og rader færdig til at spises? Her har vi hungrige ræve og ulve streifet om paa viddene i umindelige tider og jaget matvildt med stort besvær, og mange gange intet faat til at tilfredstille vor graadige hunger, og her hænger jo matvildtet i rækker og rader! Dette fænomer maa vi snuse og se nøie paa". Likesaa sikkert som ræven og ulven lusket rundt hytten og filosoferte over alt det fine matvildt paa væggen, likesaa sikkert kom distriktets nye hersker ut av hytten med sin marlin og overbeviste mikkel ræv og broder ulv om at der eksisterte store muligheter for at ogsaa deres skind kunde tjene som dekorationsmiddel paa Olafs hyttevæg.

Efterat Olaf hadde opholdt sig nogle dage paa sin homestead blev veiret varmere og blidere. Solen smeltet snefannene og der blev indiansummer

næsten til jul. Utenom at foretoge sine daglige streifetog med riflen over prærien, arbeidet Olaf med at sætte sin hytte i god stand til vinteren, likeledes bygget han en primitiv stald; ti hans plan var at kjøpe fire okser for trækdyr, en melkeko og en ridehest.

Olaf har mange gange snakket om sit eneboerliv ute i præriehytten det første aar, me. fem mil til nærmeste nabo og flere uker ad gangen mellem hver gang han traf mennesker. Hvad vilde ha hændt om Olaf hadde blit braat syk av lungebetændelse eller noget andet? Hvad vilde ha hændt om han hadde faldt ner i et av præriens talløse grævlinghul og brukket et ben? Hvad vilde ha hændt om han hugget sig med en øks eller faldt paa glatisen og slaat sig hjelpesløs fordærvet? — — Jo, der vilde ha hændt den samme ting som har hændt en mangfoldighet av gange før ute i vildmarken. Olaf vilde ha omkommet i sin hjælpesløshet og om uker eller maaneder hadde nogen tilfældig vandrer fundet levningerne i hytten eller paa vidderne, og disse levninger vilde selv ha fortalt vildmarkens drama.

Torvhytten som kun var beregnet paa at være midlertide, blev Olafs eneste tak over hodet i fire lange aar. Om hytten kan der siges at den var kold om vinteren og vaat om sommeren i regnveier. Vinterkulden fik man døie tæt og jevnt; ti den uteblev aldrig, men sommerbløten slap man ofte til stor lykke for hyttens daarlige tak, men til stor ulykke for avlingen paa marken. Men der er jo saa, at der er intet som er værre, end at det er godt for noget.

Nybyggerens to værste fiender er pengemagtens blodtørstighet og elementernes barskhet.

Pengemagten nævnes først fordi den er værst. Var der ikke for pengemagtens profitbegjær, som utbytter nybyggeren til sidste cent, kunde nybyggeren ha penge nok til at bygge ordentlige huse og paa den maate beskytte sig og sine dyr mot elementenes barskhet. Takket være spekulationsdjævelens profitbegjær maa nybyggerne utkjæmpe de

første aar av sit nybyggerliv det bedste han kan. Individer med svak helbred eller svak vilje bukker under og gir kampen op. De mer fysisk sterke og viljesterke slaar sig igjennem; men kun de mest robuste og fysisk sterke slaar sig igjennem sit første nybyggerlivs trængseltid uten varige merker paa sin helbred.

KAPITEL III.

KOKEKUNSTENS HEMMELIGHETER

Kvinnans allra hemligaste tankar om mannen är den, att han kunnat bli en framgång endast på det villkor, att Eva blivit danad först och sedan tagen till råds vid skapelsen av Adam. De kvinnliga författarinnorna söka oftast rätta det rusprungliga misstaget, genom att skapa sina män efter kvinnans beläte.

Ellen Key.

Det var senhøstes, efterat dagene begyndte at bli korte; det meste av døgnet var kveld og nat. Jonatan Homlevik hadde tilbudt sig nogle av sine nærmeste venner for at spille kort og prate. Det er overflødig at fortælle, at alle de indbudne var ungkarer; ti Jonatan Homlevik var kjendt av alle naboer som den største kvindehater i distriktet. Jonatans hytte var ikke stor, kun 10x12 fot og 7 fot høi, derfor kunde han ikke holde store selskaper ad gangen, men holdt til gjengæld mange smaa. Jonatan Homlevik likte at se ungkarene paa prærien hos sig, og ungkarene likte at besøke Jonatan. Hos Jonatan fik ungkarene forklaring paa mangt og

meget som de ikke vidste før, og hos ham fandt de trøst for mange av sine sorger og gjenvordigheter. John og Kristian, Johnson, Paul Krogvik og Sam Homlevik var beskjæftiget med at spille whist, Anton og Olaf Hagen sat og pratet med Jonatan Homlevik medens han kokte kaffe. Naar gutterne var færdig med kortspillet skulde der være aftensmat, sa Jonatan. Alle glædet sig til aftensmaten; ti Jonatan det var gut som kunde lave mat! Han kunde bake det beste brød paa prærien, bake pie og kaker for ikke at si noget om alt andet han kunde lave. Naar nogen gjorde rosende bemerkninger om hans matstel svarte han bestandig at han hadde studeret og praktiseret kokekunstens hemmeligheter av to aarsaker: nemlig fordi han var glad i god mat, og for at være uavhængig av kvindflok. Jonatan var stolt av at han var 38 aar gammel, og at han var saa vel hjemme i kokekunstens hemmeligheter saa han ikke behøvet at trippe efter kvindenoter for et maal mat, som han selv uttrykte sig.

Kortspillerne var færdige og maten var færdig og Jonatan bad væsegod. Husets eneste bord rummet kun fire mand ad gangen, saa der blev to bordsætninger for at bespise syv mand. De fleste av selskapet, som alle var nybyggere, hadde sjelden hat anledning til at lave mat. Alle kunde koke vand men det var ogsaa næsten alt, naar man undtar at steke flesk og pandekake. Medens selskapet spiste var alle interesseret i at faa vite hvordan Jonatans gode brød var baket, hvordan man skulde steke og koke kjøtt paa forskjellig maate, hvordan man skulde bake pie og kaker o. s. v. Jonatan var meget villig til at lære fra sig hvad han kunde, saaledes at ungkarene kunde leve som folk og ikke komme paa slike gale tanker som giftetanker; ti en kjærring paa hver farm til at forstyrre husfreden i nabolaget, det var det værste Jonatan kunde tænke sig.

Medens selskapet spiste og gjorde alle slags dumme spørsmaal om matlavning, sat Jonatan ved ovnskanten og underviste i kokekunstens hemmelig-

heter. Han fortalte at den vigtigste ting ved kokningen her paa prærien var at bake godt brød. Siden underviste han i de mindste detaljer om hvordan brødet skulde bakes, hvordan gjæren skulde sættes, hvordan deigen skulde laves og opbevares over natten, hvordan man skulde bearbeide den om morgenen og næste dag. Gav nøiagtig forklaring paa hvor varm ovnen skulde være og hvor længe brødet skulde stekes, paa hvilken maate man kunde finde ut, hvad enten brødet var stekt eller raat. Efterat brødbakningen var gjennemgaat gik Jonatan over til at behandle tilstelning av kjøttmat. Alt blev fortalt i de mindste detaljer. Derefter kom talen paa pie og kaker o. s. v.

Efter at Jonatan hadde holdt en længre tale om kokekunstens hemmeligheter kom han atter ind paa sit yndlingstema: kvinden. "Gift dere ikke gutter!" sa han; "ti da gjør dere hvad de dyrt vil angre! Efterat man har faat kjærring i huset, da er der forbi med al hygge i huset. Da maa man spise efter noter paa bestemte tider paa døgnet. Møter man ikke op paa minnutet naar maten er færdig, da er der slut paa husfreden. Da faar man alle slags dumme forskrifter at leve efter, om at man ikke skal røke eller tygge tobak, ikke engang ta sig en pris snus, og selv om man faar lov til disse ting, paa visse betingelser, saa skal man spytte paa bestemte plasser som den bedre halvdel bestemmer, alle andre plasser i huset er fredet mark. Hvis manden gaar i andre tanker, som det ofte hænder, og tygger snus og tobak og han i sin uagtsamhet av gammel vane kommer til at spytte paa fredet mark, da er det straks ute med husfreden. Nei, gutter! gift dere ikke; ti kvindens første princip er at gjøre alle mænd til kjærringer. Fordi hun ikke tygger tobak og snus saa skal heller ikke manden gjøre det, fordi hun ikke røker skal heller ikke manden gjøre det og likeledes med drikning av whiskey og beer, for ikke at tale om at sitte med hatten paa inde i huset, som naturligvis er en farlig forbrydelse. Nei gutter!

da er der hundrede gange bedre at være ungkar og sin egen herre. Da tygger man og røker som man vil, spytter hvor man vil, spiser og sover naar man vil. Om man reiser til byen og ikke kan komme sig hjem den ene dag saa venter man til næste. Gjør som jeg gutter, gift dere ikke, men vær ungkar og fri"!

Nogle av selskapet syntes at være overbevist av Jonatans tale, andre var ikke overbevist, men alle sammen saa lo de. Naar Jonatan talte om kvinden saa talte han med en slik overbevisningens glød, og alt han sa kom paa en slik komisk maate at man maatte le selv om man ikke var enig.

Naar Jonatans gjæster, næste dags formiddag, gik hjem hver til sig diskuterte de paa hjemveien hvad Jonatan hadde sagt. Først om hvad han hadde sagt om kokekunstens hemmeligheter og siden hvad han hadde sagt om kvinden. Nogle sa, at det var sandt alt han sa om kvinder, andre sa, at det var galt alt han sa, atter andre sa der var endel sandt og endel som ikke var sandt. Men alle maatte le naar de tænkte paa Jonatan og hans kvindehateri. En av selskapet sa at han hadde snakket med en gut som var godt kjendt med Jonatan i Norge og han sa, at Jonatan der hadde været forlovet i to aar med en jente i sin ungdom og at det var meningen at de skulde gifte sig. Jonatan begyndte at lave sig færdig for bryllup og hele bygden trodde han skulde gifte sig med sin forlovede. Men saa gik hun hen og giftet sig med en anden. Fra den dag av har Jonatan været kvindehater. Fra den dag av gjorde Jonatan sig som fast ordsprok at man kan aldrig stole paa kvinder, og at kvinden er skapt til at forstyrre mandens verk. Jonatan har læst bibelen fem gange, og der har han fundet trøst for sin sorg, og der har han fundet beviser for at hans opfatning av kvinden er den eneste rette.

Naar Jonatans gjæster kom hjem hver til sig tog de fat paa at praktisere hvad de hadde lært av kokekunstens hemmeligheter. Olaf hadde bitt sig

fast i Jonatans ord at det at bake godt brød var det vigtigste ved det hele. I sin hukommelse begyndte Olaf at regne op de forskjellige processer som mel og gjær og andre raamaterialier maatte gjennemgaa før der blev brød. Efterat den teoretiske side av saken var vel overveiet og Olaf trodde at alle detaljer var medtatt gik han til verks med brødbakningen. At sætte gjæren i vand og blande den med melet det skulde gjøres om kvelden, hadde Jonatan sagt, og dette blev gjort. Derefter gik man til sengs og drømte om hvordant brøddeigen hævet sig til den naadde hustaket og var i færd med at sprænge huset. Naar taket gik i luften vaagnet Olaf og fandt til sin store overraskelse at det hele kun var en drøm og at det kun var midt paa natten. Efter at ha tænkt lidt over den teoretiske side av saken gik han til søvns igjen og overlot brøddeigen til sin egen skjæbne. Næste morgen naar Olaf vaagnet gik han først hen til ovnen for at se til om brødet hadde hævet sig og fandt til sin overraskelse at det var kun et lite gran høiere end kvelden før. Men haapende paa at tingene endnu kunde forandre sig til det bedre, gik Olaf til verks med at blande i mer mel til, at der blev tyk deig av hele massen, derpaa arbeidet han deigen grundig; ti det hadde Jonatan sagt, at deigen skulde arbeides grundig, derpaa blev deigen opdelt i passende store stykker til brød, lagt i panden og sat i ovnen. Olaf sat nu i spændt forventning ved ovnen og fyret ordentlig; ti Jonatan hadde sagt at der maatte holdes god ild under hele processen. Om en halv time var det store øieblik kommet, da skulde ovnsdøren aapnes og det næsten færdige produkt undersøkes. Olaf var bange for at ovnen skulde være for liten saaledes at brødet hadde hævet sig til bakeovnens tak og fæstet sig til dette. I det øieblik Olaf aapnet ovnsdøren tænkte han paa alt det fine brød han hadde set utstillet i bakernes vinduer inde i byerne, og var sikker paa at brødet maatte ligne mer eller mindre paa disse brød. Olaf aapnet døren og ut strømmer en sort

røk. Naar røken var vel ute saa man kunde se tydelig, fik han se til sin store overraskelse at brødet ikke hadde hævet sig det aller mindste, at det var sort utenpaa og lignet mer paa sten end paa brød. Olaf hadde hørt tale om at der undertiden hændte at man fik stene istedet for brød, men hadde ikke drømt om at det kunde ske ved slike tilfælder. Olaf kunde ikke begripe hvad der var fat med brødet som ikke vilde hæve sig; ti han hadde gjort alt som Jonatan bad gutterne gjøre. Jonatan hadde sagt noget om at det hændte til sine tider at man hos handelsmanden kunde faa ødelagt gjær, likeledes at det ogsaa hændte at man fik daarlig mel, og at dette kunde ha til følge at brødet ikke hævet sig. Olaf kom straks paa den tanke at det maatte være enten gjærens eller melets feil at brødet ikke hævet sig. Olaf tog derfor et brød under armen og trasket over til Jonatans hytte for at faa ham til at analysere varen for om muligens finde ut hvor feilen laa. Naar Olaf kom in i Jonatans hytte lo han over hele kroppen naar han fortalte at han hadde forsøkt at bake brød efter Jonatans opskrift. Olaf slog brødet i bordet saa det smaldt i hytten og sa: "Her har du resultatet av min første brødbakning". Jonatan tog brødet op og slog det i bordet under stor latter og paastod at det var en meget solid vare og at det kun vilde bli sult-ihjel for Olaf hvis han startet bakeriforretning. Derefter tok Jonatan brødet og skar det tvers over med en brødkniv og begyndte at analysere det med fagmandens alvor. Efter at ha betraktet brødet et øieblik spurte han Olaf hvordan han hadde gjort naar han satte gjær og lavet deig o. s. v. Olaf beskrev derefter alle processer som brødet hadde gjennemgaat, medens Jonatan stod opmerksom og lyttet. Naar Olaf kom til det avsnit i sin beretning hvor han sa, at om morgenen hadde han knadet brøddeigen ret i pandene og sat den ret i ovnen slog Jonatan ut i storlatter saa taarene randt ner over hans kinder. Da Jonatan hadde let fra sig saa meget at han kunde tale fortalte han.

at der var om morgenen at feilgreppet var begaat og at istedet for at sætte brødet ret i panden og derefter i ovnen skulde man arbeide deigen grundig og sætte den op til ovnen for at hæve sig i flere timer, derefter knade den ned igjen og dele den op i brød og sætte den i brødpanden og la den hæve sig engang til før man satte brødet i ovnen for at stekes.

Naar Olof forlot Jonatans hytte var han sikker paa at han kunne hele teorien om brødbakning som Jonatan hadde lært ham. Om kvelden naar Olof kom hjem satte han straks i vei med et nyt forsøk. Denne gang blev teorien fulgt til mindste detaljer, men til trods for alt dette blev brødet akkurat som forrige gang; deigen vilde ikke hæve sig og brødet blev haardt som sten. Olaf var nu sikker paa at det var gjæren eller melets feil, derfor tog han lidt mel i en sæk og en pakke med gjær og gik over til Jonatan for at faa ham til at analysere disse saker Jonatan snufset paa melet og brøt istykker en kake med gjær men kunde ikke forstaa at der var noget galt fat med nogen av delene. Derefter begyndte han at eksaminere Olaf, hvordan han hadde gaat tilverks med brødbakningen fra først til sist. Olaf begyndte at fortælle at om kvelden hadde han hældt kogende vand i en kop med gjær i, og sat den paa ovnen for at holde den varm. Da Jonatan hørte dette utbrøt han: "Hældte du kokende vand paa gjæren siger du! Kogende vand vil dræpe gjæren det gut. Nei, kokende vand er utmerket naar man skal skolde griser, men til gjæren duger det ikke". "Ja, men du sa jo at man skulde se nøie efter saa gjæren og deigen var god og varm!" sa Olaf. "Ja, jeg sa at det skulde være godt og varmt, men jeg sa ikke at gjæren skulde kokes. Hvis vandet er varmere end man kan stikke fingrene ner i det saa er det for varmt for gjær", sa Jonatan.

Naar Olaf forlot Jonatans hytte var han næsten sikker paa at han hadde brødbakningsteorien i hode men kunde alligevel ikke bare sig for at komme paa

mange slags tanker. Tænk om han aldrig kunde lære at bake brød! At leve paa flesk og pandkake hele sit liv det blev jo sultihjel, det var jo let at forstaa. I tilfælde han ikke kunde lære at bake brød saa kunde han muligens hyre Jonatan til at bake for sig. Eller om Jonatan ikke skulde være villig til at bake saa var det jo endda en utvei: nemlig at gifte sig. Men eftersom Olaf tænkte mer og mer paa disse eventualiteter saa blev han overbevist om at Jonatan vilde være villig til at bake, og dertil bake gratis, heller end at faa en ny nabokjærring. Imidlertid gik Olaf tilverks med brødbakningen endnu engang. Han hadde hørt at trdje gang gik der bestandig best, men han trodde ikke paa slike ting, men han kunde allikevel prøve tredje gang. Gjæren, brøddeigen og alt blev gjort istand. Naar morgenen kom og Olaf saa at massen hadde hævet sig og vatæt ved at rinde over koppens kant, fik han nyt mot. Jonatans teori blev nu fulgt til den mindste detalje, og om kvelden var brødet færdig. Olaf tænkte ved sig selv at brødene var like saa fine som de Jonatan baket; for at være aldeles sikker paa at alle var like fine skar han hvert brød tvers over for at se. Næste morgen tok han et brødstykke og gik over til Jonatans hytte for at vise ham at problemet var løst. Jonatan tog brødet, klemte paa det, saa paa det, luktet paa det og dernæst smakte paa det; derefter utbrøt han: "Dette er jo aldeles umerket brød det. Du kan nok lære at bake brød du Olaf, ser jeg".

Naar Jonatan er i godt lune og isammen med sine venner, fortæller han ofte om alt det rare og komiske han har oplevet baade paa havet og landjorden. Naar han begynder at fortælle om den gang han lærte Olaf Hagen at bake brød, da Olaf fik stene istedet for brød, bryter han bestandig ut i en hjertegod latter og tilføier: "Olaf kan bake likesaa godt brød som nogen baker nu".

Efterat Olaf hadde lært kunsten at bake brød trængte han sig dypere og dypere ind i kokekunstens hemmeligheter. Han begyndte at tro om sig selv at

han kunde lære hvadsomhelst paa kokekunstens omraade, især naar han hadde en slik dygtig læremester som Jonatan Homlevik. Olaf fik av Jonatan opskrift paa forskjellige kaker som han likte at lære sig til at bake, efterat han hadde lært nok kokning til det nødvendigste livsophold. Blandt andre opskrifter fik Olaf opskrift paa smultringe. Jonatan skrev op en hel del forskjellige ting som skulde blandes sammen til smultringe. Olaf gjorde den vittige bemerkning naar han modtog opskriften, at det maatte være opskrift paa spikersuppe. Olaf gik en vakker dag tilverks med at praktisere paa at lave smultringe. Jonatan hadde sagt, at naar deigen var færdig ifølge opskriften saa maatte denne utrulles og opskjæres til ringe, hvorefter man kastet den i smultgryten indtil de blev passende kokt. Olaf tænkte for sig selv at hele processen var saa enkel saa hvem som helst kunde gjøre det. Deigen blev sat i stand og smultgryten sat paa ovnen. Olaf fyret og fyret paa men gryten vilde ikke begynde at koke. Dette var noget som Olaf ikke kunde begripe. Han viste at vand kokte ved 100 grader Celcius under et visst lufttryk, men denne smultgryte kunde han ikke begripe; han hadde jo fyret saa smultet i gryten maatte være mange gang 100 grader Celcius, men gryten kokte ikke. Men han tapte ikke motet for det, men gjorde endnu et forsøk paa at faa gryten i kok ved at fylde ovnen fuld med brændsel. Smultet i gryten gjorde ikke det mindste tegn til at fosse. Da tænkte Olaf, at for et lite eksperiments skylde vilde han prøve at kaste en smultring op i gryten Som tænkt saa gjort: men med det samme smulringen traf det hete smult blev der liv i gryten, og smultringen blev sort som kul paa et sekunds tid. Den næste ring som blev forsøkt gik den samme vei, og atter den næste indtil den kolde deig hadde avkjølet smultet til en mere moderat temperatur, indtil kokningen blev helt fortræffelig. Olaf hadde nu lært at lave smultringe, men hadde aldrig før tænkt sig at smultet var et sligt element. Naar Olaf

var færdig med bakningen, puttet han nogle smultringe i lommen og satte kursen over til Jonatans hytte for at faa ham til at uttale sig om resultatet av bakningen; ti Jonatan Homlevik var jo den største autoritet paa prærien paa kokekunstens omraade. Alle ungkarer i nabolaget satte mer tillid til Jonatan, naar det gjaldt kokning, end de gjorde til noget kvindfolk. Jonatan tog det medbragte bakverk og smakte paa det og sa det var utmerket. Da Olaf tog til at fortælle om tildragelsen med smultgryten, satte Jonatan i en hjertegod latter og sa at Olaf kunde takke gud fordi at smultet ikke eksploderte og satte ild paa hele hybelen. Jonatan fortalte derefter hvor farlig smultet var hvis de begyndte at brænde. Olaf blev nu klar over at han hadde forsøkt sig paa et farlig eksperiment. Næste gang Olaf baket smultringe behandlet han smultet i gryten som om det hadde været nitroglycerin.

Det vær med blandede følelser at Jonatan iakttog Paul Krogviks daarlige husstel. Paul hadde ogsaa, som alle andre ungkarer, været hos Jonatan Homlevik og spist sig god og mæt mange gange, og likeledes hørt paa at Jonatan hadde undervist sine gjæster i kokekunstens hemmeligheter, men han syntes aldrig at ta nogensomhelst interesse hverken i den teoretiske eller praktiske side av matlavningen. Paul Krogviks daglige spiseseddel bestod i kaffe, flesk og pandekaker for frokost, flesk, pandekaker og kaffe for middag og pandekaker, kaffe og flesk for aftensmat. Dette var hans spiseseddel maaned efter maaned hele aaret rundt. Undertiden kunde han ha et stort fat med bønner staaende foran sig paa bordet. Bønnerne i dette fat kunde undertiden bli flere uker gamle, og begyndte at stinke, hvorefter han kastet dem væk og kokte et nyt fat av samme dimension. Pauls bønner var kun kokt i fem minutter og hans naboer sa at de var bedre skikket til projektiler paa ulvejagt end til folkemat. Paul Krogvik paastod at bønner var meget tungt fordøielig kost som satte maven i ustand, men at

han allikevel likte bønner og var nødt til at ha dem fordi det var en av de faa retter han "kunne" koke. Naar Paul stekte pandekaker saa stekte han nok for hele uken ad gangen, og undertiden kunde det ogsaa bli nok for to uker ad gangen. Paul klaget ofte over at han haade daarlig appetit og ikke var istand til at spise. Det meste av tiden hadde han en flaske brændevin staaende paa bordet, og tog sig ofte en dram baade før og efter maten, og paastod at en dram egget appetiten og hjalp paa med fordøielsen. Paul hadde ofte besøk av sine naboer, som undertiden opholdt sig hos ham i flere dage, saa længe det fandtes brændevin i huset.

Naar Paul hadde gjæster trakterte han disse med kaffe, pandekaker, flesk og bønner, likesom brændevinet fløt rikelig. Alle Pauls naboer syntes at ha daarlig appetit; ti naar Paul bød paa mat saa skyldte de oftest paa at de ikke var sultne, og selv om de spiste saa spiste de saa lite ad gangen saa Paul sa, at han kunde ikke fatte hvad de levet av. Men brndevin drak de alle. Naar flaskene var tomme og rusen var væksovet, gik hver til sig. Naar Paul blev igjen alene hændte det ofte, naar tiden var inde til at spise, at han sat lange tider ad gangen og stirret paa sine pandekaker, bønner og flesk uten at ha appetit. Flaskene var tomme og mat hadde han ikke lyst paa. Efter endel grublen over livets gjenvordigheter, tog Paul Krogvik paa sig sine bedste klæder og satte kursen mot byen, for at kjøpe mer brændevin.

KAPITEL IV.

TÆMNING AV VILDE OKSER

Oksens eneste fordel som trækdyr er at den er billig. Dette har ogsaa gjort den til nybyggerens mest almindelige trækdyr. Olaf Hagen begyndte ogsaa at farme med okser paa samme maate som saa mange andre hadde gjort før ham. Senhøstes i 1908, efterat bakken var delvis bedækket med sne begav Olaf Hagen sig paa vei over til John McCorthy's ranch som var beliggende ca. 20 mil vest fra Olafs hytte. Ranchen har en naturskjøn beliggenhet oppe paa toppen av en bakke omgit av flere daler med lystig hoppende, lekende bække paa dalens bund og dalskraaningerne beklædt med løvskog. Her paa denne ranch bodde den skotske ungkar og rancher John McCarthy. Mr. McCarthy som var en mand paa ca 45 aar hadde forsøkt litt av hvert i sine dage. Han hadde saaledes været ridende politi i vestre Canada, været i Alaska og gravet guld i de gamle gode dage medens hvemsomhelst kunde leie guldgrund av staten og grave for egen regning. Efterat Mr. McCarthy hadde raset av sig sin kaateste ungdom i et omflakkende liv hadde han nu slaat sig ner som rancher, med store hyrder av hester og kreaturer, som hadde gjort ham til en

rik mand. Olaf ankom efter en 20 mils dagsmarsch til McCarthys ranch ut paa eftermiddagen. McCarthy som var en intresseret violinspiller sat netop ved ovnskanten og spilte nogle skotske melodier og drømte sig ind i Skotlands storslagne natur og stolte folkekarakter.

Olaf traadte ind i huset, og efterat ha hilset og snakket endel om musiken gik han over til at snakke om okser. Olaf ønsket at kjøpe fire fire-aarige okser; men McCarthy hadde før paa høsten solgt alle sine slagtedyr, og dermed alle fireaarige med undtagelse av en, som han ikke kunde finde den tid som opkjøperne var ute og reiste. McCarthy fortalte Olaf, at det bedste han kunde gjøre var at sælge en fire-aarig for $40.00 samt tre tre-aaringe til $35.00 pr. stykke, og at Olaf kunde vælge hvilke han likte best av alle tre-aaringe som fandtes paa ranchen. Dette blev jo kun $145.00 for fire okser, og syntes et meget rimelig tilbud, dog var der den aber ved oksene at de alle sammen var vilde. De var født paa prærien, opvokset paa prærien, og aldrig hat nogen anden omgang med mennesker end den ene gang de var "branded" (svimerket) samt en og anden tilfældig cowboy som kom paa hesteryggen engang i mellem for at se hvor de holdt til. Olaf var fuldt paa det rene med, at der vilde bli mange haarde basketak før man fik lært disse vildbasser saa megen "folkeskik" saa de kunde brukes som trækdyr. Men Olaf hadde i hvert fald lyst til at forsøke; ti han regnet ut at den forlangte pris kun var dyrenes kjøttværdi; saa selv om forsøket med at lære stutene "folkeskik" skulde mislykkes, saa var der intet tapt, forutsat at man selv fik beholde sine lemmer i uskadet stand, hvilket ikke var saa aldeles paalidelig, især for en som var uvant som cowboy.

Efterat Olaf hadde sagt at han trodde der kunde bli handel sa McCarthy, at han og Olaf og Harry Brown, en av ranchens cowboys, skulde ta rideheste og reise ut næste dag for at se paa dyrene; ti disse

var spredt over alle vidder. Om kvelden trakterte McCarthy med en bedre aftensmat. Som de fleste ranchere var ogsaa han en første klasses kok. Naar aftensmaten var indtat talte McCarthy meget med sin gjæst. Han likte at vite hvor Olaf kom ifra hvad han tordde om prærien o. s. v. McCarthy selv hadde ikke stor tro paa at farmerne kom til at bli gamle i distriktet, fordi der ingen hvete kunde avles. Han fortalte at der sjælden var noget regn og at der var store snestorme midt paa sommeren, og at prærien ikke hadde nogen anden værdi en som græsgange for ranchernes hester, kreaturer og faar. Olaf hadde av kjendtmanden, den gang han først gjorde sit indtog i distriktet hørt, at rancherne saa med ublide øine paa farmernes indflytning. Ved erindringen av disse kjændtmandens ord fik Olaf det indtryk, at McCarthy som rancher prøvet at male fanden paa væggen saa sort som mulig. Rimeligvis var der et økonomisk instinkt som drev McCarthy til dette, forøvrig var han en hyggelig mand som hadde mange intressante beretninger at fortælle om sine oplevelser som guldgraver, ridende politi og cowboy. Alt han fortalte var et stykke av vildmarkens historie. McCarthy viste frem til Olaf hele sin rustning fra den tid han var ridende politi, likeledes viste han frem en guldvegt som han hadde fra den tid han grov guld i Alaska. Denne vægt var en fint avbalanceret skaalvegt som vippet for tyngden av det mindste støv av det ædle metal. Efterat guldvegten var tat i betragtning holdt McCarthy et længre foredrag om guldgraverlivets eventyr. Han fortalte om alt det slitsomme liv som guldgraveren maatte gaa igjennem, og om alle de farer guldgraveren var utsat for i de første tider under sin færd i farligt landskap, over elver og sjøer og tildels blandt farlige folk som "grov" guld med revolveren. Han fortalte om hvordan de første guldgravere søkte efter guldet ved hjelp av dype tunneller i den evige ismark, og hvordan man vasket guldet ut av sanden i bækker og elver. Han fortalte om

hvordan man søkte i maanedsvis uten at finde guld nok til at kjøpe et bart livsophold og om atter andre som blev millionære paa kort tid naar lykken stod dem bi. Og at dette haap om at bli millionær var den eneste drivfjær som drev guldgraverne paa stadig jagt efter det ædle metal ute i Alaskas evige ismarker. Haapet om at bli millionær og rik holdt dem oppe i alle motgange, over alle farer og lidelser.

Efterat McCarthy hadde fortalt om alt han hadde set og oplevet blandt guldgraverne i Alaska utbrøt han med et dypt suk: "Dette hører historien til i Alaska nu; ti nu er der rike millionærkompanier som kontrollerer al guldmark som har nogen værdi. Disse kompanier graver alt guld med kostbare maskiner, saa den som vil grave guld i vore dage maa hyre ut til disse kompanier og grave guld for en usel dagløn".

Olaf lyttet med spændt opmerksomhet paa McCarthys beretninger. For hver tildragelse som McCarthy fortalte om, aapnet der sig nye ukjendte horisonter for Olaf; ti hver og en av McCarthys fortællinger var et kapitel av vildmarkens romantiske saga. En saga som fortalte om hvordan mennesker hadde kjæmpet, haapet, frygtet og lidt ute paa civilisationens herjede utkanter, for at rykke civilisationens milepæle ind i vestens vildmarker.

Utpaa kvelden tok McCarthy sin violin ner fra væggen og spilte nogle av sine vakre melodier. Hans melodier var ikke bare mekaniske lyd, han levet og følte sig ind i sin musik; naar han spilte var hans tanker blandt Skotlands fjeld og daler, blandt Alaskas ismarker eller paa præriens endeløse vidder. Naar han hadde spilt en melodi eller to støttet han violinen paa venstre knæ og begyndte at berette igjen om noget han hadde oplevet her eller der paa den plass til hvilke musiken hadde ført hans tanker. Det var som at violinens strenge under sin skjælven rullet frem det ene efter det andet av vildmarkens dramaer, og at McCarthy støttet violinen

paa venstre knæ for at forklare de detaljer med ord, som ikke kunde forklares med toner.

Efter frokost næste dag begav McCarthy, Brown og Olaf sig ut paa prærien for at se paa oksene. McCarthy og Brown var begge øvede cowboys, saa for dem var en slik ridetur en hverdagsbegivenhet, men ikke saa for Olaf. Han var adskillig vant med at ride paa farmerheste over prærien, men hadde aldrig ridt paa en cowboyhest i vildt gallop efter vilde okseflokke, galloperende, tungen hængende ned til bakken og rumpen flagrende høit til veirs. Dette var noget nyt, og Olaf syntes det var en fyrstelig sport, hvor menneskets intelligens seiret over dyrets vilde natur og raa magt. McCarthy og Brown, som øvede cowboy, red efter okseflokkene og holdt dem likesom i et net op mot Olaf saa han kunde bedømme deres kvalitet. Endel av oksene var ganske tamme, saa Olaf kunde ride nær op til dem og betrakte dem nøie, andre var saa vilde saa man ikke kunde nærme sig dem det aller mindste førend de satte i med vildt gallop, akkurat som det skulde gjælde livet. Den eneste maate paa hvilken Olaf kunde faa anledning til at bedømme disse vilddyr, var at spore op hesten i fuldt gallop, indtil hestens snute fulgte like i oksens rumpespids, okse og hest løpende i fuldt gallop. Olaf hadde aldrig trodd at okser kunde springe saa lystig; ti hesten hadde alt den kunde gjøre med at følge oksen i hælene. Hesten som var en øvet cowboyhest, forstod vilddyrenes luner og nykker og hver gang oksen forsøkte sig paa at svinge sig væk ad krokveie var hesten paa post. Hver gang Olaf red i fuldt gallop ind i en større flok for at jage ut en bestemt okse, kunde hesten vise sig litt fortumlet, da han ikke visste hvilken okse jagten gjaldt. I dette tilfælde maatte hesten vikes med tøilerne. En cowboyhest vikes ikke som en farmerhest. En cowboy holder begge tøiler i venstre haand naar han rider, dette gir høire haand fri for lassokastning. Hvis hesten ønskes svingt til venstre trækkes tøilerne til venstre saaledes at høire tøile

presser paa hestens høire side av manken over til venstre. Hvis hesten ønskes svinget til høire gjøres stik motsat. Naar man ønsker at jage en bestemt okse ut av en stor flok, rides hesten ind i flokken mot den okse som ønskes, hesten maa nu vikes efter det bestemte dyr. Den største del av flokkn skilles snart ut og blir staaende igjen og glo av forfærdelse, under jagtens gang skilles der fort væk ut dyr til høiere og venstre indtil den forfulgte okse blir igjen alene. Efter den utskilte okse er væk fra flokken klarer den øvede cowboyhest jagten paa egen haand uten vikning. Hvis oksen skal fanges med lasso, kaster cowboyen lassoen, medens jagten gaar i fuldt gallop, rundt dyrets nakke, horn, ben eller hvilkensomhelst legemsdel hvor cowboyen ønsker den eller hvor lassoen træffer til at snare sig fast. I det øieblik oksen er fast snurres lassoens ende rundt sadelknappen, og saa er kampen mellem den raa, vilde okse og menneskets og hestens intelligens i fuld gang. Den øvede cowboyhest snur bakenden mot oksen for bedre at kunne trække ham op hvergang oksen gjør sine vældige byks og hopper i lassoen med fuld tyngde. Cowboyen kan godt gaa av hesten og staa og se paa at hesten operer hele kampen allene med sin strategiske kunst, men hvis cowboyen sitter paa hesteryggen vil dette gi hesten mer vegt og modstandsdygtighet mot dyrets ryk i lassoen. Ofte kastes endnu en lasso paa oksen av en anden cowboy saaledes, at to cowboys holder dyret bundet imellem sig, trækkende hver sin lasso i motsat retning. Dette er den mest almindelige maate hvorpaa vilde okser behandles ute paa vidderne. Under hele processen staar der store dyreflokke rundt og glor av skræk og venter paa at turen skal komme til dem. Er der saa noget merkelig i, at vilde okser faar respekt for mennesker, og betrakter dem som mistænkelige væsener!

Efterat Olaf hadde utpeket en fire-aarig og tre treaaringe som han ønsket at kjøpe, blev disse fire

jaget ut av flokken og ført frem til ranchens huse, hvor de blev jaget ind i en indgjærdning som var høi nok til at holde disse vilde hoppekunstnere indestængt. Her i denne indgjærdning skulde de modtage sine første instrukser i "lov og kristendom" og civiliserede sæder og skikke. Olaf hadde gjort den avtale med McCarthy at oksene skulde opbindes og vænnes til at staa bundne med rep rundt hornene før de blev tat over til Olafs farm; ti paa en ranch har man alle slags indgjærdninge, huse og bekvemmeligheter samt cowboys og øvede heste til at behandle slike vildbasser, hvilket man ikke har paa en farm.

Efterat okserne var vel inde i indgjærdingen foreslog McCarthy at de skulde gaa frie rundt derinde til næste dag før man bandt dem op for at vænne dem til at staa bundne med rep rundt hornene. Om eftermiddagen medens Olaf gik rundt indgjærdingen og saa ind i "løveburet" foreslog han til McCarthy, at han som en indledning til den nye opdragelse vilde begynde med at døpe okserne og gi dem navn; ti ute paa ranchen hadde de intet navn, de hadde ikke engang et nummer som man har i militærvæsenet og strafanstalterne. Olaf bestemte sig paa at han selv vilde være prest og fadder, og for at kunne gi okserne et videnskapelig navn, gav han sig til at studere deres fysiognomi forat bringe paa det rene om der eksisterte noget i deres fysiognomi som gav dem berettigelse til noget bestemt navn. Fireaaringen som var en lys fin stut med tamme og intelligente træk, blev efter gjensidig overenskomst med McCarthy, døpt til at hete McCarthy for resten av sine dage, som en erindring om ranchen og oksernes ophav. To av treaaringene, som hadde et mer end almindelig vildt utseende, med gnistrende, rullende øine utblaaste næsebor og utstøtende vilde brøl, bestandig parat til at ta offensiven, blev døpt Odin og Tor efter germanernes gamle guder, fra den tid germanerne trodde mer paa guders magt end paa egen magt. Den fjerde og den sidste, en

treaaring, blev døpt Kastor efter en av grækernes gamle guder, en av Zeus's og Jupiter's sønner.

Olaf hadde under sin vilde ridning sammen med McCarthy og Brown ute paa vidderne faat en liten forsmak paa cowboyliv, og var intresseret i at sætte sig ind i cowboylivets hemmeligheter. Olaf likte meget godt at lære sig til at kaste lasso. Og efterat ha faat en del teoretisk undervisning av McCarhy om hvordan en lasso skulde laves, holdes, svinges og kastes, samt set paa McCarthys opvisning, begyndte Olaf at praktisere lassokastning. Det første objekt som blev snaret var gjærdestolper; ti disse var ubevægelige og sikre at kaste paa. Olaf hadde ikke praktiseret længe paa gjærdestolper før end han forstod at det var indenfor mulighetens grændser at lære lassokastning. Den ene gjærdestolpe efter den anden blev knepet i snaren. Olafs ærgjær righet begyndte nu at faa vinger. Han opgav kastningen efter gjærdestolper og begyndte at kaste efter McCarthys melkekjør. McCarthys melkekjør som blev melket to gange om dagen var meget tamme. Hvis man ønsket at fange dem behøvet man bare at gaa op til dem og ta dem rundt hornene. De gjorde ikke det mindste tegn til at rømme væk. Men Olaf skulde jo praktisere cowboyliv og lassokastning, derfor blev lassoen kastet og faldt i fin ring rundt koens hals. Fangsten var gjort og Olaf lyste av seiersrus. Snaren blev løsrevet og koen stod stille medens Olaf kastet igjen. Da Olaf hadde kastet mange gange fik han den ide i hodet at der ikke var nogen forskjell i at kaste lasso paa gjærdestolper og tamme melkekjør, derfor begyndte han at se sig rundt efter andre objekter; ti her paa ranchen fandtes der jo objekter for lassokastning like fra faste gjærdestolper til vilde brølende dyr som selv øvede cowboys hadde begge hænder fulde med at indfange. Det næste objekt som blev utset for Olafs praktisering var kalve; men Olaf hadde ikke kastet sin lasso mange gange før han gjorde den opdagelse at han nu hadde med et mere urolig og ube-

regnelig element at gjøre; ti under tiden kunde lassoen falde fint over kalvens hode, men vipps! saa hoppede dyret tvers igennem snaret og var fri. Andre tider medens lassoen hvinte gjennem luften gjorde kalven et byks til siden og lassoen faldt paa den bare bakke, og efter nogle ganges kastning begyndte hele kalveflokken at forstaa at der var "ugler i mosen", og holdt sig paa avstand saa lassokastning blev en umulighet. McCarthy, Odin, Tor og Kastor vovet ikke Olaf at praktisere paa; ti han viste at dette virkefelt hørte øvede cowboys til og ikke "greenhorns".

Den følgende morgen var bestemt som den første opdragelsesdag for McCarthy, Odin, Tor og Kastor. Efter frokost begav rancheren McCarthy, cowboyen Brown og farmeren Olaf Hagen sig ner til okserne i indgjærdingen. Indgjærdingen var beliggende nede i dalbunden, straks nedenfor ranchens vaaningshus. I forbindelse med indgjærdingene var der ogsaa flere bordskur for dyrene til at staa i under koldt og surt veir. Utenfor indgjærdingen var der vidjer, popler, birk og anden løvskog og i dalens dypeste forsænkning slynget bækken sig rundt stene og trærøtter med sit krystalklare vand, som kom fra en mangfoldighet av vandspringe oppe i dalskraaningerne. McCarthy hadde plukket i sammen en mangfoldighet av sterke rep for anledning, han viste av erfaring, at tre og fire aars gamle okser kunde gjøre alle mulige slags akrobatkunster, og at dyrenes store kjøttvegt bidrog adskillig til at gjøre operationerne vanskelig, av den grund at der var vanskelig at faa rep som var sterke nok for at binde vilddyrene fast med. Efterat McCarthy hadde betraktet okserne litt uttalte han hvad Olaf allerede før hadde iagtat under daapen, at der var to tamme og to vilde okser. McCarthy gjorde derfor det forslag, at man skulde ta oksen McCarthy og Kastor som var de to tammeste og jage dem over til en anden indgjærding for at binde dem op først. Dette blev ogsaa gjort. Efterat dyrene var jaget

over i en nærliggende indgjærdning gjorde McCarthy lassoen færdig, og kastet den over en av dyrenes hals. Oksen gjorde nogle vældige hopp, og atter nogle hopp, men den gjorde sig snart fortrolig med situationen saa man om en liten stund kunde gaa op til ham og klappe ham paa halsen og snakke fint med ham. Da den ikke syntes at være meget vild blev den sluppet igjen da baade McCarthy og Olaf trodde den kunde bindes op paa stalden paa Olafs farm uten vanskelighet. Det andet dyr blev ogsaa behandlet paa samme maate som det første. Efter nogle vældige sprang begyndte ogsaa han at bli roligere og gjorde sig fortrolig med at ha rep rundt nakken. Dette dyr blev ogsaa sluppet løs igen, da man ansaa det for ikke at ville gjøre store vanskeligheter.

Saa kom turen til Odin og Tor, som hadde staat i indgjærdingen ved siden av og set paa hele tildragelsen. Alle var nu forberedt paa at det var nu først morroen skulde ta sin begyndelse. Før lassoen blev kastet paa Odin og Tor, gav McCarthy order til at der blev lagt sadel paa to heste som blev holdt i beredskap ved indgjærdingen; ti nu gjaldt der om at være forberedt paa alle slags eventualiteter. Under lassokastningen var der ikke tale paa at gaa ind i indgjærdingen; ti der gik Odin og Tor frem og tilbake og utstøtte vældige brøl og grov jord og sne iveiret. McCarthy og Brown stod paa gjærdet med hver sin lasso og Olaf stod bakenfor med reserverep. McCarthy, som var en sikker mand med lassoen, traf Odin med første kast. I det øieblik Odin følte lassoen snøre sig fast rundt hans hals gjorde han nogle vældige sprang og utstødte rasende brøl. Derefter sprang han i vildt gallop med tungen hængende næsten ner til bakken og rumpen flagrende høit i veiret, utstøtende vældige brøl, rundt gjærdet paa indsiden. Imedens stod alle tre mænd paa utsiden og holdt fast i lassoens anden ende. Efterat Odin hadde gjort nogle runder paa indsiden av gjærdet, hoppet han med et vældig

sprang og vilddyrets elegance tversover gjærdet, som var beregnet paa at være høit nok til at holde alle stute paa indsiden. Paa utsiden sprang dyret i vildt gallop og McCarthy, Brown og Olaf som prøvet at holde fast i lassoen følte bare at denne skuret ut av sine hænder. — — Odin var "fri" og galloperte seiersstolt henover marken trækkende lassoen efter sig. I et nu var McCarthy og Brown oppe i sadelen paa de cowboyheste som stod færdige ved siden og i vildt gallop sattes kursen efter Odin. Mc Carthy svinget lassoen i store cirkler oppe i luften og i det øieblik hesten nærmet sig Odin blev lassoen kastet og faldt rundt dyrets hals. Det første sprang oksen gjorde efterat lassoen var strammet trak McCarthys hest paa knæerne foran, men hesten som var en øvet cowboyhest var snart oppe igjen og snudde bakenden til dyret for at ha mer magt til at holde imot. Brown hadde ogsaa rukket at hoppe ner av sin hest og tat fat i den løse lassos ende, som oksen trak efter sig, og vipps var Brown oppe i sadelen og snurret lassoens ende fast til sadelknappen. McCarthys og Browns heste trak nu i stik motsatte retninger og gjorde det umulig for Odin at komme hverken frem eller tilbake mot nogen av hestene, men forsøkte sig med vældige sprang ut til siden. Medens Odin stod fast mellem hestene paa denne maate stod han lange tider stille, likesom han var blit overbevist om at alt haap var ute og at han var beseiret. Men efter et øiebliks stilstand brøt han ut igjen i vilde sprang med rasende brøl, som viste at han fremdeles hadde sine krigsplaner i hode, og at han fremdeles haapet paa at bli fri ved at anspore den sidste vegtdel av sine kræfter og utstøte rasende brøl for at indgyde sine fiender med skræk og respekt. Odin skulde endnu gjennemgaa mangen haard tørn, før han blev overbevist om, at hans raa magt var beseiret av menneskets intelligens.

Da Odin hadde kjæmpet en tapper kamp for sit liv og sin frihet indtil han begyndte at bli utmaset,

blev transporten tilbake til indgjærdingen begyndt. Odin syntes at forstaa cowboyenes planer; ti han gjorde nu og da holdt med alle fire ben sat solid i bakken, naar dette ikke hjalp prøvet han igjen med vældige sprang og brøl, men dette hjalp heller ikke længre; ti for hver bevægelse kom hestene og Odin nærmere "løveburet". Forat Tor ikke skulde slippe ut blev der bestemt at Odin skulde stænges ind i en indgjærding for sig selv. Grinden for indgjærdingen blev aapnet og hestene blev andbragt foran aapningen saaledes, at Odin kunde gaa ind. Men Odin forstod at der var "ugler i mosen" og gjorde alt som stod i hans magt for at holde sig væk fra grinden. Da McCarthy saa at dyret ikke kunde bringes paa indsiden av indgjærdingen paa denne maate gav han order til Olaf, at han skulde bringe en lasso til som laa i nærheten, for at kaste endnu en lasso rundt Odins hals, saaledes at han kunde trækkes i tre forskjellige retninger, og paa denne maate beskytte hestene og faa dyret trukket indenfor grinden. Odin var rasende paa hestene og vogtet hvert øieblik paa en anledning til at faa satt sine horn gjennem disse. Derfor var der nødvendig at holde de to lassoer paa sadelknappene stramme, utstrækt i motsat retning. Da Olaf gik for at hente en tredje lasso gik han nær forbi Odin som han trodde var fast saa han intet galt kunde gjøre. Olaf som intet galt anet viste intet av før Odin kom med et vældig sprang i mot ham, hornene plantet for angrep, rykket Odin saa meget til sig av repene paa sadlene, at han sopte med sine horn nogle faa tommer bakenfor Olafs ryg uten at træffe. Olaf slap fra det hele med skrækken. Repet blev hentet og kastet paa oksen og transporten indigjennem grinden begyndte med tre rep. Odin blev bragt ind i et bordskur og bundet fast til en stolpe i væggen med to sterke rep rundt hornene. De tre rep rundt halsen blev løsnet og fjærnet ved hjælp av lange rajer, da Odins bakben hvinet i alle retninger for at slaa ner alt som kom i hans nærhet, og saaledes gjorde det umulig

at komme op til hans hode med hænderne. De to rep med hvilke hornene var bundet til vægge blev trukket gjennem et hul i væggen, og knyttet fast paa utsiden, uten at Odin saa de diplomatiske streker som foregik like foran hans næse.

Nu var tiden kommet til at "civilisere" Tor. Repene blev gjort istand, og hestene blev holdt parat for alle eventualiteter. McCarthy foreslog nu at han skulde staa paa gjærdet og kaste sin lasso først, medens Brown stod oppe paa gjærdet paa den motsatte side, av indgjærdningen og kastet sin lasso saa snart McCarthy hadde faat sin lasso rundt dyrets hals. Saa snart McCarthy og Brown fik begge lassoer fast rundt Tors hals, blev repene strammet og fæstet paa begge sider av indgjærdingen i grove stolper. Allerede naar McCarthy og Brown begyndte at gjøre sine lassoer færdige for kastning blev Tor krigersk og urolig. Hvad kunde man egentlig vente? Hadde ikke Tor staat og iagtaget at disse to cowboys hverken hadde respekt for guders eller vilddyrs magt? Hverken sparken med bakben, stangen med horn eller rasende brøl kunde indgyde cowboys med skræk. De stod like koldblodige med sin lasso, læggende sine djævelske fangstplaner, som det hele var en almindelig hverdagsbegivenhet.

I det øieblik McCarthys lasso faldt rundt Tors hals, gjorde han lignende sprang og utstøtte lignende brøl som Odin hadde gjort før ham. Tor gjorde sig færdig til at forsøke sig paa at hoppe over indgjærdingen for at bli fri; men Browns lasso fæstet sig i samme øieblik rundt dyrets hals, og den ene lasso blev strammet av McCarthy og Olaf paa den ene side og av Brown paa den anden side av indgjærdingen. Tor kunde nu ikke komme hverken frem eller tilbake efter de stramme rep, men forsøkte med vældige sprang tilsiden, hvor dyret sprang imot det stramme rep med den følge at hodet blev trukket til marken og kroppens hele tyngde med megen kraft blev slynget over hodet paa den anden side av repene. Paa denne maate gjorde Tor hode-

stup 4—5 gange med hele kroppens tyngde hvilende paa horn, hode og nakke. Under disse akrobatkunster, begyndte Olaf at undersøke i sin biologiske og anatomiske kundskabskiste for muligens at faa en forklaring paa hvad en oksenakke egentlig var lavet av, og hvad slags egenskaper den besat eftersom dette rasende dyr gang efter gang kunde stupe over hode med kroppens hele tyngde uten at brække nakken. Da Olaf spurte McCarthy om han ikke trodde det var fare for at dyret kunde brække sin nakke hvis det stod bundet fast paa denne maate, svarte McCarthy at der var endel fare for at nakken kunde brækkes, men at en oksenakke var temmelig sterk. Olaf foreslog at oksen skulde flyttes ind i et nærstaaende bordskur og bindes mot væggen, saa den ikke fik anledning til at stupe over hodet. Dette forslag blev vedtat og McCarthy kastet en tredje lasso paa dyret som faldt rundt hornene, hvorefter Tor blev trukket op til væggen og bundet, men i dette bordskur var der fuldt av stolper som stod op og ner og holdte taket. Hvis Tor blev bundet tæt ind til væggen var der fare for at han kunde sætte sig fast mellem stolpene, derfor blev han bundet med et rep rundt halsen og et rundt hornene til en stolpe i væggen, saaledes at der var nogle fot med rep fra væggen til dyret. Nu var begge vilddyr fastbundne og McCarthy og Brown tog sine heste for at ride utover prærien forat ta vare paa endel kreaturer. Olaf skulde være igjen forat se til med dyrene. Før end McCarthy og Brown forlot pladsen gjorde Olaf McCarthy opmerksom paa at der var en mulighet for at Tor med sit lange rep kunde snurre sig fast rundt en av stolpene som stod op og ner fra grunden til taket. Men McCarthy kastet sig op i sadlen med den bemerkning, at han trodde dyret var "all right". McCarthy og Brown hadde ikke været væk mer end 15 minutter før det umulige hændte. Tor begyndte at gaa rundt stolpen og trak repet fastere og fastere rundt halsen. Olaf haapet at dyret vilde gaa tilbake og løse repet igjen naar

det blev stramt nok til at kvæle, men Olaf haapet forgjæves. Stuten gik paa og paa indtil det blev saa stramt rundt halsen, at dyret faldt til marken. Nu var gode raad dyre. Hvad skulde gjøres? Der var bare to ting at gjøre. Enten at staa rolig og se paa at dyret kvælte sig selv ihjel, eller ogsaa ta en kniv og skjære repene over. Dette sidste var et ganske risikabelt arbeide, men blev alligevel gjort. Olaf aapnet grinden, bevæbnet sig med en stor stok i venstre haand og tog kniven i høire haand. Olaf ventet en liten stund, indtil han trodde at dyret var saa mege kvalt og lammet saa der vilde ta et øieblik efterat repene var overskaaret indtil oksen kom saa meget til sans og samling igjen saa den kom sig paa benene. Dette vilde gi Olaf tid til at springe sig væk i sikkerhet; ti Olaf visste at dyret i en slik situation vilde være rasende og farlig. Olafs kniv hadde ikke før skaaret den siste traad av repene over, før han fik bedre erfaringer for, at hans teori om tid nok til at komme sig i sikkerhet, ikke var holdbar filosofi. Naar repet var overskaaret fik Olaf kun nogle faa skridts forsprang før dyret var paa benene og kom like i Olafs hæle med rasende fart og hornene sat for angrep. Olaf rak kun med møie at komme sig ut av bordskuret, hvor han svingte tvert om og gav oksen et kraftig velrettet slag, som var heldig nok til at træffe dyret over hornene. Dette ene slag gjorde dyret litt fortumlet og gav Olaf tid til at hoppe op paa gjærdet. Naar oksen fik orienteret sig en smule sprang han i vildt trav ut gjennem grinden, op efter dalskraaningen og ut over vidderne med den avskaarne repstump rundt halsen.

Naar McCarthy kom tilbake om kvelden fortalte Olaf hvad som hadde hændt: at Tor hadde været døden nær, at Olaf hadde reddet dyrets liv ved at skjære repene over og siden reddet sit eget skind ved at gi det rasende dyr et velrettet slag over hornene. Da McCarthy hørte historien lo han og utbrøt: "He is a son of a gun!"

Næste dag tog Olaf en av McCarthys heste for at ride ut paa prærien efter Tor. McCarthy trodde han vilde være at finde blandt en eller anden av hans kreaturflokke, og beskrev i hvilken retning Olaf skulde ride. Olaf red hele formiddagen og gjennemsøkte store kreaturflokke av McCarthys dyr, samt dyr som tilhørte andre ranchere. Flere hundrede dyr blev undersøkt men ingen Tor var at se. Endelig ut paa eftermiddagen, medens Olaf red nede i en dalbund fik han se noget mørkt bevæge sig oppe paa dalskraaningens top i det fjerne. Avstanden var saa stor saa det var vanskelig at skjeldne enten det var en okse eller en cowboy til hest. Eftersom Olaf red nærmere og nærmere blev objektet mere og mer likt et kreatur. Naar Olaf kom nær nok ti. at se repstumpen rundt dyrets hals var han sikker i sin sak. Dyret var synderen Tor. Dyret syntes at ha faat respekt for "cowboys"; ti det satte paa sprang længe før Olaf kom op til det. Olaf sporet hesten op i fuldt gallop og den vilde jagt henimot McCarthys var begyndt. Olaf var snart like i hælene paa Tor, og siden lot han oksen bestemme fartens hastighet. Dyret gik fint uten at volde noget brydderi like indtil ankomsten til McCarthys ranch, men i det øieblik Tor fik øie paa ranchens huse og indgjærdingene blev han i daarlig humør og begyndte at bli vrang. Hans oplevelser fra forrige dag syntes at rinde ham i erindringen. Olaf red nu op til husdøren og ropte paa McCarthy som kom ut i husdøren med opbrettede sjorteærmer; ti han var netop ifærd med at knade brøddeig. Da McCarthy hørte at oksen var funden gav han odre til Brown om at ta sin hest ut av stalden for at hjelpe til med at faa oksen opbundet. McCarthy tog sin hest og satte efter Tor i vildt gallop, svingende lassoen i store cirkler over hans hode. I det beleilige øieblik faldt lassoen rundt Tors hals og i et nu var den fæstet til sadelknappen. Brown kastet ogsaa sin lasso og Tor var nu fast for anden gang. Under de samme vilde sprang og brøl som forrige dag blev

dyret bragt op i et bordskur og bundet fast til væggen.

De første dage efterat Odin og Tor var fastbundne vilde de ikke smake hverken mat eller drikke, men slog vildt med bakbenene og brølte hver gang man forsøkte at gi dem vand eller høi. Efter nogle dages forløp begyndte de at bli fortrolig med sin haapløse stilling og tog til at æte og drikke, likesom man kunde gaa op og skrubbe dem paa halsen, naar man iagtog endel forsiktighetsregler og bestandig hadde øie med deres bakben.

Efterat dyrene hadde været opbundet paa Mc Carthys ranch over en uke blev der bestemt at Olaf skulde ta dem hjem til sin farm. McCarthy sendte Brown med for at hjelpe til med at jage dyrene paa veien samt at faa dem opbundne paa Olafs stald

Naar Brown og Olaf tidlig paa morgenen forlot McCarthys ranch, jagende fire okser foran sig, var luften raa og tung og vinden blaaste fra nordvest. Alle veirmerker varslet snestorm. Brown og Olaf hadde ikke ridt mer end et par timer før snestormen raset henover vidderne med orkanagtig kraft. Okserne foran hestene blev belagt med et tykt snelag saa de lignet mer paa snefanner end paa germanernes og grækernes guder. Græstuer og stene lignet paa store huse paa nogle faa meters avstand i snetykken. Olaf hadde gjort sig som fast regel aldrig at færdes paa prærien uten kompas og fyrstikker i lommen. Ved hjælp at kompasset holdt Olaf retningen. Olafs farm var beliggende 17 mil øst og 3 mil syd fra McCarthys ranch. Der var meget surt og koldt at sitte oppe i sadelen og ride i denne fæle snestorm, men det hadde den fordel at oksene gik fint hele veien, likesom det ikke var forbundet med synderlig megen vanskelighet att faa dem indbundet i Olafs stald ved ankomsten til stalden. Oksenes tanker syntes at være mere sat paa at beskytte sig mot naturens barskhet end mot rytternes fangstplaner.

Den følgende dag red Brown tilbake til McCarthys ranch med begge hestene. Olaf gik senere hen

og kjøpte sig en ridehest, som var absolut nødvendig at ha for den kommende oksetæmning. Sæler blev ogsaa anskaffet og dyrene blev væmmet til med at staa med sæler paa inde paa stalden hele dage ad gangen. McCarthy og Kastor tog sælen uten nævneværdig viderværdigheter, men Odin og Tor slog med bakbenene saa bordsplinter fra staldvæggen fløi i alle retninger hver gang der blev gjort forsøk paa at lægge sæler paa dem. Sælene maatte hænges i taket ved hjelp av rep og sænkes ned paa oksenes nakker ved at slappe repet. Paa denne maate blev sælene luret paa dem første gang. Odin og Tor slog med bakbenene og brølte naar de følte sælen paa sin ryg og nakke, men efter en tids forløp blev de ogsaa fortrolig med dette farlige spøkelse.

Olaf hadde lavet en primitiv slæde specielt for oksetæmningen. Det næste paa programmet var at løse det store problem med at faa disse vildbasser sat fore slæden. Anton Hagen og Fred Lund var behjelpelige med at faa okserne sat fore slæden. For at okserne ikke skulde komme sig løs blev der opsat grove stolper dypt ner i bakken like ved stalddøren paa utsiden saaldedes, at ved hjelp av to rep okserne kunde fires løs inde i stalden paa samme tid som det andet rep var fast rundt stolpen paa utsiden. Paa denne maate blev alle okser tat ut og ind av stalden. McCarthy og Kastor som var de to tammeste okser blev spændt fore slæden først Alt blev gjort klappet og klart og Olaf sat paa slæden og holdt tømmene medens Fred og Anton løsnet repene rundt stolpen. Naar okserne forstod at de ikke længre var fastbundne satte de ivei i vilde sprang, tungen hængende efter marken og rumpen flagrende høit i veiret. Olaf forsøkte at styre med tømmene men uten resultat, at trække i tømmene var som at trække i et solid fjeld. Okserne maatte selv bestemme retningen og farten. Olaf hadde sin fulde byr med at holde sig fast til slæden og se til at denne ikke væltet i de tvære svingninger. Prærien laa aapen i hundreder av mil i alle retninger

saa det var igrunden ingen forskjel hvilken retning okserne fandt for godt at gaa i. Efterat okserne var sprunget en mils vei sprang de ut i en dyp snefanne. Kastor faldt paa siden og blev liggende fast i snen. Imidlertid var Fred kommet sig efter med Olafs ridehest. Snen blev trampet løs og kjøringen fortsatte. Efterat dyrene hadde cirklet rundt paa prærien indtil de blev utmaset, red Fred op til siden av dyrene for at vike dem tilbake til stalden; ti vikning med tømmene tog de lite hensyn til endnu. Okserne blev sat paa stalden igjen. Siden blev de kjørt mangfoldige gange paa samme maate, og for hver tur blev de mer og mer omgjændelige og tamme.

Nu var turen kommet til Odin og Tor. Man forstod at der var nu vanskeligheterne vilde ta sin begyndelse. Derfor blev der bestemt at Odin skulde tæmmes først isammen med McCarthy, som var den tammeste okse. Odin blev derfor trukket ut av stalden. Fred stod paa utsiden og holdt repet med et kast rundt stolpen. I det øieblik dyret var løs fra stalden og Olaf trodde Fred hadde fæstet repet paa utsiden, gjorde Odin et vældig sprang for friheten og repet firet løst fra stolpen da der viste sig at Fred var for let til at holde dyret fast. Naar Odin var fri løp han i vildt sprang henover prærien, trækkende to rep efter sig. Hvad var der nu at gjøre med kun en ridehest og en nybegynder i lassokastning? Olaf red efter oksen med hesten og Fred og Anton gik efter med hver sin høigaffel i haanden for at være forberedt paa alle eventualiteter. Olaf prøvet at ride dyret henimot stalden igjen, men Odin satte sig til motverge og vilde ikke gaa. Flere gange var dyret tæt ved at sætte sine horn ind i hestens mave med hver gang svinget hesten sig med stor behændighet væk. Olaf begyndte at tro, at der ikke var andet at gjøre end at faa en cowboy med hest og lasso til at fange vilddyret ind igjen. Imidlertid blev Odin utsat for et stygt uheld som han maatte betale med sin frihet. Medens han sprang

igjennem en dyp snefanne fik han tilfældigvis det ene forben fæste op i sælen saa han ikke kunde bruke mer en tre ben og kun delvis bruke det fjerde. I denne stilling blev dyret drevet hen til stalden. I det øieblik Odin gik forbi stalddøren hug Anton og Fred fast i de to løse rep som dyret trak efter sig paa marken, og surret dem i al hast rund stolpen ved indgangen. Nu var Odin fast engang til. Dyret blev sat ind i stalden igjen og tæmningen blev utsat til næste dag. Den følgende dag blev Odin trukket ut av stalden forat spændes foran slæden sammen med McCarthy. Denne gang blev alle forholdsregler iagtat saa dyret ikke skulde slippe løs. Efterat begge dyr var bundet til stolpen utenfor stalden og trækkelænkerne var fæstet til McCarthys sæle, viste der sig at være en vanskelig affære at faa trækkelænkerne fæstet til Odins sæle; ti han slog i alle retninger med bakbenene saa der var fare for liv og lemmer. Trækkelænkerne blev fæstet i lange snører og derefter fæstet i Odins sæle ved hjelp av en lang stok. Nu var alt klappet og klart for kjøring og Olaf tog plass paa slæden med tømmene i haanden, og Fred og Anton slap dyrene løs fra stolpen. Odin gjorde nogle vældige sprang og ekstra slag efter slæden med bakbenene, og utstøtte frygtelige brøl. For et længre stykke fremover prærien sprang han saa hurtig, at McCarthy, som var mer fornuftig, ikke kunde følge med raskt nok, men baade slæden og McCarthy blev trukket med i vild fart henover vidderne. Olafs fysiske og mentale kraft var til sidste brøkdel sat paa en ting: nemlig paa at holde sig fast til slæden og se efter saa denne ikke væltet. Et stykke fra husene løp dyrene i vild fart henover prærien tvers over nogle furer med brækning, her gjorde slæden nogle vældige hopp som kastet Olaf bortover prærien, men Olaf holdt sig fast i tømmerne, og efterat være trukket nogle meter paa maven efter tømmerne henover prærien kastet han sig med et behændig sprang op paa slæden igjen og turen fortsatte som om intet hadde hændt.

Okserne sprang delvis i gallop og delvis i trav flere mil henover prærien, saa Olaf bak paa slæden begyndte at filosofere over om vilde okser ikke hadde like saa stor utholdenhet som hester. Da dyrene hadde sprunget indtil de var utmaset og mer medgjørlige red Fred op efter dyrenes sider for at vike dem henimot stalden ved hjelp av hesten. Odin og McCarthy blev sat ind paa stalden igjen og næste dag blev Tor og McCarthy sat fore slæden. Tor gjorde de samme vilde sprang og utstøtte de samme vilde brøl som den anden person i guddommen, Odin hadde gjort dagen forut.

Alle fire okser blev kjørt vekselvis, to og to sammen, for slæde hele vinteren og dyrenes vilde natur blev mer og mer tæmmet. Okserne blev kjørt med bidsel og var meget vanskelige at vige før end den næste vaar, da Olaf foræret dem alle fire en kopperring i næsen. Olaf bestemte sig til at sætte kopperringe i dyrenes næser efterat han hadde kjørt med Odin og Tor henover prærien i vaarflommen i mars maaned. Olaf sat da paa slæden som sædvanlig og kjørte og forsøkte at vike dyrene rundt alle vandpytterne som stod henover prærien. Men da vandet er oksens rette element efterat den er blit varm og svett, satte Odin og Tor tvers over alle vandedammene saa vandspruten stod himmels høit og isvandet og isstykkene kom ned igjen over Olafs hode som øsregn. Olaf blev vaat til skindet av isvand. Okserne satte kursen ret imot en dyp forsænkning i prærien paa Olafs land. Denne forsænkning lignet paa en stor gryte med en stor sten liggende i centrum. Fordypningen var ca 40 fot diameter og ca 4 fot dyp. Om sommeren var denne fordypning tør, men nu i vaarflommen var den fuld av vand. Naar Olaf saa okserne sætte ret imot denne vanddam viste han hvad som vilde ske. Stuterne vilde naturligvis springe ret igjennem denne 4 fot dype vanddam og Olaf vilde faa fornøielsen av at sitte i isvand op til næseborene og kanske længre, med utsikter til at faa slæden væltet. Hvad maatte

nu gjøres? At vike okserne rundt vanddammen visste Olaf av erfaring var en umulighet. Okserne sprang i raskt trav henimot dammen saa her var der ikke megen tid til at lægge planer. Her maatte der handles med lynets hastighet, eller ogsaa bli sittende i isvand op til ørene. Med lynets hastighet hadde Olaf sin taktiske plan færdig i hodet. Olaf visste at okserne maatte vade langsomt og at dette vilde ta dyrene lang nok tid til at Olaf kunde hoppe av slæden i det øieblik dyrene sprang i vandet og springe rundt vanddammen forat kaste sig paa slæden igjen paa den anden side av dammen efterat slæden og okserne var over paa det tørre. Tømmene blev surret fast til slæden og Olaf holdt sig færdig for handling. Det hele forløp akkurat præsis som Olaf hadde beregnet det vilde forløpe. Okserne sprang i raskt trav og kastet sig i vandet med fuld tyngde saa vældige vandsøiler stod himmels høit i alle retninger. Olaf hoppet av slæden, sprang rundt vanddammen og hug sig fast i slæden i det øieblik den kom ut av vandet, og okserne sprang i vildt trav henover prærien som om intet hadde hændt og Olaf sat seierstolt bak paa slæden, og smigret sig selv ved at hans intelligens før eller senere skulde seire over vilddyrenes raa magt. Efter denne kjøretur bestemte Olaf sig til at sætte kopperringe i dyrenes næser. Mange vil kanske betragte dette som dyrplageri; men man bør heller ikke glemme, at det at sitte bløt av isvand til skindet som Olaf gjorde, grændser tæt henimot folkeplageri.

McCarthy, Odin, Tor og Kastor blev litt efter litt vant med alle slags kjøreredskaper og maskiner. De blev kjørt for vogn, plog, disk, harv, saamaskine, binder o. s. v. De to første aar maatte Odin og Tor fanges med lasso. Det andet aar var der ikke nødvendig at kaste lassoen rundt dyrenes hals, bare man kastet den løs over dyrenes nakker, saa stod de stille indtil man kunde lægge sælen paa dem.

Oding og Tors filosofi syntes at være: Uten lasso var de fri, med lasso var de fast.

Olaf Hagen har tat seks vilde okser av ranchen og tæmmet dem og i alt kjørt ti forskjellige okser, han har kjørt okser foran alle slags redskaper og maskiner, har pløiet hundreder av acres med okser, saadd og høstet avlingen med okser. Olaf indrømmer ogsaa at under det nuværende økonomiske system er oksen nybyggernes beste ven. Alle de lærdomme som Olaf har høstet ved at tæmme og kjøre okser kan sammenfattes i en læresætning: Oksens eneste fordel som trækdyr er, at den er billig. Olaf Hagens raad er: Avskaf det hodevendte kapitalistiske produktionssystem og grundlæg socialismen. Da, og først da, vil benzin og damptrækkemaskiner og en liten del hestekraft bli den beste og billigste trækkraft paa farmen, og oksen vil bli den mest fordelagtige faktor i nationens kjøttproduktion.

KAPITEL V.

PAA VEI EFTER BRÆNDSEL

Det var i mars maaned. Det meste av snen var smeltet og vandet var samlet i præriens fordypninger, hvor det hadde froset til is i de kolde vaarnætter. Her og der henover vidderne laa der igjen store snefanner som vaarsolen ikke hadde formaadd at smelte. Olaf Hagen og Fred Lund hadde spændt to okser fore en vogn forat reise 20 mil vest fra Olafs farm efter ved til brændsel. Turen vilde tage tre dage: En dag at reise til skogen, en dag at hugge veden og læsse den op og en dag hjem igjen. Medens okserne gik henover prærien i jevn gang sat Fred og Olaf bak paa vognen og betragtet vaardagens store skjønhet og pratet om et og andet som faldt dem i hu. Prærieulven lusket sagte omkring efter rov og syntes at fryde sig over at bakken igjen var blit bar og at varmere dage med ande-, gaase-, præriehøne- og hareunger var i anmarch. En og anden tilfældig gaase- og andeflok svævet henover vidderne forat undersøke om der muligens kunde være aapent vand et eller andet sted. Gaas og and følte sig litt skuffede fordi de varme marsdage hadde narret dem væk fra sydens solrike sjøer og elve og op til nordens ismarker. Men gaasen og anden slog sig til ro tiltrods for isen; ti de gamle fugle i flokken, viste av erfaring, at tiden var inde for varmere veir paa Canadas prærier.

Efterat Fred og Olaf hadde kjørt til middags blev okserne fraspændt og bundet til vognen hvor de fik av det medbragte høi at æte, og Fred og Olaf nøt sin medbragte middag under aapen himmel. Den skarpe vaarluft ægget appetiten saa at Fred og Olaf spiste for to mænd hver endskjønt de ikke hadde utrette noget andet end at sitte paa vognen og prate siden frokost. Vaarsolen som stod høit over horisonten i syd som et brændende ildhav, kastede sine straalebundte i alle retninger av det azurfarvede himmelrum, stemte menneskets fantasi høit nok til at glemme alt som var smaat og usselt ved tilværelsen og til at tænke store og ædle tanker.

Utpaa eftermiddagen ankom Fred og Olaf til en ranch som var i nærheten av skogen. Paa denne ranch blev der overnattet og tidlig næste morgen spændte Fred og Olaf okserne fore vognen forat reise til skogs og hugge og læsse veden. Skogen var kun 2 mil fra ranchen og var beliggende i en dyp dal. I dalbunden svinget sig en stille bæk nedover mot en større elv som førte den videre til Hudson Bay ishav i nord. Skogens trær var poppel, birk, vidje, junibær, rosebush med en og and gran her og der indimellem. Al skog var nede i dalbunden; ti oppe paa prærien hvor prærievinden feilt henover vidderner med en orkans hastighet kan ingen skog vokse uten kunstige foranstaltninge. Det meste av skogen langs dalsænkningen var enten eiet av ranchere, hvor disse hadde taget den som homestead, eller ogsaa hadde rancherne forpagtet skogen av regjeringen. Kun en mindre del av skogen hørte regjeringen til og var tilgjængelig for farmere. For ikke at komme i øvrighetens klør, hadde Olaf skaffet sig en skriftlig tilladelse fra regjeringens agent, som foreskrev at ingen kunde hugge ved i nogen regjeringsskog uten en skriftlig tilladelse. Paa den skriftlige tilladelse stod der trykt hvor mange kubikfot med ved for brændsel og hvor mange gjærdestolper, rajer og andre materialier som loven bestemte at hver homesteader kunde faa. Likeledes

var der skrevet paa papiret hvilken sektion, township og range materialierne og brændslen kunde hugges. Her i skogen blev ordsproket: "den som først kommer til møllen faar først malet", omsat til: "Den som først kommer til skogen faar den bedste og lettest tilgjengelige skog". Da der hadde været en mangfoldighet av farmere som hadde hugget og kjørt væk trævirke førend Fred og Olaf kom til skogen laa der i sakens natur at al værdifuld skog nede paa dalbunden allerede var hugget. Fred og Olaf blev derfor nødt til at hugge sin ved langt oppe i den bratte bakkehældning, hvor der ikke var tilgjængelig med vogn. Trævirket maatte sammenbundtes i jernlænker og trækkes ner til dalbunden av okserne efterat primitive veie var hugget ut av vildnisset. Fred likte ikke dette slags arbeide; ti hans natur var ikke skapt for motganger. Freds "principe vital" var, at alt skulde falde som fot i hose. Under transporten av veden fra bakkestkraaningen ner til dalbunden var der mange vridne problemer som maatte løses. Undertiden vilde ikke okserne følge den ophugne vei, men satte midt ind i tykke skogen og hængte baade sig selve og læsset op i al slags morads. Andre tider slet læsset sig løs fra jernlænken og blev liggende igjen oppe i bakken. Likesom det ogsaa hændte at læsset hug sig fast til stener, stubber og træstammer og okserne fortsatte at trække av al magt saa hele læsset endevendtes og var nær ved at slaa ihjel baade folk og kreaturer. Under al denne motgang blev Fred ilde til mote. Han svor, men det syntes ikke at hjelpe. Han paastod at fanden hadde fældt taarer kun en gang og det var den gang fanden bar 500 stør paa nakken og jaget smaa kalve gjennem smaaskogen. Fred rev sig i nakken og uttalte at han ønsket at han aldrig hadde været født. Olaf som var en født filosof, optog straks Freds uttalelser og diskutionen om at være eller ikke være, blev med engang startet. Fred paastod at hans homestead og alt land i verden ikke var saa meget værd som alt det brydderi og alle

de motganger og lidelser som en nybygger maatte gjennemgaa.

Olaf spurte, hvordan Fred kunde vite at det vilde ha været best at aldrig været født. Olaf paastod at naar man aldrig hadde været født saa vilde man ikke føle livets motganger, men man vilde heller ikke ha hat anledning til at føle livets seiersglæde og at opleve livets store øieblikke. Olaf paastod at han var glad han var født og levet tiltrods for livets motganger. Han paastod at Fred her oppe i bakkerne med okserne og vedlæssene kun saa motgange og alt sort i sort. Olaf sa: "at selv ved disse vridne situationer var der en komisk side en tragisk side. Ved disse tildragelser, som ve l alle andre tildragelser i livet, var der ogsaa livsglæde og seierstriumf, for den som vilde se den og føle den. Hver følelse av seierstriumf, hver følelse av livsglæde forutsætter en vanskelighet eller hindring overkommet. Uten hindringer, uten kamp, hvad vilde livet være, andet end en ørkesløs eksistens i vanegjængeriets døs med moralsk, fysisk og mental død som direkte følge? Det er i kamp mot hindringer, og motgange at mennesket vokser i moralsk, fysisk og mental styrke. Eller for at tale med Bjørnstjerne Bjørnson:

"Fred er ei det beste, men at man noget vil." At ville og handle det er at leve; at ikke ville det er at dø. Den som vil og handler og kun den, føler livsglæden sitre i hver vegtdel av sit legeme, og kun han oplever og føler livets store øieblikke. Livets store øieblikke opveier mange gange livets motgange derfor er jeg glad jeg er født", sa Olaf. Han talte med en slik begeistring og overbevisningens glød, saa at selv Fred syntes, at indse, at der var en komisk, tragisk side ved situationen med okserne og vedlæssene oppe i vildnisset i bakkeskraaningen.

Ved middagstiden lavet Fred og Olaf ild nede ved bakkekanten for at koke kaffe til middagen. Bækkens vand var det herligeste, krystalklare

springvand man kunde tænke sig. Medens Olaf sat ved ildsiden og drak av dette finfine vand kom han til at tænke paa hvor herlig det skulde være at bo ved denne bækkekant, at faa gaa til denne bæk efter friskt vand hver dag, vinter og sommer, 365 dage i aaret, og sitte ved bækkekanten og drikke dette vand som var koldt og krystalklart hele aare rundt, sitte ved bækken og betragte dens livlige svingninger rundt stener og trærøtter og lytte til fuglesang og betrakte dyre- og planteliv. Hvilken herlighet skulde det ikke være at nyte denne storslagne og fuldendte skjønhet? Medens Olaf sat og filosoferte over denne naturskjønhet følte han stedse en større harmoni med sit indre og verdensaltet; ti her var alt i harmoni. Olaf sukket dypt naar hans tanker fløi henover prærien, naar han tænkte paa det fordærvelige haarde vand i brønden paa prærien; dette vand som galvaniserer menneskenes maver paa indsiden og forgifte hele systemet. Og ikke nok med det, men om vinteren hænder det ofte naar snestormen raser med vild styrke, at man maa gaa med skindkrave brættet høit over ørende og med ryggen imot vinden baglængs for ikke at tape pusten, gaa paa denne maate mellem huset og brønden for at skaffe sig en bøtte vand. Hvilke kontraster var der ikke mellem at hente vand ved denne fredelige bæk, og at hente det ute paa prærien naar elementerne var i vildt oprør? Men ved nærmere eftertanke kom Olaf til den slutning at der selv paa prærien, naar elementerne var i vildt oprør var der noget stort og mægtig ved tilværelsen som var værd at opleve, som ikke kunde opleves nogen anden sted i verden end netop paa prærien.

Medens Fred og Olaf sat ved bakkekanten og nøt sin middag fik Olaf øie paa to fugle som han paastod han aldrig hadde set paa denne side av Atlanterhavet før, nemlig skjære og tite. Skjæren var hvit med staalblaa stjert og staalblaa farve her og der akkurat som den var i Norge. Vippet med stjerten og utstøtte de samme skrattende lyd som i Norge.

Titen sprang i vidjekjærrene og ugget sig akkurat som den gjorde i Norge. Olaf hadde lært fra zoologien: at det samme klimat og den samme jordbund vilde frembringe det samme dyre- og fugleliv; men aldrig hadde han trodd at denne oase av en dal omgit med grændseløse prærievidder skulde ha saa meget til fælles med norsk natur at den vilde frembringe skjærer og titer.

Fred og Olaf fik langt om længe hugget og læsset sit læs og okserne trak ner efter dalbunden med den kostelige vare liggende paa vognen. Fred mumlet noget om at der blev en kostbar ved hvis man skulde regne paa arbeidet. Han hadde heller ikke glemt alle de viderværdigheter oppe i vildnisset i bakkeskraaningen. Olaf hadde fordypet sig i saa mange andre ting saa han hadde ikke hat tid til at tænke over hvad enten veden var dyr eller billig.

Der blev igjen overnattet hos den samme rancher som forrige nat og den følgende dag fortsatte turen henover prærien til Olafs farm. Himlen var nu skyfuld og tung og naar den halve vei var tilbakelagt begyndte der at falde en bløt tung sne i store flaker. Snen fæstet sig til vognhjulene saa de lignet paa lokomotivhjul og okserne blev bedækket med et tykt snelag, og Fred snakket fremdeles om kostbar ved, og lagde nu snestormen til vedens pris, og spurgte Olaf om han trodde veden var værd alle de lidelser man maatte gaa igjennem før man fik den hjem.

Naar Fred og Olaf kom hjem med vedlæsset ut paa eftermiddagen var oksene gode og trætte, og Fred og Olaf krøp ind i Olafs hytte, gjorde ild i ovnen, lavet mat spiste og la sig ner paa sengen forat hvile ut. Gamle minder blev opfrisket, planer for fremtiden blev lagt og viderværdighetene i skogen med vedlæsset blev glemt. Fred og Olaf sovnet ind og sov til langt ut paa næste dag.

*

Det var i oktober maaned, Fred Lund og Olaf Hagen sat med fuld utrustning paa vognen kjørende okser paa vei til kulminene efter kul. Minen var beliggende 12 mil fra Olafs farm. Kullandet hørte regjeringen til og alle nybyggere kunde ta den kul de ønsket for eget bruk. Fred og Olof hadde telt og muldskuffer og fuld utrustning for kulgravning med. Det var ingen som levet i nærheten av kulminen saa det blev av den grund nødvendig at leve i telt. Den første dag blev der kjørt til kulminen hvor der var mange telt og kulgravere før. Fred og Olaf fik sit telt opsat og alt blev gjort istand for den kommende nat. Før mørket faldt paa gik Fred og Olaf ut for at eksaminere kullene som var gravet og for at se ut en passende plass for gravning av kul. Fred opdaget straks at dette ikke var noget Klondyke hvor man kunde faa noget for intet, men at man maatte betale hver kulbit med store strømme av sved. Der var nemlig en lerjordbanke paa fra 10 til 30 fot som maatte fjernes før man kom ner til kullaget som var fra 2 til 4 fot tykt og hvorav bunden laa under vand og toppen var tildels blandet med jord og var av en daarlig kvalitet. Fred fremholdt at kullene vilde bli endda kostbarere end veden i skogen, og Olaf forstod jo ogsaa at der vilde bli en kolossal masse arbeide at fjerne al jord, paa samme tid som kullene som var lignite kul var av en mindre god kvalitet. Der var jo bare en fordel ved denne kul, set fra et økonomisk standpunkt, nemlig at kullene kunde erholdes uten kontant pengeutlæg. Man kunde jo kjøpe bedre lignite kul i en anden mine 20 mil væk for $1.50 pr ton, likesom man i byen kunde kjøpe god kul for 7—9 dollars pr ton, saa set fra et socialøkonomisk standpunkt saa var ikke kullene værd at grave frem, men livets realitet lærer nybyggerne at de ikke kan betragte økonomiske spørsmaal fra socialøkonomiske standpunkter, men kun fra sit eget økonomiske standpunkt. Her var der kul at erholde uten kontante pengeutlæg, og dette var det avgjørende. Det var gratis kul og ikke kullenes kvalitet

som hadde gjort dette felt til et nybyggernes California.

Kullagene var beliggende i en liten dalsænkning. Der fandtes ikke et træ i miles omkreds, og da der i kullagene var hele forkullede stykker av popler, trak Olaf den slutning at selv i denne træløse dal hadde der engang for tusinder av aar tilbake vokset store poppeltrær som ved en eller anden naturomvæltning hadde blit begravet, og under fattig tilgang av surstof og langsom forbrændning nu var et fra 2 til 4 fot tykt kullag og et nybyggernes "California".

Naar mørket faldt paa begyndte kulgraverne at gjøre sig færdig for natten. De fleste hadde okser og disse blev bundet fast til vognerne for natten og tilkastet høi til mat. En og anden "rik" nybygger hadde ogsaa hester, men okserne var i avgjort majoritet. De nybyggere som hadde hester saa ikke ner paa dem som hadde okser, og de som hadde okser saa ikke op til dem som hadde heste; ti naar der blev tale om kontante penge i lommen var de alle sammen omtrent like rike. De som hadde rikelig med penge vilde ikke reise til et slig California som denne kulmine. Her blandt kulgraverne var der ingen standsforskjel. Alle hadde her startet paa omtrent samme økonomiske grundlag, og dette samfund hadde endnu ikke rukket at utvikle sig til klassesamfund, hvor den ene svinger sig op paa en andens bekostning.

Om kvelden efterat hvert lag hadde krøpet ind i sine respektive telt, kunde man fra det ene telt til det andet høre at der diskutertes alle slags spørsmaal. I et telt diskutertes der religion, i et andet prestehumbug, i et tredje socialisme, i et fjerde kvinder og gifting et cetera, et cetera. Undertiden blev enkelte av debattanterne saa høimælte og ophidsede og benyttet sig av saa kraftige argumenter, at diskutionen forstummet i alle telt undtagen det ene hvor diskutionen hadde antat hete former. Alle skulde nu lytte til utfaldet av dikutionen, alle sat

i spændt forventning og ventet paa at der skulde ende i slagsmaal, men alt forløp dog uten fysisk sammenstøt. De fleste kulgravere var av en radikal lægning, og kapitalismen og prestehumbugen fik sin fortjente paapakning. Dette California var ingen plass for puritanere og hængehoder. Livets realitet hadde lært nybyggeren til at stole paa sin egen magt og ikke paa guders magt. De viste av bitter erfaring at de maatte hjelpe sig selv hvis de skulde bli hjulpet. Livet paa prærien hadde gjort disse veirbidte mænd til utprægede individualister, med sterk tro paa egen magt.

Eftersom natten skred frem stilnet der litt efter litt av inde i teltene og snart var hele kulgraverleiren i dyp søvn. Paa utsiden kastet maanen sine matte straaler henover vidderne og stjernene blinket i millionvis inde i verdensrummet endeløshet. Ved vognene stod hester og okser og spiste høi, enkelte okser hadde lagt sig ner for at bearbeide sin føde for anden gang ved drøvtygning.

I graalysningen næste dag var alle mand paa benene. Okse og heste blev foret og vandet og frokost blev spist og alle mand tog fat paa arbeidet. Fred og Olaf hadde valgt en plass for sin kulgravning hvor der var 18 fot jord at fjærne forat komme ner til et kullag av ca 3 fots tykkelse. Hensikten var at grave væk nok jord saa man kunde faa tak i 6 læs kul, som vilde være tilstrækkelig for Freds og Olafs behov gjennem vinteren. Olaf brukte sine matematiske kunskaper for at regne ut hvor stort areal som maatte fjernes av jordbunden for at række 6 læs kul, og gravningen tog sin begyndelse. Jorden blev først pløiet og gravet løs, og derefter kjørt væk i muldskuffer med okserne. Okserne gav sig god tid baade med plogen og muldskuffen, rimeligvis tænkte de vel som saa: at der var tidlig paa høsten saa det ikke hadde noget hastværk med at bli færdig, eller ogsaa er der en mulighet for at de ikke indesaa iden eller nytten i at gaa den samme runde med muldskuffen fuld av jord dag efter

dag. Olaf ropte "hurry up!" til okserne, men de syntes ikke at forstaa det engelske sprok, saa Olaf blev snart klar over at det ikke var nogen anden utvei end at smøre sig med taalmodighet og ta tiden til hjelp. Olaf blev endnu engang overbevist om at oksen som trækdyr ikke var brukbar der hvor der gjælder om at gjøre meget arbeide paa kort tid, men at oksens eneste fordel var at den var billig. men det var jo ikke nogen ubetydelig fordel for en nybygger.

Da den første dag var tilende hadde Fred og Olaf gjort en god start paa sin jorbanke, men der var endnu mange haarde tak at ta før man kom ned til kullene. I skumringen blev okser og hester bundet til vognene igjen, og mændene krøp ind i teltene, aftensmat blev spist og diskutionen blev startet igjen der den sluttet forrige kveld. Ut paa kvelden faldt alle i søvn og der var fred og stille over kulgraverleiren engang til. Næste morgen var alle mand paa benene; men Fred og Olaf var ikke før kommet ut av teltet før de blev overrasket: okserne stod ikke ved vognen; de hadde slidt repene tvers av og var ikke at se paa nogen plass i nærheten. Fred og Olaf forstod at der var kun en ting at gjøre: nemlig at prøve at finde dyrene igjen. Saa var spørsmaalet: hvilken retning hadde okserne tat veien? Olaf trodde at de enten hadde gaat i retning mot Olafs farm, eller ogsaa mot McCarthys ranch Der blev bestemt at Olaf skulde søke henimot sin farm efter dyrene og at Fred skulde søke henimot McCarthys ranch. Fred og Olaf tog mat i lommen for hele dagen og gav sig ivei. Begge to gik hele formidformid uten at se det mindste spor efter okser, men ut paa eftermiddagen fik Olaf øie paa to mørke dotte ved siden av en høistak langt borte paa prærien og trodde fra første stund at dette maatte være okserne. Naar Olaf kom op til høistakken blev han snart sikker i sin sak. Okserne stod og spiste av høistakken. De var begge bundet tilsammen og trak enden av et rep efter sig paa marken

Da dyrene saa Olaf forsøkte de at komme sig væk men der var vanskelig for okserne at bli forlikte om at gaa i samme retning, de slet og rev i repet i motsatte retninger, og dette gav Olaf tid til at hugge sig fast i rependen paa marken og dyrene var fast og syndernes transport tilbake til kulminen begyndte. Kommen tilbake til kulleiren blev okserne forsvarlig bundet og alle forsigtighetsregler blev iagtat. Fred kom ogsaa tilbake i skumringen træt og utmaset efter en haard dagsmarch.

Næste morgen stod økserne ved vognen og kulgravningen fortsatte. Hver dag som gik kom Fred og Olaf nærmere og nærmere ner til den kostbare vare i bunden. Endelig var jordbunden fjernet og kullene blev læsset paa vognen. Medens Fred og Olaf kjørte kullene hjem om dagen laa deres kullag aapent i dagen uten laase eller indhegning, uten politi eller militær til at beskytte det. Der var ingen som fandt paa eller følte trang til at stjæle kul. Ved kapitalisternes kulminer der har man sterke indgjærdninger, politi og militær til at beskytte kulminene, men her ute i vildmarken hvor der endnu ingen kapitalister var, var slike institutioner overflødige.

Tyve, kjæltringe og bedragere er et typisk kapitalistisk produkt. Alle disse veirbidte nybyggere var besjælet av iden: at skaffe sig kul ved ærligt arbeide, derfor faldt det dem ikke ind at stjæle kul. At stjæle kul er en typisk kapitalistisk institution. Kapitalisterne stjæler kul, olje, tømmer, hvete, metaller og al anden slags rikdom fra det producerende folk. Og for at hindre at den store masse av folket skal praktisere hvad kapitalisterne gjør selve, saa har de politi og militær til at beskytte deres privilegier; ti hvis alt folk skulde ernære sig ved tyveri, svindel og bedrag slik som kapitalisterne gjør, da blev der ingen til at producere og hele utbytningsprocessen vilde ophøre av sig selv.

KAPITEL VI.

PRÆRIEILD

Paa sommeren 1907 feiet prærieilden henover vidderne i sydvestlige Saskatchewan. Prærien var da for en stor del ubeboet og ilden fik herje frit. 1908 blev en tør sommer, rimeligvis fordi græset hadde brændt væk aaret i forveien. Sommeren 1909 blev der meget regn og et godt aar, men da de fleste nybyggere kun hadde nogle faa acres oparbeidet dette aar saa blev indtægterne forholdsvis smaa. Den regnfulde sommer bevirket at græset vokste op høit og frodig dette aar og gjorde prærien til et let bytte for prærieild. Ca 50 mil syd fra Olaf Hagens farm, like ved rigsgrændsen mellen De forenede stater og Canada, opdaget Olaf Hagen og Fred Lund tidlig en morgen vældige røkmasser. Begge var straks paa det rene med at dette var prærieild i al sin vælde.

Røkmasserne steg i vældige søiler mot himlen. Vinden var meget ustadig og svinget rundt, snart fra sydvest til nordvest og tilbake til sydvest. Eftersom vinden forandret retning svinget ogsaa røkmasserne rundt, likesom vindretningen ogsaa bestemte prærieildens retning. Ilden fortsatte med uformindsket styrke hele dagen. Enkelte tider var røkmasserne lave og ubetydelige hvilket beviste at

ilden feiet henover dele av prærien hvor der var mindre græs; andre tider stod røkemasserne mørke høit op mot himlen som vældige mure, hvilket beviste at ilden herjet over frodig græsmark. Natten kom og ilden fortsatte. Nu kunde man ikke se røkmasserne, men hele horisonten forvandledes til et eneste stort ildhav. Langt ut paa kvelden gik Fred og Olaf tilsengs. De var imidlertid begge bange for at vinden vilde svinge over og blaase fra syd og sætte ilden mot nord. Der var en elv 30 mil syd fra Olafs farm og Olaf haapet at denne vilde standse ilden, men han var tvilsom om saa vilde ske; ti der var høit græs paa begge sider av elvekanten, paa samme tid som elven i juni maaned var ganske lav paa mange steder, saa gnisterne fra ilden kun behøvet at kastes 10—12 fot for at bringe ilden over paa elvens nordside. Naar Olof vaagnet frempaa natten og saa ut over prærien fortsatte ilden med samme styrke. Likeledes næste morgen efterat dagslyset var kommet kunde røkmasserne sees paa samme maate som forrige dag. Det var vanskelig at avgjøre hvad enten ilden var rykket nærmere op mot nord, end om den herjet over strækningerne syd for der den var dagen forut.

Den anden dag gik og ilden fortsatte med uforminsket styrke. Selv om kvelden den anden dag var den vanskelig at avgjøre hvorvidt ilden hadde rykket nærmere mot nord, da avstanden var saa stor. Fred og Olaf gik tilsengs endnu engang. Vinden blaaste nu fra sydvest. Ut paa natten stod Fred og Olaf op og gik ut, da de hørte at vinden blaaste temmelig sterkt ret fra syd. Nu kunde man tydelig se, at prærieilden var rykket adskillig længre op mot nord. Der var ogsaa muligheter for at prærieilden vilde række Olafs farm næste dag hvis vinden ikke forandret sig. Husene paa Olafs farm vilde være forholdsvis godt beskyttet, mot prærieild fra syd; ti straks syd for husene var der en vandpyt som var ca 150 meter i diameter. Dette vand vilde standse ilden; men ilden kunde brænde rundt kantene av

vandpytten, hvor græset var høit og paa denne maate komme sig op til husene. Tidlig i graalysningen gjorde Fred og Olaf sig færdig med 8 okser og 2 ploger forat brække fireguard for siden at sætte ild paa prærien paa utsiden av fireguarden til motild. Flere furer blev pløiet fra vandpyttens østlige og vestlige kant op mot nord og bøiet ind som en hestesko for at beskytte husene. Olaf foreslog at baade Fred og han selv med begge ploge skulde pløie to furer i en halvcirkel paa sydsiden av vandpytten Naar dette var gjort var der hensikten at sætte ild paa prærien paa sydsiden av furene og brænde alt græs av før ilden kom. Hvis dette mislykkedes vilde baade Fred og Olaf rykke tilbake til den store fireguard og sætte ild paa prærien der; ti der vilde det bli meget lettere at møte ilden. Efterat Fred of Olaf hadde uttænkt krigsplanen og utarbeidet detaljerne hvor alle eventualiteter var tat med i beregningen, satte de plogene i prærien og okserne blev kjørt mot syd for at svinges rundt i en halvcirkel. Fred kjørte først og Olaf fulgte ham like i hælerne. Efterat de hadde kjørt ca 300 meter begyndte røkmassene allerede at vælte henover prærien forbi Fred og Olaf i vældige masser, og alt begyndte at se haapløst ut. Olaf begyndte at regne ut at man vilde ikke faa tid nok til at fuldføre pløiningen og derefter sætte ild paa prærien før den farlige fiende var rykket like ind paa plogkarerne.

Olaf hadde ikke kjørt mer end ca 100 meter til før han var sikker i sin sak; ti nu væltet røkskyerne ind over plogkarerne værre og værre og vinden som før hadde været sterk begyndte nu at bli rasende som en følge av ildens nærhet. Olaf forstod straks at der var kun en ting at gjøre: nemlig at bringe sig selv i sikkerhet, derfor ropte han over til Fred at der var best at faa oksene løs fra plogen, og la dem gaa hvor de vilde med sælerne paa. Okserne blev i al hast revet løs og sluppet henover prærien med sælerne paa. Olaf hængte plogstyret og andet træverk op paa et nærstaaende pigtraadgjærde,

forat det ikke skulde brænde op, hoppet over gjærdet og la paa sprang av al magt henimot husene. Fred hadde allerede sprunget i forveien og hadde ett godt stykke forsprang paa Olaf. Det var ogsaa paa høi tid at komme sig væk; ti som et vildt kavaleri kom nu ilden feiende over bakkeskraaningen fra syd kastende ildgnister og røkmasser himmelshøit. Aldrig i sit liv har Olaf seet et syn som mindet mer om ridende kosakker end denne ildmasse gjorde.

Olaf som hadde dyrket mange slags sport like fra sin barndom, kunde ogsaa springe væk fra uhyret ganske behændig, men der kom en anden vanskelighet i veien som var vanskelig at klare sig igjennem baade med sterke muskler og sterke lunger: nemlig kvælende røkemasser. I dette vilde sprang for livet trængte Olaf store kvantum med frisk luft for at holde systemet i en spænstig kondition, men i stedet for ren luft blev Olafs lunger fyldt av kvælende røkmasser. Der var endnu igjen ca 200 meter op til vandpytten. I nærheten av vandpytten var hyttens kjælder samt en tom brønd 12 fot dyp, saa her vilde livet være i sikkerhet. Ulykken vilde at en av ildens værste spidser kom med rassende fart i retning mellem vandet og Olaf, saa der saa stygt ut til at Olaf skulde bli avstængt fra vandet. Men der var ogsaa et held i uheldet: ca 150 meter syd fra Olaf var der en myr med grønt græs, denne grønne myr hindret ilden i at gaa med den samme rasende fart, som den gjorde paa den tørre prærie, dette gav Olaf tid til at række vandet før ildens spids stængte veien. Men det grønne græs og det høie tørre græs i myren producerte endnu frygteligere og mer kvælende røkmasser end præriegræsset hadde gjort. De to hundrede meter som Olaf sprang før han kom til vandet er de værste to hundrede meter han har sprungit i si liv. Medens Olaf var midt inde i de mest kvælende røkemasser og var bange for, at han hvert øieblik kunde falde overende bevistløs, slog to ider

som et lyn ner i hans hjerne. Enten at lægge sig ner og la ilden fare henover sit legeme, og prøve at beskytte sig det beste han kunde, eller ogsaa springe endnu de ca 100 meter som var igjen til vandet, med fare for at hvad tid som helst falde bevistløs om. Den første tanke virket i samme øieblik avskrækkende. Den siste gav en utsikt til redning. Olaf sprang og forsøkte at holde den værste røk væk med sin frakke. Endelig var vandpytten naadd og Olaf var fri.

Fred var allerede i fuld gang med at sætte ild paa prærien paa vestsiden av vandpyttens nordside for at brænde græset væk saa ilden ikke skulde komme op til husene paa Olafs farm. Olaf fortsatte at springe over til den østlige side av vandpytten for at sætte ild paa prærien der før den store ild hadde rukket at naa dit. Ved den østlige side av vandet var der ogsaa en tom brønd. Olaf satte straks to lange rajer ner i denne brønd; ti i tilfælde røken skulde bli kvælende vilde brønden bli et sikkert opholdssted, indtil røken var blaast væk. Olaf satte ild paa prærien paa flere plasse langs vandets østlige side og da den store ilds forskjellige spidser skjød op rundt østkanten blev de slukket den ene efter den anden saa snart de naadde den avbrændte mark. Længre ut til siden hvor der endnu var græs formed der sig stadig nye sneplogeformige spidser, som skjøt sig frem igjennem det tørre græs. Efter at Olafs huse var bragt i sikkerhet begav Fred og Olaf sig henover prærien for at hjelpe Mr og Mrs Fred Harrington og Mr og Mrs Harry White at bekjæmpe sideilden som brændte op imot vinden og var truende mot Harringtons og Whites huse. Kvinderne var iført mandsbukser og bekjæmpet den farlige fiende med koste, indhyllet i vaate sækkefiller. Trods situationen var meget alvorlig kunde Fred og Olaf ikke bare sig for at le naar de fik øie paa de kjæmpende kvinder i mandsbukser, paa hvilken kvindeformens konturer kunde ses. Da en kvinde iført mandsklær blir gutteagtig og liten at se til,

lignet kvinderne mere paa smaa grasiøse japanesere i fuld aktion mot ilden, end noget andet. Kvinderne derimot kjæmpet tappert mot luerne, med en mands alvor og var sig ikke det mindste bevist at de var et objekt for latter. Dette arbeidslag paa 4 mand og 2 kvinder hadde ilden under kontrol ved hjelp av plog og heste en mangfoldighet av gange over en meget lang strækning, men gang paa gang blaaste der gnister over plogfurerne og satte ild paa prærien paa utsiden, hvor der formet sig nye ildspidse i det uendelige. Ut paa eftermiddagen var ilden bragt saa meget under kontrol at Harringtons og Whites huse var nogenlunde sikre, paa samme tid som vinden stilnet av. For sikkerhets skyld var der ingen som gik til sengs den følgende nat; ti alle steder henover prærien laa der græstuer og morads og brændte, som ved en eventuel opblussende vind vilde producere tilstrækkelig gnister til at sætte den ubrændte prærie i fuld flamme igjen. Alle slike mistænkelige pladser blev vogtet nøie over hele natten. Klokken 3 paa morgenen begyndte vinden at blaase igjen og røken begyndte at stige op fra alle pladser hvor der endnu fandtes ild. Vinden kastet gnister utover den ubrændte prærie flere gange i nattens løp og startet ilden som hver gang blev slukket av nattevogterne. Ilden var meget lettere at holde under kontrol om natten. Først fordi nattens kjølighet dæmpet græsset saa det ikke brændte saa hurtig som om dagen, og for det andet fordi vinden ikke raset med slik styrke som foregaaende dag medens den store ild herjet. Selv om der ingen vind er naar en prærieild starter, vil ildens hete bestandig producere vind.

Den næste dag efter at ilden var godt og vel under kontrol samledes arbeidslaget paa 4 mand og 2 kvinder og diskuterte forskjellige ting, om hvordan ilden var opstaat og om den endnu var slukket langt mot nord. Da ilden hadde herjet i flere dage var alle sammen enig om at den maatte ha anrettet adskillig skade. Harry White sat oppe i sin vogn-

box dampende sin pipe saa røken svinget rundt hans hode. Naar han tændte pipen kastet han fyrstikstumpen paa prærien, likesom asken fra hans pipe blaaste henover marken. I denne stilling sat han og svor og fordømte alle folk som ved likegyldighet satte ild paa prærien. Han svor paa, at den eneste rette maate for regjeringen at behandle alle som satte ild paa prærien, var, at stille dem op mot en væg og skyte dem. Naar Olaf hørte dette forslag om dødsstraf for alle som sætter ild paa prærien, og naar han saa Harry White sittende med pipen i munden kastende brændende fyrstikstumpe henover prærien, fik Olaf en brændende lyst til at spørre Harry, om han ikke trodde det var risikabelt for ham, som røkte og kastet brændende fyrstikstumper at gjøre et slik forslag om dødsstraff for alle som satte ild paa prærien, da han selv hvad øieblik som helst kunde bli offer for sit eget forslag. Olaf sa ikke hvad han tænkte, men har mange ganger siden hat kostelig moro av at tænke paa hvilken merkelig logik der kan skapes i endel menneskehjerner.

Da prærieilden var vel overstaat begyndte nyheterne om den skade som var anrettet paa liv og eiendom langsomt at komme ind. En gammel kone som levet i en hytte sammen med sin eneste søn blev brændt til døde. Sønnen var i byen og kunde ventes hjem hvad tid som helst. Konen som saa ilden nærme sig hendes hjem begav sig i sin fortvivelse ut paa prærien for at møte sin søn. Hun blev indhentet av prærieilden og brændt og kvælt til døde, og fundet død paa prærien av sønnen naar denne kom hjem. Der var ogsaa flere mænd som blev brændt og kvælt til døde og mange slap fra det med brændsaar. En farmer som hadde sine heste staaende paa stalden fik en kostbar hingst brændt til døde og to heste stygt forbrændt. En anden farmer fik sit grøneri opbrændt med 2,000 bushels havre og 1,000 bushels hvete. En stor mangfoldighet av homestead hytter, stalde og høistakke blev opbrændt. Ilden hadde herjet over en strækning

paa 70 mil nord og syd. Fra Montana op til en elv i Canada i nord hvor den blev standset. Det herjede felts bredde var høist forskjellig fra nogle faa mil op til 30—40 mil. Her og der henover vidderne kunde der staa igjen en strækning som ikke var herjet av ilden, men den største part av det vældige areal var en eneste sort ørken uten en grøn spire.

Nogle faa dage efter at prærieilden hadde herjet kom der et velgjørende regn som blødte jorden til stor dybde. Dette regn satte liv i græsveksten, og om nogle faa uker var prærien en eneste grøn slette, som begyndte at vinde igjen en del av sin svundne skjønhet. Paa mange steder hadde ilden brændt dype huller i prærien; disse fortsatte at være sorte i længre tid; ti her var al græsrot opbrændt.

*

Det var i Oktober maaned, røken stod som høie mure op mot himlen i horisonten i vest. Martin Kirkefoss og familie gik nervøse rundt paa sin farm og viste ikke hverken op eller ner paa hvilken maate de skulde redde sine huse, sin høiestak og sine to heste fra prærieilden. Martin Kirkefoss var skrædder av profession, men hadde slaat sig paa farmning paa sine ældre dage. Han var meget uvant med livet paa prærien. Hadde liten eller ingen rede paa at omgaas med heste og haandtere kjøreredskaper. Martin Kirkefoss var sterk kirkemand: betalte penge til præsteløn, kirkebygning, Sulu- og Kinamissionen o. s. v. Han var meget nervøs og hans mest fremstaaende karaktertræk var frygt. Av frygt for prærieulven kunde man se ham farte omkring med lange høiegaffler og støre i haanden. Han hadde frygt for hagelstorm, frygt for prærie ild, frygt for frostnætter, frygt for helvede, og frygt for at himmelen ikke var saa fordelagtig som prestene paastod den var. Han frygtet alle sine naboer og andre medmennesker og betraktet dem med mistroiske øine. Hans princip var at ha saa lite omgang med sine naboer som muligt. Kun den

tvingende nødvendighet drev ham til at søke sine naboer.

Martin Kirkefoss og Olaf Hagen var naboer, men de hadde begge en saa stik motsat "weltanschauung" saa der kom aldrig til noget intimt naboskap mellem disse to personer. Paa den anden side var der heller intet aapent uvenskap.

Martin Kirkefoss var ivrig kirkemand, og paastod at den eneste sande lære var den som stod i bibelen og den presterne forkyndte. Olaf Hagen var fritænker, og paastod at bibelen var sammensat av myther og fabeler, og at den største del av presterne ikke selv trodde paa hvad de lærte. Naar solen skinnet eller regnet øste ner fra himmelen trodde Martin Kirkefoss at det var gud som stod bak disse fænomener. Olaf Hagen derimot kaldte det naturfænomener og at guderne ikke hadde noget med det at gjøre. Martin Kirkefoss trodde paa bøn: Bøn vilde skaffe regn og solskin, bøn vilde bringe store avlinger o. s. v. Olaf Hagen trodde paa videnskapelig farmning og ikke paa bøn. Olaf hadde set at i tøraar hadde det ofte hændt at paa to sider av en vei var avlingen høist forskjellig. Paa den ene side av veien hvor der bodde en gudsfornegter og fritænker kunde det vokse en frodig avling som syntes at trodse al tørke, fordi farmeren paa denne farm hadde studeret og praktiserte videnskapelig farming. Paa den anden side av veien, hvor der bodde en kirkemand som trodde paa bøn, kunde man se avlingen tørke væk og at al verdens bønner ikke kunde opveie videnskapelig farming.

Martin Kirkefoss kjendte Olaf Hagens ideer og Olaf Hagen kjendte Martin Kirkefoss'es. Deres stik motsatte "weltanschauung" bevirket at deres naboskap blev som forholdet mellem to frastøtende magneter. Det overrasket derfor Olaf Hagen at se at Martin Kirkefoss kom tvers over Olafs land ledende 2 heste efter sig.

Olaf begyndte at tro at Martin muligens kom for at slæge hestene. Naar Martin kom op til Olaf

hilste han goddag. Olaf hilste igjen, og da han saa at Martin Kirkefoss var næsten hvit av skræk og opførte sig mer end almindelig nervøst, spurte Olaf hvad det var som hadde hændt. Martin stammet frem at det ikke hadde hændt noget endnu, men det var ikke godt at vite hvad som kommer til at hænde. "Se bare der!" sa han og pekte forfærdet mot horisonten i vest. Martin paastod at prærieilden vilde brænde op alt han eiede og at han kom for at spørre Olaf om han ikke vilde være saa inderlig snild som at ta vare paa hestene; ti han hadde hørt at han hadde klaret sig saa godt gjennem prærieildene før, og hadde adskillig erfaring paa dette omraade. Olaf paastod at han kunde ikke gjøre noget andet med hestene end Martin kunde gjøre det likesaagodt selv.

Dette svar gjorde Martin endnu mer nervøs og forstyrret og han bad inderlig om at Olaf maatte ta hestene og binde dem ind paa stalden til prærieilden var overstaat. Olaf kunde ikke indse at han kunde gjøre noget andet med hestene end at Martin kunde gjøre det like saa godt selv, men for at berolige en forstyrret og skrækslagen mands nervesystem saa lovet Olaf at han vilde ta vare paa hestene indtil ilden var over. Dette svar syntes at berolige Martin Kirkefoss en del. Olaf tog hestene og bandt dem ind paa stalden og Martin gik hjem for at gjøre sig færdig til at beskytte husene og høiet mot prærieilden. Prærieilden var langt vest. Mellem ilden og Olafs farm var der en elv, og Olaf trodde ikke at ilden vilde komme sig over elven, men i tilfælde den gjorde det vilde han slippe Martins heste løse paa prærien. Olafs okser hadde under tidligere prærieilde gaat løse paa prærien og kommet tilrette igjen med endel avsvid haar her og der, men hadde aldrig lidt nogen varig skade. Hvis okser kunde klare sig selv for prærieilden saa maatte naturligvis heste som var meget mer bevægelige kunne klare sig uten hjelp. Bundne i stalden var der fare for at de vilde brænde ihjel men løse paa prærien vilde de klare sig uten hjelp.

Prærieilden blev slukket ved elvebredden, og Martin kom over til Olafs farm for at hente sine heste og takket Olaf saa mange gange for brydderiet. Olaf sa at det intet var at takke for.

Olaf Hagen har mange gange fortalt om dengang den troende kirkemand Martin Kirkefoss kom til fritænkeren Olaf Hagen for at faa ham til at frelse sine heste fra prærieildens glubske luer. Olaf bruker ofte dette argument for at bevise hvor overfladiske kirkefolket er i sin tro. At gaa i kirke og lytte til prestens præken, og betale presteløn, bygge kirke, støtte "hedninge"-missionen, og tale en hel del om gudstro og utøse fordømmelse over alle som ikke tror paa bibel og prester det kan vel ogsaa Martin Kirkefoss gjøre; men at frelse sine egne heste fra prærieildens luer, det betror han ikke hverken prest, gud eller sig selv til at gjøre, det maa fritænkeren Olaf Hagen gjøre.

KAPITEL VII.

HAGLSTORM

"La peur est la fille de l'ignorance et de la superstition".

Vaaren var kold og raa. Sommeren blev vaat og varm. Aldrig før hadde hveten vokset som den gjorde dette aar. Alle nybyggere hadde hat smaa indtægter siden de begyndte at bygge og bo paa det nye land. De første aar var der upaaklagelig med regn, likesom frosten holdt sig væk om vaaren, men den tid hadde alle nybyggere kun nogle faa acres hver oparbeidet og indsaad, saa utbyttet blev ikke stort mer end til sædekorn og for for næste aar. Et aar var der tørke som ødelagde avlingen et andet aar var der frost, men dette aar lignet det mer paa et kronaar end nogen gang før. Alle nybyggere var dypt sunket ner i gjæld. Gjæld til laanekompanier, gjæld til maskinkompanier, gjæld paa besætning og skattene var ikke betalt for flere aar. Men nu saa det endelig ut til at der skulde bli stor avling og penge til at betale gjæld med. Det var det samme hvor man møtte farmere: paa akren, paa veien eller i byen saa smilte de lyse smil. Alle glædet sig til den kommende harvest. Nogle hadde regnet ut at de skulde faa penge nok til at betale det mste av

sin gjæld og bringe sin økonomi over paa en sikker basis. Andre hadde regnet ut at de vilde bli gjældfrie naar høsten kom og atter andre omgikes med planer om at bygge nyt hus, ny stald og nyt grøneri efterat laankompaniet, maskinkompaniet og skattene var betalt. Laankompaniet og maskinkompaniet maatte naturligvis ha sine penge først. De hadde sørget for at faa alle sine fordringer ned paa papirer som var evig gode, og farmerne hadde skrevet sine navn under paa at de forpligtet sig til at opfylde alle fordringer og betale alle utgifter som papirene foreskrev. Mange av farmerne kunde ikke læse et eneste ord engelsk og forstod intet av hele papiret. Men alle forstod de at de var skyldig kompanierne, og at de nu kunde slippe med at betale sin gjæld paa et helt aar bare de vilde skrive sit navn under paa de papirer som kompaniernes agenter præsenterte. Agenternes ultimatum til farmerne var klart og enkelt: enten at betale gjælden eller at skrive under paa papiret. Farmerne skrev under paa papirene da dette kunde gjøres uten kontant pengeutlæg. Naar agenterne hadde faat farmerens navn paa papiret holdt de som regel en længre venlig tale til farmeren om at han hadde stelt godt med sin farm og at han var en solid arbeider. Agenten benyttet ogsaa anledningen til at forklare farmeren om sit kompanis altruistiske motiver og eftergivenhet mot farmeren og hvilke store fordele netop det kompani som han repræsenterte hadde, fremfor alle andre kompanier i eksistens. Efter en længre samtale skiltes farmeren og agenten. Agenten gav farmeren et fast og langvarig haandtryk som tegn paa evig troskap. Agenten reiste væk med farmerens navn paa sit papir og farmeren gik ind i sit hus og fortalte sin familie hvilken hyggelig mand agenten hadde været og at det ikke var vanskelig at være i gjæld naar man hadde med slike grundærlige og hjertegode mennesker at gjøre. Og naar høsten kom skulde alle kompanier faa sine penge og tak fordi de hadde ventet.

Harry White hadde 100 acres med hvete indsaad. Hveten saa meget fin ut og Harry hadde regnet ut at den vilde yde 30 bushels pr. acre, det vilde bli 3000 bushels med hvete. Harry hadde ogsaa regnet ut hvor mange dollars det vilde bli for hveten. Han hadde regnet ut at han kunde betale sin gjæld og endda faa penge nok til at bygge sig et godt hus; ti hans hytte begyndte at bli næsten umulig at leve i. Harry White glædet sig til to ting hver gang han tænkte paa harvesten og det gjorde han flere gange hver dag, den ene ting var at han vilde faa hvete nok til at betale sin gjæld, den anden var at han vilde bli i bedre økonomiske stilling end sin nabo Fred Harrington; ti Fred hadde bare 60 acres indsaad og selv om han fik 30 bushels per acre saa vilde det ikke bli mer end 1800 bushels, dette blev knapt nok til at betale hans gjæld naar man regner ifra den hvete han trængte til sæd for næste aar. Den økonomiske forskjel mellem Harrington og White vilde bli et nyt fint hus paa Whites farm medens Harrington maatte leve i sin gamle hytte. Harry White regnet ut hvor mange okser, kuer, grise og høns Fred Harrington hadde og hvor mange han hadde selv og kom til den slutning, at Fred Harrington hadde 1 kalv og 2 høner mer end Harry White. Hver gang Harry White tænkte paa dette blev han arg i hu og fortalte sin hustru at Fred Harrington var en svindler og bedrager som ikke hadde bekommet hvad han hadde paa ærlig maate og at han var en mand som man ikke kunde ha nogen befatning med. "Men bare vent", sa Harry White til sin hustru, "til harvesten kommer saa skal Fred Harrington faa bitre erfaringer for at ærlighet varer længst; ti hans 60 acres mot mine 100 med hvete kommer aldrig til at yde saa meget som mine 100 acres. Den hvete jeg faar mer end han kommer til at opveie mangfoldige gange hans ene kalv og to høns, som han er rikere end jeg. Saa den kjæltringen skal nok ikke faa glæde sig til at han har arbeidet sig op bedre end jeg", sa Harry White.

Fred Harrington paa den anden side viste at Harry White hadde 40 acres med hvete mer end han selv, men han var sikker paa at hans hvete var bedre end Whites og at han selv vilde faa likesaa meget hvete som White. Fred Harrington viste at Harry White hadde regnet ut at han vilde faa 3000 bushels med hvete. Fred prøvet at regne ut hvor mange bushels pr. acre hans hvete maatte yde for at det kunde bli 3000 bushels med hvete, saa han kunde faa likesaa meget hvete som Harry White; ti det var intet som ængret ham mere end at tænke paa at Harry White skulde faa mer hvete end han selv. Hver gang han kom paa disse tanker sa han til sin hustru, at Harry White var en svindler og bedrager som intet andet hadde gjort end at leve paa andre folk like siden han lærte at kjende ham, og naar Harry White hadde 40 acres mer oparbeidet end han selv saa var dette bevis nok paa at han hadde svindlet og bedraget folk, sa Fred.

Martin Kirkefoss hadde 150 acres med hvete indsaad og han hadde regnet ut at han vilde faa mindst 35 bushels pr. acre. Martin Kirkefoss var ogsaa skyldig kompanierne mange penge, hertil kom at han heller ikke stod paa god fot med kompaniets agenter; ti hver gang agenterne kom rundt og præsenterte sine forfaldne papirer slog Martin Kirkefoss sig vrang. Han vilde ikke skrive sit navn under paa papirene, dette gjorde agentene rasende og de svor paa at han maatte skrive under ellers skulde Martin Kirkefoss faa med kompaniet at bestille. Til sine tider kunde agenten bevæge Martin til at skrive under, til andre tider maatte agenten gaa igjen med uforrettet sak. En gang gik agenten ogsaa saa langt at han beskyldte Martin Kirkefoss for at ha stjaalet et forfalden papir uten at betale det medens bankbetjenten stod og bladet i en hel haug papirer foran Martin paa disken inde i banken. Agenten som vidste at Martin Kirkefoss var en sterk kirkemand sa at det sømmet sig daarlig for en sand kristen at befatte sig med slike streker. Disse beskyldninger

gjorde Martin Kirkefoss rasende og han svor paa at han vidste mer om religion og kristendom end alle kompaniets agenter tilsammen, og at agenten fik ta sig ivare for hvad han sa. Naar Martin Kirkefoss og hans hustru gik rundt og saa paa deres fine hveteaker glædet de sig og takket gud fordi han lod hveten vokse saa stor og fin. Martin Kirkefoss sa, at han var glad fordi han nu skulde faa en slik stor avling, saa han kunde faa betalt hvad han skyldte til alle kompanier; ti kompaniagenter var det værste folk vor herre hadde skapt, svor Martin Kirkefoss paa.

Kristian Johnson hadde 120 acres med hvete indsaad. Han var ungkar og var ikke skyldig saa meget som mange av familiefolkene, men ogsaa han hadde bortimot 1000 dollars i gjæld. Han hadde regnet ut at han vilde faa nok penge for hveten til at betale det meste av sin gjæld, samt bygge nyt hus og sende reisepenge til Norge til sin kjæreste. Kristian Johnson hadde en jente i Norge som han hadde kjendt og elsket siden han var en liten smaagut Kristian gik ut paa prærien og tog land med den faste bestemmelse at saa snart som han blev økonomisk uavhænge saa skulde han gifte sig med sin kjæreste som var i Norge. Men livet paa prærien bragte ham mange motgange og skuffelser. Et aar var der frost et aar var der tørke et aar det ene og et aar det andet som gjorde at han aldrig fik penge nok til at gifte sig. Kristian skrev til jenten og fortalte om sine økonomiske motgange, og jenten skrev og sa hun vilde vente til Kristian blev færdig til at gifte sig. Kristians og jentens eneste haap laa i fremtiden og farmingen paa prærien.

I den første del av august maaned begyndte hveten at fylde og farmerne tog til at gjøre sig færdig for harvest. De som hadde bindere satte disse istand og de som ingen hadde gik til maskinagenten og kjøpte bindere paa tre aars avbetaling. Alt var nu færdig for harvest. Farmerne holdt paa med at berge høi for at faa dette arbeide undangjort til

harvesten tog sin begyndelse. I midten av august blev der flere hete dage efter hverandre. Termometeret stod i 85 til 95 gr. Fareneit i skyggen hver dag ut paa eftermiddagen og hveten modnet og blev gulere for hver dag som gik. Den 17de august var mer end almindelig het. Luften var het og trykkende like fra morgenen og ut paa eftermiddagen var der flere farmere som holdt sig inde i huset av frygt for solstik. Klokken 4 paa eftermiddagen trak der op vældige sorte skymasser over horisonten i vest og nordvest. Skyerne kom høiere og høiere paa himmelen. Alle farmere forstod at der var et frygtelig uvir i anmarsj. De yngre og de som var kommet fra byerne trodde det vilde bli et frygtelig regn, men de ældre og mer erfarne var sikker paa at skyerne indeholdt hagl. Der blev ikke megen tid til at filosofere over hvad skyerne indeholdt; ti de nærmet sig med rasende fart. Paa nogle miles avstand kunde man høre en frygtelig larm og skymasserne tømte ut sit vældige indhold som faldt til jorden i store hvite striper. Alle hørte og saa nu at der var en frygtelig haglstorm i anmarsj. De farmare som var ute paa akeren og kjørte tog sine trækdyr i fra og sprang hjem og satte dem ind paa stalden saa hurtig de kunde. Enkelte fik ikke tid nok til at ta sine trækdyr hen i stalden men rev dem løs og slap dem løse paa prærien og sprang hen til en høistak, straastak eller husene det hurtigste de orket for at komme i sikkerhet; ti alle vidste hvad en haglstorm var, selv om man ikke hadde oplevet nogen saa hadde alle hørt fra gamle farmere om en haglstorms frygtelighet og om al den ødelæggelse som kunde voldes paa liv og eiendom av et sligt uveir. Lynet stod i vertikale lysende søiler fra skymasserne og ned i bakken, og tordenbragene rulled som vældige kanonskud. Tordenbragene, de store haglmassers fald mot marken og vindens orkanagtige styrke frembragte en øredovende larm som bragte mange til at tro at verdens ende var nær. Martin Kirkefoss og hustru stod paa knæ foran sengen og græt og bad til gud. De

forstod begge at hveteakren var solgt til elementene, men de bad gud om han vilde spare livet, husene og dyrene. I et nu blev Martin Kirkefosses lille grøneri som var tomt løftet op i luften som et stykke papir og kastet henover prærien i smaa biter. Store hagl slog alle glasruter paa vestre væg i splinter og hagl saa store som hønseeg kastedes indover gulver og traf væggen paa den motsatte side for at kastes tilbake i alle retninger. Martin Kirkefoss og hustru krøp nu sammen i et hjørne av huset og bad inderlig til gud, at han maatte skaane livet, at skaane eiendomm vovet de ikke længre at be om: bare livet kunde reddes fik alt det øvrige staa til.

Paa Fred Harringtons farm slog de store hagl al hvete dypt ner i bakken og forvandlet hele hveteakeren til en eneste sort aker som lignet paa en nypløining. Harringtons kreaturer sprang i forfærdelsen henimot stalden, under spranget sprang en av kalvene ret op i mot et pigtraadgjærde og skar sig istykker og forslog sig saa han døde nogle minuter efterpaa. Harringtons høns hadde krøpet op bakenfor nogle opstillede harvsektioner, men haglen fandt vei mellem harvens træ- og jernverk. En stor hagl sneg sig igjennem harvsektionerne og traf en høne midt i hode og slog hønen død paa flekken; en anden høne blev stygt forslaat av hagl og døde dagen efter.

Harry Whites hvete blev et bytte for elementene likesom Harringtons.

Kristian Johnson haap om at bygge nyt hus og gifte sig med sin kjæreste i Norge blev feiet væk av haglstormen paa fem minuter. Haglstormen feiet med sig en bredde paa fra 7 til 10 mil og lagde alt øde paa en længde av 35 mil. Paa utkanterne var ikke skaden saa stor som inde i midten. De farmere som levet i haglstormens utkant fik sin avling kun delvis ødelagt.

Dagene efter haglstormen var triste dage for alle farmere. Hvad enten man møtte dem paa akeren, paa landeveien eller i byen saa var det de sam-

me lange, alvorlige, grubblende ansiktstræk at se. De lyse smil og det muntre snak som man kunde iagtage nogle dage før var alt forsvundet med haglstormen. Nogle tænkte paa at spørre laankompaniet om de vilde være villig til at laane yderligere 1000 dollars paa farmen; andre frygtet for at laankompaniet og kompaniagenterne vilde jage dem fra gaard og grund; atter andre tænkte paa at sælge hvad lite de hadde av jordisk gods og reise paa en anden plass i verden som livet ikke var saa fuldt av motganger og umulighet.

Harry White var meget ilde tilmote og gik rundt og surmulet dag efter dag, men da han fik høre nyheten om at haglstormen hadde dræpt to høner og en kalv for Fred Harrington kunde han ikke bare sig for at le av skadefryd. Straks Harry hadde hørt nyheten av en person som kjørte forbi Harrys farm, gik Harry hen til sin hustru med et bredt smil over ansiktet og fortalte hende at haglstormen hadde dræpt to høner og en kalv for Fred Harrington.

Den første søndag efter haglstormen holdt pastor Johan Arthur Homer von Fabelberg gudstjeneste paa Martin Kirkefoss farm. Pastor von Fabelberg benyttet anledningen til at refse syndere og paavise paa hvilken maate gud i al sin visdom og kjærlighet straffet de store syndere for at faa dem tilbake paa retfærdighetens og sandhetens veie. Pastoren gik haart til rette mot tidens materialistiske tendenser og fordømmet i sterke ordelag jagen og higen efter jordisk gods som muld og rust fortæret, og lovpriste og forhærliget fattigdommens mange og uendelige goder. Han fremsatte som bevis lignelsen om den rike mand og Lasarus, og beviste at alle fattige mennesker kom til himmelen, medens alle rike gik til helvete; ti sa han, det er likesaa umulig for en rik mand at komme ind i himmelen som for en kamme! at krype igjennem et naaløie. Pastor von Fabelberg fordømte ogsaa i de sterkeste ordelag al den drik dans, kortspil, usædelighet, rygtesmidning, bakvaskelse, avundsyke, pengebegjær, gærrighet og ond-

skapsfuldhet som hærjede blandt hans meninghets børn og paaviste med sandheter fra bibelen at gud i tusinder av aar hadde brukt krig, haglstorm og alle andre slags landeplager for at straffe syndere. Aldrig hadde pastor von Fabelberg utfoldet en slik veltalenhet, og aldrig før hadde han præket for en mer opmerksom forsamling. Ved de vanlige gudstjenester sat mændene og tygget tobak og snus og spyttet og pratet, børnene lekte og kvinderne sat oftest og hvisket nyheter om hatte, kjole og nabokoner i ørene paa hverandre, men nu lyttet de alle sammen, ja selv børnerne sat stille og lyttet akkurat som pastorens ord skulde ha betydning for flere generationer fremover. Kvinderne sat og hulket og græt og tørret taarer, og selv haarde mænd sat skamfulde og nedslagne. Hver gang pastor von Fabelberg slynget ut vældige salver om synden i alle dens mulige skikkelser, følte hver og en av menighetsbørnene sig truffet. Hver og en av meninghetsbørnene følte en indre røst sige: "Dette passer akkurat paa mig. Pastoren kan sige enda værre ting om synden og endda vil det passe paa mig".

Efterat pastoren hadde talt i over en time om guds ord begyndte han at tale om indre og ydre mission, og fremholdt nødvendigheten av at gi penge til missionen og at arbeide i herrens vingaard. Pastoren foreslog at det optoges to kollekter: en for den indre mission og en for den ydre. Nybyggerne hadde lite om penge, de ventet kompaniagenter i lange baner, og haglstormen hadde ødelagt frugterne av et helt aars arbeide, men alle gav de til den sidste cent til missionen baade den indre og den ydre; ti dette var himmelske saker og det maatte gaa foran alt jordisk. Paa samme tid som pastoren hadde sagt i klare ord i sin præken, at jo fattigere man var, desto bedre var det.

Efterat gudstjenesten var over samledes kirkefolket ute paa gaardsplassen og pratet om forskjellige ting som faldt dem i hu. De syntes alle at det var merkelig at der ikke var flere folk som hadde

kommet for at høre paa pastor von Fabelberg, for slik en præken hadde de ikke hørt, og de trodde at den som ikke hadde hørt pastoren præke hadde mistet meget. Mange av kirkefolkene talte paa Olaf Hagen, at der var besynderlig at selv en haglstorm ikke kunde bøie denne stridige fritænker og gudsfornægter og lede ham in paa bedre veie og aapne hans blindhet for den eneste rette og sande tro. Flere av kirkefolket sa at Olaf Hagen var et fælt menneske som ikke trodde paa kristendommen. "Men der kommer vel den dag da ogsaa han faar lide for sine synder", var der en som tilla borte i flokken, og de fleste trak et dypt suk og takket gud fordi de var sande kristne.

Endel av farmerne hadde sin avling assureret og de fleste av disse fik assuransesummen utbetalt, men der var endel farmere som hadde assureret i to kompanier som aldrig syntes at bli færdige til at ut betale assurancesummene. Tiden gik og gik og ingen penge blev utbetalt til farmerne. Tilslut gik farmerne tilsammen og skrev ind til regjeringen og klaget over at assurancekompanierne ikke vilde gjøre op sit mellemværende, og bad regjeringen om denne vilde sørge for at kompanierne betalte. Regjeringen tvang det ene kompani til at betale, men det andet var en svindel og hadde intet at betale med, saa de farmere som hadde assureret i dette kompani fik intet. Den største del av farmerne hadde ikke assureret, saa for disse blev tapet av avlingen meget følelig.

Der varte ikke længe efter haglstormen, før end agenter i store flokker, repræsenterende alle mulige slags kompanier begyndte at kjøre rundt fra farm til farm i automobil. Alle agenter kappedes om at række at fare rundt paa flest mulig farmer for at undersøke om den eller den farmer ikke hadde en ko, eller en okse, eller en hest som han ikke hadde pantsat, og om han ikke hadde et landstykke som han ikke hadde pantsat, og i tilfælde disse eiendele

var pantsat vilde agenterne vite hvor meget de var pantsat for og om der ikke var mulig at faa 2 og 3 prioritets pant.

Farmerne kunde ikke kjende agenterne igjen fra forrige aar; ti da hadde de talt venlige ord, og hilste høflig baade naar de kom og naar de reiste igjen, men nu talte de et mer bestemt og barskt sprok. Lov, sheriff og sagfører og indkasater var nu de mest almindelige ord hvorom al samtale dreiet sig. Agenterne som rerpæsenterte International Harvester kompani holdt et frygtelig leven til en farmer som hadde pantsat sin sidste ko til Massey Harris agenter og Massey Harris agenter svor og bandte paa at en farmer prøvet at bedrage deres kompani naar han hadde pantsat sin sidste hest til International harvesterkompaniets agenter. Frost og Wood maskinkompani hadde papirer som var forfaldt til betaling for to aar siden paa en farmer som hadde gaat hen og kjøpt en ny slaamaskine i et andet kompani og git sikkerhet. Frost og Woods agenter svor paa denne farmer hadde misbrukt sin kredit og at han skulde faa bitre erfaringer for at Frost og Wood maskinkompani ikke lod sig ta ved næsen av hvemsomhelst. Farmeren fik ordre til at møte paa Frost og Woods kontor i byen paa bestemt dag og bestemt time paa dagen for at opgjøre sit mellemværende og hvis han ikke møtte paa fastsat sted og til bestemt tid skulde han faa nøiere kjendskap til hvem Frost og Wood maskinkompani var. Det foregaaenre aar hadde Frost og Woods agenter hilset venlig til avsked og sagt til farmeren at de haapet han vilde ha god lykke med sin avling og til næste aar, men nu kjørte de væk fra farmen i vildt raseri og de sidste ord farmeren kunde høre av hvad de sa, var: lov, sheriff, sagfører og indkassator.

Laankompanierne var ikke fuldt saa nervøse som maskinkompanierne; ti laankompanierne hadde første prioritetspant i farmernes land og da laanene varierte fra $800—$1500 ansaa kompanierne at pengeanbringelsen var sikker. Farmerne skrev ind til

laanekompanierne og forklarte sin ulykke med haglstormen og spurte kompanierne om de vilde være saa venlige at gi efter renter og avbetaling paa den principale sum for dette aar. Kompanierne skrev venlige breve tilbake til farmerne og forklaret at de vilde være mer end villig til at la avbetalingen gaa men at de var nødt til at ha renten til bestemt dato da de hadde store forpligtelser at møte. Efterat farmerne hadde modtaget brevene fra laankompaniet gik de rundt og grublet i flere dage over paa hvilken maate de skulde tilveiebringe de nødvendig penge til at betale renten til laankompaniet. Summen som de fleste trængte var fra 80—100 dollars, men dette var store penge i et aar med haglstorm. Nogle av farmerne solgte endel av sin besætning og skaffet sig den nødvendige sum paa denne maate. Andre pantsatte de sidste dyr de hadde for penge nok til at betale laankompaniet og paa denne maate tog fra den ene haand og vasket den anden med. Men der var endnu mange store økonomiske problemer at løse for farmerne. Hvor skulde man faa penge til at kjøpe mat til sig selv og sine dyr igjennem et helt aar? Og hvor skulde man faa penge nok til at kjøpe sæd for kommende aar? Naar alle utgifter blev opsummeret og naar man ikke hadde nogen nævneværdig indtægt at dække utgifterne med blev farmerne ilde tilmote, og mange av dem kunde ikke se nogen anden utvei paa det hele end ruin og sultihjel. Nogle bestemte sig til at reise til skogen eller nogen plass for at tjene penge, andre gav en god dag i det hele og solgte hvad lite eiendom de hadde for en spotpris og reiste paa andre plasser og svor paa at de aldrig skulde sætte sine føtter i et sligt "god forsaken country" en gang til.

Naar regjeringen fik underretning om at mange av farmerne forløt det uthaglede distrikt for aldrig mer at vende tilbake utstedte regjeringen et ukas som lovet farmerne hjelp. Ukaset gik ut paa, at hvis farmerne vilde slaa sig til ro i distriktet og arbeide sit land skulde de erholde mat, klæder og

sæd og alt de trængte for at producere en ny avling mot at regjeringen fik sine penge tilbake naar avlingen var produceret, med 5 proc. rente. Likeledes lovet regjeringen at gjøre bestemte love som hindret kompanierne i at indrive sine fordringer dette aar. Dette ukas blev modtat med stor glæde av de fleste farmere. En dag som mange av farmerne var samlet i byen, blev dette ukas nøie diskuteret og set efter i sømmerne. Martin Kirkefoss sa i diskutionens løp at man kunde takke gud fordi man hadde en slik forstandig regjering.

Naar Olaf Hagen hørte dette blandet ogsaa han sig i diskutionen og sa at det var lite at takke gud for; ti hvis farmerne hadde hat alle de penge som kompanier og kapitalister hadde plyndret dem for i aarenes løp, vilde de ha hat tilstrækkelig med penge til at leve som folk baade i aarene før "hag"-stormen og dette aar uten at faa nogen hjelp fra regjeringen. Olaf sa at regjeringen var kapitalisternes utøvende myndighet, og at regjeringen beskyttet kapitalisternes utplyndring ved hjelp av lov og øvrighet. Og at regjeringen nu, naar de saa at mange farmere forlot distriktet, kom de kapitalistiske kompanier til undsætning. Olaf sa at baade kapitalisterne og regjeringen var ikke dummere end de forstod at der ikke betalte sig at dræpe gaasen som lægger guldeg; ti hvis farmerne forlot distriktet vilde der ikke bli nogen til at arbeide landet, og landet vilde gro igjen til vild prærie, dette vilde gjøre kapitalisternes værdipapirer og fordringer værdiløse, og at næste gang kapitalisternes agenter kom tilbake for at præsentere sine papirer vilde de ikke finde nogen slaver at flaa fordi farmerne hadde reist sin vei. Da maatte denne mangfoldighet av agenter og andre parasiter enten arbeide landet selv og producere rikdom, eller deres saa kaldte værdipapirer vilde bli værd likesaa meget som det papir de var trykt paa. Hjælpen fra regjeringen betyr mer gjæld og mer slaveri. Olaf som selv hadde følt hvor den økonomiske sko trykket og dertil hadde stu-

deret det kapitalistiske utbytningsystem og kjendte det i alle dets former, talte ut fra en sterk overbevisning og hans ord hadde stor virkning paa de fleste av farmerne, som forstod, at hvad Olaf sa, var sandheten og intet andet. De fleste av farmerne hadde arbeidet haardt hele sit liv og alt de hadde høstet av alt sit slit og savn var fattigdom og gjæld. Og denne mangfoldighet av kompanier som farmerne var i gjæld til, var alle uten undtagelse eiet av rike parasiter som aldrig hadde gjort et nytigt produktivt dagsverk i hele sit lange liv.

KAPITEL VIII.

EN NYAARSNAT PAA PRÆRIEN

"Chi tardi arriva, male alberga."
(Italiensk ordsprok)

Der var tidlig paa morgenen, dagen før nyaarsdag. Henrik Monsen og Anton Dalby hadde spændt hestene foran sine slæder og var færdige til at reise 20 mil henover prærien for at hente hvetehalm til sine dyr. Det sidte aar hadde været et tøraar og halmen var baade tynd og kort saa det meste av straaet blaaste væk med vinden under trøksningen. Henrik Monsen svor paa, at han hadde ikke hat mer straa paa hele farmen end han kunde bære det frem til husene i sin vestelomme. 20 mil væk hadde man faat mere regn og der hadde man hat en god avling. Der kunde man faa al straa man ønsket gratis av endel farmere, medens andre vilde ha en liten betaling for sin straa. Det värste ved denne affære var at kjøre disse 20 mil frem og tilbake paa en dag, hvilket blev 40 mil pr. dag i al slags veir og uføre; ti paa prærien, midt paa svarte vinteren, kan det sne og storme som ingen anden steds i verden. Det hænder ofte at det kan blaase stygt paa havet, men vandet er tungt i vægt og vinden kan kun med møie

kaste vandmassene høit tilveirs, men ikke saa paa prærien; ti der feier stormen hele snelaget og ofte endel av jordsmannet himmelshøit, og gjør hele luftlaget ugjennemsigtlig. De ophvirvlede snemasser i forbindelse med den orkanagtige vind gjør det ofte umulig at fylde lungerne med luft uten at kvæles, saa man maa benytte sig av alle slags knep for at underholde systemet med frisk luft i omgivelser hvor altsammen kan indbefattes i begrepene, sne, jord og frisk luft.

Henrik Monsen og Anton Dalby hadde stor besætning av heste og kreature, saaledes at de maatte kjøre efter straa anden hver dag eller hver dag hele vinteren igjennem. At kjøre 40 mil om dagen de fleste av vinterdagerne hele vinteren igjennem er noget som man sent glemmer. Al den frysning og alle de lidelser som maa opleves i en slik vinter paa prærien kan ikke beskrives med ord: de maa opleves for at kunne forstaas. At kjøre 20 mil med tomme slæden og 20 mil med læs henover prærien i alt veir, betyder at man maa ligge ute paa prærien hele den lyse dag og dele av to nætter. Hvis man skulde række rundturen paa en dag maatte man kjøre hjemmefra længe før dagslyset brøt frem og kom som regel aldrig hjem før langt paa nat med heste og mænd utmasede og dødstrætte. At kjøre sig fast og vælte læsset i snefanner og kjøre sig bort i mørket saa man ikke vidste hvad enten man kjørte mot nordpolen eller sydpolen, slike tildragelser hørte til dagens orden, og blev lidt efter lidt, eftersom de uoverkommelige vanskelighet blev overvundet, betragte som bagateller.

Henrik Monsen og Anton Dalby kjørte henover prærien i graalysningen, Henry foran og Anton efter. Sporene fra forrige tur var var aldeles igjendrevet, saa noget slig som en vei var der ikke tale om at kjøre efter. Det bedste man kunde gjøre for at finde den rette retning var at lægge merke paa bestemte forhøininge og sænkninge i prærien samt farmhusene, og i tilfælde himelen var klar om nat-

ten kunde stjernene benyttes som kompas. Slædemeiene skuret tungt i den fine, tørre og jordblandede sne. Hestene stampet tungt gjennem dype sne fanner. I trav kunde man skjelden kjøre; ti hestene hadde sin fulde hyre med at gaa i gang igjennem snemasserne. Naar solen kastet sit ildhav over horisonten i øst, laa prærien belyst av solens straaler i al sin koldhet, vildhet og storslagne skjønhet. Den forrige dag hadde der faldt adskillig ny sne og vinden hadde feiet den nye sne sammen med den gamle henover vidderne. De store fordypninger henover prærien var opfyldt av snefanner som var flere mandshøider dype. Her og der henover vidderne laa der store snefanner oppe paa slette prærien, like som ventende paa næste storm til at feie sig væk til en eller anden dal eller forsænkning hvor den vilde faa hvile til vaarsolens straaler kom med sin varme og smeltet dem til vandmasser som randt ner i bakke, elve, sjøer og havet, for der at fordampe og bæres henover vidderne i form av regnskyer om sommeren og sneskyer om vinteren, for at falde til jorden en gang til og rinde nedover bakkene, ifølge tyngdekraftens love, begyndende paa den samme evige cirkulation som er karakteristisk for hele verdensaltet.

Medens Henrik og Anton kjørte henover vidderne i den kolde vind fra nordvest fyldte den drivende sne alle deres spor nogle fot bakenfor slædene. Sporene efter en baat paa vandet kan som regel ses, længe efter at baaten har passeret, men sporene efter heste og slæde paa prærien midt paa sorte vinteren forsvinder saasnart som slæden har passeret og vinden rækker at fylde merkerne efter heste og slæde med drivende sne. At sitte paa en slæde og fryse i morgensolen og kjøre mot en kold nordvestvind midt paa svarte vinteren, ute i disse vældige snemarker er heller ikke bare tortur og pinsler for nerver og sjæl; ti at skue disse vældige snevidder i solopgangen om morgenen, det er et syn som man aldrig glemmer. Hvad kan en malers kost og kunstneriske sans, eller en skribents sproklige mesterstyk-

ker skape av billeder fra prærien, sammenlignet med det som virklig kan sees baade med de fysiske og sjælelige øiene en vinterdag i solskin efter snestorm? Kunsten kan vise os imitationer i miniatur, men naturen kan overvælde os med sin storslagenhet og skjønhet og bringe forstanden til at staa stille av bare harmoni med verdensaltet. Paa prærien om vinteren efter snestorm møter øiet sne, sne og sne mil efter mil like til horisonten. Hele landskapet er et eneste kolossalt farvespil. Paa præriens høiere punkter dominerer de lyse farver, i forsænkningerne dominerer de mørke. Hvis man fæster sit øie paa billedets detaljer vil man se det store billede i miniatur. En nylig opkastet snefanne som endnu ikke er omfavnet av solens varme straaler. Hvad byr ikke denne av skjønhet for øiet? Alle slags linjer, alle slags lysskygninger, og det hele bestrød med snekrystaller som funkler som diamanter i sollyset.

Naar Henrik og Anton hadde kjørt til henimot middag begyndte vinden at tilta i styrke, og store vældige skymasser hævet sig over horisonten i nord og nordvest. Henrik pekte paa skymasserne og ropte bakover til Anton og spurte om han trodde det vilde bli snestorm utpaa kvelden. Anton svarte at han trodde der vilde bli snestorm og at de vilde faa en haard tørn førend de kom hjem med læssene.

Mændene indtog sin middagsmat sittende paa slæden bankende arme og føtter sammen for at holde sig varme. Hestene fik tid til at spise sig mætte medens læssene blev paalæsset ved straastakken. Ved straastakken var der ikke bare at læsse straa paa læsset, man maatte først fjærne vældige snemasser før man kom ind til hvetestraaen; ti saa snart mændene hadde reist hjem med sit læs forrige gang fyldte vinden den utmaakede sneskjæring igjen med sne. Det eneste tilfælde hvor man kunde kjøre ret ind til straastakken og læsse straaet paa slæden var naar der hadde været vindstille siden man var ved straastakken forrige gang, men dette hændte omtrent aldrig, i hvertfald ikke sidst i desember og

i januar maaned. Vinden blaaste som regel med større og mindre styrke hele tiden og feiet snemasserne frem og tilbake paa prærien eftersom vindens luner bestemte retningen. Den koldeste og voldsommeste vind kom som regel fra nordvest. Fra sydvest kunde der ogsaa blaase kraftig, men hvis denne vindretning fortsatte i flere dage blev der som regel mildere veir. Vinden blaaste ogsaa fra sydøst og nordost, men nordvest og sydvest var de to dominerende vindretninger. Naar snemasserne feies henover vidderne av vinden, forbi en straastak, opstaar der paa den motsatte side av stakken et slags vindvakuum. Dette vindvakuum bevirker at snemasserne slynger sig slikkende rundt hele straastakken likesom hungrige ildtunger slynger sig rundt sit bytte. En straastak ute paa prærien om vinteren blir saaledes ett utmerket middel til at opfange vældige snemasser likesom stakkenes fangstevne forøkes adskillig derved at man maaker snen væk fra stakken en mangfoldighet av gange; ti dette bevirker at snemasserne faar "fotfæste" langt utenfor stakkens periferi, og former nye periferier av sne i det uendelige utover fra stakken, saa det hele ligner paa et stort snefjeld med straastakken i mitten som høieste fjeldpig.

Henrik og Anton var neppe ankommet til straastakken før end der begyndte at falde store snelarver ned fra skyerne, likesom vinden lidt efter lidt tiltog i styrke og gjorde det vanskelig at maake snen væk fra stakken; ti vinden kastet stadig nye snemasser ned i sneskjærningen og gjorde paa denne maate arbeidet dobbelt. Naar sneskjærningen endelig var aapen og den første slæde blev kjørt ner i skjæringen var der meget vanskelig at faa straaen op paa læsset; ti vinden tog den med stor voldsomhet væk fra gaflene og førte halvparten av straaen henover prærien.

Der var ikke nok med at Henrik og Anton maatte maake væk snen flere gange fra sneskjæringen for at komme ind til hvetestraaet, men de maatte ogsaa

betale det halve av straaet til stormen. De maatte ogsaa nøie sig med at lægge paa et lite læs, for det første fordi vinden vilde feie væk toppen paa et høit læs og for det andet fordi at snemasserne henover prærien vilde gjøre reisen hjemover vanskelig med et stort læs paa slæden.

Henrik og Anton prøvet at se situationen fra alle synsvinkler, men der var det samme hvilken side de betraktet sakerne fra saa saa alt like umulig ut. De begyndte at diskutere om hvorvidt de overhodet kunde magte at ta sig hjem med læssene eller om de blev nødt til at slaa sig til ro indtil snestormen var over. Der var farme i nærheten, men at gaa til en av disse for at sætte sine heste ind paa stalden, og selve være i huset, se dette kostet penge og pnge var en meget sjelden artikel blandt nybyggerne derute som man hadde hat flere uaar og mindre gode aar efter hverandre.

Naar Henrik fremsatte forslag om at reise hen til en av farmerne for at overnatte, gjorde Anton straks den vittige bemerkelse at man maatte være millionær om man skulde overnatte paa slig herremandsvis. Da de begge hadde indset den vanskelige side av en slik plan, blev ikke denne tanke mer diskuteret; ti planen strandet paa finansielle vanskeligheter. Derefter fremsatte Anton det forslag at de skulde grave en stor tunnel ind gjennem straastakken, og gjøre denne tunnel tilstrækkelig stor nok saa der blev rum for fire heste og to mænd, og efter at hestene og mændene var inde i tunnelen skulde indgangen fyldes med straa og snen vilde besørge resten av arbeidet. Denne plan blev alvorlig diskuteret fra alle synsvinkler, men efter nøiere overveining vandt ikke planen syndelig megen sympati hverken fra Henrik eller Anton. Henrik trodde at der vilde bli for koldt inde i straastakken saa der var fare for at de vilde fryse ihjel. Anton trodde der vilde være fare for at hele tunnelen vilde falde sammen og kvæle dem ihjel. Og i tilfælde at snestormen varte i flere dage som det ofte hændte paa den-

ne aarstid, saa vilde de for det første ikke ha mat nok til at holde ut, og for det andet stod baade Henriks og Antons besætning hjemme paa stalden og hadde kun straa for nogle dage i forraad. Efterat planene om overnatningen var grundelig overveiet og set fra alle slags synsvinkler, bestemte begge sig til at den eneste utvei vilde være at kjøre hjemover; ti de hadde gjort saa mange haarde reise før i al slags uveir saa det var vel merkelig om de ikke ogsaa denne gang skulde trodse elementerne! De satte ogsaa denne gang sit haap til fremtiden. De prøvet begge at indbilde sig selv at snestormen vilde ophøre utpaa kvelden. Begge hadde de sine stygge tvil om at dette var en falsk hypotese, men de forsøkte ihvertfald at faa sig selv til at tro, at veiret vilde bli fint frempaa kvelden, paa samme tid som det ikke kostet noget at holde mote oppe ved hjelp av slike kunstige midler. Henrik svor paa at om han hadde hat en flaske brændevin til at holde varmen i skrotten med og motet oppe skulde han ha kjørt værre end han hade gjort nogen gang før. Men brændevin det var kostbar stimulans som var utenfor rækkevidde i slike pengeknippens aar. Henrik sukket tungt naar han tænkte paa hvor længe det var siden han hadde sin sidste dram. Men han kunde alligevel ikke blotte sig for at lægge ut i det vide og brede om brændevinets mange og fortræffelige egenskaper. Henrik fortalte om alle de store og sterke slaaskjæmper han hadde git juling i fylla. Han fortalte om engang i Minneapolis; naar han hadde git tre slaaskjæmper juling og siden naar fire politikonstabler kom med dragne batoner for at arrestere ham hadde Henrik slaat dem alle fire overende eftersom de kom saa batonerne hadde sprutt i alle retninger, og derefter tat spranget saa man ikke kunde indhente og finde ham med motorcykel. Han kunde ikke forklare dette mirakel mer end paa en maate, sa han, og det var at han var fuld og politiet var ædru, og at den overmenneskelige styrke og det overmenneskelige mot som han utviste ved denne anledning skrev sig

fra brændevinet. Han svor paa at om han hadde hat en flaske brændevin nu saa skulde han ha trodset alle verdens snestorme.

Eftersom hver slæde blev fuldlæsset maatte snen maakes væk fra slæden; ti vinden begrov hele slæden med sne medens mændene arbeidet med at faa hvetestraaet op paa læsset. Da læssene langt om længe, efter mange strabadser var færdige, kjørte Henrik ivei hjemover. Det var allerede langt paa eftermiddagen og baade Anton og Henrik forstod, at selv om turen forløp uten uheld saa vilde der bli mørkt længe før de kom hjem, men de satte begge sit haap til at snestormen vilde ophøre utpaa kvelden saa at himmelen blev klar; ti under klar himmel kunde de kjøre hele natten, men hvis veiret fortsatte som det hadde begyndt vilde kjøring ute paa viddene være livsfarlig midt paa svarte natten.

Hestene stampet tungt gjennem snefannerne og slæden sopet med sig store snemasser foran drag; som gjorde læsset endnu tyngre for hestene at trække. Nu og da tittet mændene op i horisonten i nordvest for at se om der var noget tegn til opklarende veir, men himlen var graamørk av skyer og luften virvlet fuld av sne. Medens hestene gik sat Anton og grublet over livets gjenvordigheter. Han reflekterte over alle nybyggerlivets motgange og lidelser, og gjorde sig selv det spørsmaal om hele hans frie land var værd al den savn og lidelse som nybyggeren maatte gjennemgaa for at bli eier av sit land. Han sa til sig selv at han hadde aldrig været ute paa noget saa bakvendt og umulig som at kjøre 40 mil efter et læs med hvetehalm til sine dyr. Han regnet ut at forværdien i et læs hvetestraa ikke var større end den forværdi som trængtes for at lægge paa hestene igjen det huld som man kjørte av dem paa disse 40 mil efter straalæsset, og at saaledes nettoen av hele affæren blev lik nul; ja hvis man skulde regne noget paa sit eget arbeide, som nybyggeren aldrig kan, saa blev utbyttet av hele turen et stort minus. Paa veien mellem Henriks og Antons farme var der en

middelstor elv med bratte dalskraaninger paa begge sider. Elven var bedækket av et tykt islag, og oven paa isen var der tyk sne, som beivrket at det var en let sak at komme sig over elven med læssene, men paa den sydlige dalskraaning var der dype furer i terrænget like fra dalskraaningens øverste kant og ner til elvbredden. Disse furer, som i tidens løp va vasket og gravet ut av vandet i vaarflomm og reng skyld, var nu delvis fyldt av sne og var saaledes vanskelige at befærdes med læs denne tid paa aaret Kommen midt op i bakkeskraaningen kjørte Henrik sig fast med sit læs i en stor snefanne nede i en dyp fure. Først sat Henrik oppe paa læsset og svor og bandte til hestene og bad dem ta i; og hestene tog i av al magt, men læsset var som det skulde være naglet fast til snemasserne: hestene kunde ikke flytte læsset en tomme. Derefter gik Henrik ner av læsset og brøt og løftet paa læsset og ropte til hestene at de skulde ta i, men læsset stod like fast. Anton hadde nu kommet sig efter og stod bakenfor med sit læs. Da han saa at Henrik hadde kjørt sig fast gik han ner av læsset og op til Henriks læs. Henrik prøvet nu at vike hestene ut til siden med høire haand, medens han løftet paa læsset med venstre skuldren, og Anton løftet og skjøv paa læsset av al magt, medens hestene drog i slæden alt de orket men læsset blev staaende fast. Henrik svor saa at Anton paastod at han syntes det skulde være varmt nok til at smelte snen, men snemassene var like store og kolde. Da tog Henrik sneskuffen ner fra sit læs; ti han forstod at der var kun en maate at komme sig løs paa: nemlig at maake sig løs. Snemasserne blev maaket væk baade fra slæden og hesteføtterne, samt et godt stykke foran hestene hvor snen var dyp saa den rak hestene op under maven. Naar snen var maaket væk kastet Henrik sneskuffen arg oppaa læsset og svor paa at nu skulde det gaa selv om fanden var løs. Henrik kig op paa læsset igjen, tog tømmere og bad hestene ta i. Hestene tog i og læsset fulgte med opover bakkeskraaningen, Henrik

stod oppe paa læsset og saa tilbake om Anton klarte sig opover bakken uten hjelp. Anton kjørte uten vanskeligheter og snart var begge to oppe paa sletteprærien ovenfor dalskraaningen. Begge trak nu et lettelsens suk og glædet sig over at en ny umulighet var overvundet. Der begyndte allerede at bli skumt og begge fik svake anelser om at snestormen ikke vilde ophøre, og at der vilde være meget vanskelig at holde retningen henover prærien i en slik snestorm midt paa svarte natten. Da der var nybyggerfarme langs efter hele veien hjemover, trøstet begge sig til, at hvis der blev alt for galt uveier saa skulde de standse over paa en farm og trænge sine heste ind i et eller andet bordskur eller i stalden hvis der var plass. Mørket blev tykkere og tykkere og stormen syntes heller at tiltage end at avtage. Der blev vanskeligere og vanskeligere at holde den rette retning og at holde sig væk fra de værste snefanner og græstuer, saa man var i stadig fare for at vælte læssene og kjøre sig bort. Om en stund hadde Henrik og Anton tabt aldeles retningen, de vidste ikke enten de kjørte i nord, syd, øst eller vest. Efter endel overveining og raadslagning om hvad som kunde gjøres blev de begge enige om at der var haapløst at prøve at ta sig hjem denne nat. At gi sig til at staa her paa prærien hele natten var ogsaa et risikabelt tiltak, derfor blev der bestemt at man skulde fortsætte at kjøre indtil man traf paa en nypløining, og efterat denne var fundet, følge denne indtil man kom op til farmens huse, og overnatte det beste man kunde. Baade Anton og Henrik viste at der langs efter hele veien var fuldt av nypløininger 10—20 og 30 rods brede og ½ mil lange. Disse nye pløininger var delvis bare for sne og hvis man kunde finde en slik nypløie vilde det være forholdsvis let at orientere sig frem til husene. Begge kjørte nu for at søke efter en nypløie, men alle nypløier syntes at være forsvundne. Alt var vild prærie og mørke. Baade Henrik og Anton gik paa bakken ved siden av læsset for at føle om de hadde vild prærie eller nypløie un-

der sine føtter. Time efter time gik men ingen nypløie kunde opdages og at gi sig til at staa stille og vente paa dagslys var næsten ensbetydende med at fryse fordærvet, hvis man slap med det. Begge blev forlikte om at de endnu maatte fortsætte og søke efter nypløie og farmhuse; ti selv om det umulige skulde hænde at man aldrig fandt noget natteherberge, saa kunde man ihvertfald holde baade sig selv og hestene varme ved at være i stadig bevægelse. Vinden tiltog i styrke og gjorde opholdet paa prærien denne nyaarsnat endnu barskere og tristere.

Endelig ropte Henrik over til Anton at han hadde fundet en nypløie. Hvilken nypløie det var kunde ingen bestemme, men at der var hus i nærheten antog de begge for en given ting. Nu kom Henrik og Anton overens om at den ene av dem skulde følge nypløien medens den anden gik ut til siden for at prøve at finde huse. Begge skulde rope høit og signalisere saa de ikke tapte hverandre bort. Henrik kjørte langs efter nypløien og gik ved siden av læsset og følte sig frem ved føtterne for at være sikker paa at han ikke skulde kjøre væk fra pløiningen. Anton kjørte et stykke væk fra pløiningen hvor der var vild prærie. For hver gang Henrik ropte høit svarte Anton. Undertiden ropte Anton først og Henrik svarte. Anton var bange for at kjøre meget langt fra pløiningen; ti stormen ulet og tutet saa der var vanskelig at høre Henriks rop paa lang avstand. Efterat Henrik hadde kommet ner til enden av pløiningen ropte han til Anton og bad ham komme op til sig. Anton kom, men hadde ingen huse opdaget. Hele pløiningens ende blev undersøkt men ingen farmhuse fundet. Derefter holdt de raadslagning. Henrik foreslog at de skulde kjøre tilbake efter pløiningen paa den anden side og kjøre helt op til den anden ende, hvilket rimeligvis var ½ mil. Henrik og Anton hadde paa sine foregaaende reiser set at de allerfleste farmere hadde en større eller mindre indhegning med pigtraad rundt fra husene og utover prærien. Begge haapet at de vilde rende op imot et pig-

traadgjærde og følge dette indtil de kom frem ti husene. Anton gik nu foran hestenes hoder og lede dem efter tømmene for ikke at risikere at de skulde springe ret op i pigtraadgjærdet og bli ræd eller sætte sig fast, i tilfælde der var noget pigtraadgjærde paa dette land. Farten ned efter pløiningen fortsatte som før under rop og signalisering, men ingen huse var at opdage. Da Henrik og Anton hadde kjørt længe nok saa de begge trodde det snart maatte være ½ mil fra den anden ende rendte Anton pludselig op imot et pigtraadgjærde og faldt forover og blev hængene med maven over pigtraaden, og hænderne paa marken paa den ene side av gjærdet og føtterne paa den anden. Hestene stanset og Anton kom sig op paa benene igjen og ropte triumferende over til Henrik at han hadde fundet pigtraadgjærde. Henrik kom nu op til Anton med sit læs og de blev begge forligte om at Henrik skulde holde alle fire heste medens Anton fulgte pigtraadgjærdet til fots for at søke efter huse. Anton gik derefter langs efter gjærdet følende med hænderne nu og da paa pigtraaden for at være sikker paa at ikke gaa sig vild Efterat ha gaat en tid gik han ret op i mot en husvæg som viste sig at være stalden paa en farm. Det var langt paa nat og alt folk hadde lagt sig tilro saa der var intet lys at se, og noget andet hus søkte ikke Anton efter; ti i denne stald hadde han fundet hvad han hadde søkt hele tiden. I denne stald skulde nyaarsnatten tilbringes, det vil si det som var igjen av nyaarsnatten; ti en stor del av natten var allerede tilbragt paa prærien under aapen himmel under snestormens herjning. Anton gik samme vei tilbake langs efter pigtraadgjærdet indtil han traf Henrik som stod og holdt hestene. Da nyheten om Antons opdagelse blev fortalt til Henrik utstøtte denne et glædeshyl og sa at han var glad at de skulde faa tak over hodet.

Anton hadde ikke undersøkt hvor mange dyr der var paa stalden, men Henrik svor paa at om stalden var aldrig saa fuld av dyr saa skulde der sprænges

ind fire heste og to mand til selv om hestene skulde pakkes som sild i en tønde. Hestene blev tat fra slæ-dene og læssene blev staaende der til næste dag Henrik og Anton ledet hver sine heste efter mund-bitet med tømmene i den ene haand og følte sig frem efter pigtraadgjærdet med den anden indtil de kom op til stalden. Lygte og sneskuffe tog de med fra læssene. Kommen op til stalden visste det sig at stalddøren var igjendrevet med sne, derfor tog Hen-rik sneskuffen og skuffet snen væk fra døren meden Anton holdt hestene.

Naar døren var ren for sne tog Anton lygten og gik ind i stalden, tog en fyrstikke op av lommen og tændte lygten; ti ute i snestormen kunde man ikke tænde nogen lygte. Stalden viste sig at være fuld av heste, okser, kuer og kalver. Henrik undersøkte hestene om de var rædde og om de slog efter frem-mede heste. Da hestene viste sig at være ufarlige, tog Henrik til at regne ut paa hvilken maate han skulde sprænge heste og kreaturer isammen for at gi plass til fire heste til. Kuer, okser og kalver blev løst og stablet isammen ved inderste væg og paa den-ne maate blev der gjort rum for to heste. To heste blev ledet ind i denne stald og den tredje blev sprængt indimellem de to. Paa denne maate blev der gjort rum for tre heste der hvor der oprindelig var beregnet at være rum nok for to. Den fjerde hest blev bundet til væggen bakenfor de andre heste. Nu var hele stalden fuld. Døren blev lukket og mæn-dene begyndte at se sig omkring efter en plass for sig selve. Nogen slik luksus som en plass at sove paa, var der ikke tale om her. Hvis man kunde kla-re sig uten at bli ihjeltrampet eller ihjelklemt førend dagslyset brøt frem saa kunde man være meget tak-nemmelig. Henrik og Anton kom til den slutning at de sikreste plasse var at sitte oppe paa hesteryggen eller paa en okseryg eller ogsaa oppe paa plankever-ket mellem bingene. Nede paa gulvet mellem heste-ne var der risikabelt at opholde sig; ti hestene stod saa trangt saa de skjøv hverandre til siderne i haap

om at faa mer rum, saa man kunde hvad øieblik som helst vente at "borgerkrig" vilde utbryte blandt hestene med fare for at bli klemt eller trampet fordærvet. Henrik og Anton blev snart klar over at den sikreste plass i hele stalden var at sitte oppe paa plankeverket imellem bingene. Oppe paa dette plankeverk tilbragte Henrik og Anton nyaarsnatten. Heste, okser, kuer og kalver stod og krænget mot hver andre og kranglet hele natten og utenfor hylte og ulet snestormen med uformindsket styrke. Alle steder var der vældige kræfter i oprør. Oppe paa plankeverket sat Henrik og Anton og diskuterte nybyggerlivets mange og vekslende strabadser og gjenvordigheter og tænkte tilbake paa sit svundne liv. Henrik svor paa at denne nyaarsnat kom han aldrig til at glemme, og han skulde ogsaa fortælle sine børn om denne nat, saa de kunde faa en liten forstaaelse av hvad nybyggeren maa gaa igjennem av alle slags merkelige eventyr. Derefter gik Henrik over til at berette om alle de glimrende bedrifter som han hadde utført i fylla i Minneapolis og andre steder, og at dette var den første nyaarsnat som han ikke hadde hat brændevin i overflod.

Ut paa morgensiden begyndte stormen at stilne av og naar dagslyset var brutt frem var Henrik og Anton glad efterat nattens pinsler var overstaat saa de kunde fortsætte reisen hjemover. Den sidste del av den medbragte mat blev fortæret og hestene tat ut av stalden. Farmens folk var endnu ikke oppe fra sengen, men Henrik gik op til husets dør og banket paa. En mand kom frem til døren og Henrik forklaret ham om sine eventyr ute paa prærien og at de hadde fundet frem til denne stald og trængt sig ind og at han bad om undskyldning for hvad han hadde gjort borte i stalden. Manden i døren sa at det var alt sammen "all right". Henrik takket for sig og gik. Hestene blev spændt fore slæderne og reisen hjemover begyndte. Horisonten i øst begyndte at bli lysere og ut paa dagen kunde man se solen stikke igjennem de sønderrevne, drivende sky

er nu og da. Snefanner var i nattens løp taarnet i store mængder henover vidderne. Hestene stampe: tungt gjennem snemasserne, og foran slædderage: fulgte der stadig et læs med sne som gjorde det tungt for hestene at trække læsset; men hestene forstod det bar hjemover og la sig villig i sælerne. Klokken to paa eftermiddagen var Henrik og Anton hjemme igjen paa sine farme, og en ny række av eventyr var lagt til deres nybyggerligs historie.

KAPITEL IX.

FROSTNAT

Der var sen vaar og farmerne fik ikke saadd sin hvete før langt ut i mai. Saa snart de grøne hvetespirer stak op igjennem jordskorpen frøs de ner igjen om nætterne; men for hver gang de frøs ner vokste de op igjen tættere og tykkere. Mange av farmerne sa at det var bare bra at hveten frøs ner om vaaren; andre sa at det ikke var bra. Sommeren blev regnfuld og kold og hveten vokste stor og frodig, men utviklet sig til modenhet kun langsomt. Det var sidst i august og hveten stod endnu grøn som en kaal. Hvis hveteakrene modnet vilde de yde 30—35 bushels pr. acre, men farmerne saa at hveten kun vokste og ikke modnedes og de begyndte at bli bange for nattefrost, og nattefrost om høsten visste alle hvad betydelse. 5 gr. farenheit kuldegrader vilde dræpe hveten saa den ikke modnedes; dette visste de fleste farmere derfor gik de grublende rundt, dag efter dag, og betraktet sine frodige hveteakre. Martin Kirkefoss og hustru Marie Kirkefoss var mer end almindelig nervøse. Jo mer de tænkte paa frostnætter desto ræddere blev de for at avlingen skulde fryse. Om nætterne kunde de begge to sitte oppe i timevis og be til gud om at han maatte spare deres hveteaker gjennem alle kolde nætter. Om dagen gik

Martin rundt blandt farmerne og talte om at han var ræd for at hans avling kom til at fryse. Han talte med gamle erfarne farmere som hadde gjennemgaat nybyggerlivet i Nord Dakota og Manitoba og andre plasser. Disse fortalte at man ogsaa der var utsat for tidlige frostnætter om høsten, medens landet var nyt og lite oparbeidet. De fortalte ogsaa at mange av farmerne i Nord Dakota og Manitoba hadde været oppe om nætterne og brændt straa rundt sine hveteakre, saaldedes at røken fra ilden drev indover hveteakeren med vinden og beskyttet hveten mot frost. Da Martin Kirkefoss hørte om dette knep med brændingen var der likesom hans urolige nerver blev litt beroliget. Han sa, at han hadde en stor straastak liggende paa sin farm fra et foregaaende aar og at hvis der saa ut til at bli frostnat saa skulde han være oppe hele natten for at kjøre straa rundt sin hveteaker og sætte ild paa straaen for at beskytte sin hvete. Da Martin kom hjem til sin hustru og fortalte hvad gamle farmere hadde sagt om frost nætter i Nord Dakota og Manitoba, sa hans hustru at hun var sikker paa at om de bad til gud begge to saa vilde han frelse deres hveteaker fra frostens rov-begjær. Martin sa, at han ogsaa var sikker paa at gud vilde frelse avlingen hvis man bad ham om det. Næste dag gik Martin Kirkefoss ut paa sin aker for at regne ut hvor mange læs med gammel hvetestraa han hadde liggende paa sin aker. Han skridtet rundt straastakken og maalte stakkens høide med en lang raje, som han siden maalte med sig selv; ti selv var han 5 fot og 10 tommer høi. Martin regnet ut at han hadde mindst 40—50 læs med gammel straa som han kunde brænde op i tilfælde der skulde komme frostnætter. Efterat Martin hadde analyseret sin straastak gik han rundt sin hveteaker for at undersøke hvor straalæssene kunde lægges. Han skulde helst ha likt at begynde med at kjøre straaen rundt akeren straks; men de gamle farmere hadde sagt at dette ikke kunde gjøres før paa selve frostnatten da man ikke var sikker paa hvilken retning vinden vil-

de komme fra. Disse gamle farmere hadde fortalt Martin at der ikke var nogen fare for frost naar vinden blaaste haardt. I de nætter som frosten ødelagde hveten var der bestandig vindstille, saa der var meget vanskelig at bestemme fra hvilken retning trækken kom. Disse gamle farmere hadde fortalt Martin at man skulde stikke pekefingeren i munden og siden holde den op i veiret, og paa den side som pekefingeren blev først kold kom trækken fra, og paa denne side av hveteakeren skulde straalæssene lægges; ti da vilde røken drive indover hveteakeren og beskytte hveten. De gamle farmere hadde sagt at selv i en vindstille nat var der nok træk i luften til at drive røkskyer henover prærien.

Jo mer Martin iKrkefoss tænkte paa frostnætter desto mer nervøs og nedstemt blev han. Han bad til gud om kvelden før han gik til søvns og han bad om morgenen straks han vaaknet, men han kunde ikke sove godt om nætterne; ti han drømde om at hveten frøs medens han selv sov, og at han hadde begaat en stor feil, naar han la sig til at sove og ikke var ute paa akeren og brændet hvetestraa om natten.

Efterat Martin hadde ligget en hel nat og grublet over frostnætter fortalte han sin hustru, at han angret paa at han forlot skrædderbordet og slog sig paa nybyggerliv og farming. Nybyggeren og farmeren kunde aldrig vite naar han kunde faa nogen betaling for sit arbeide, men det visste skrædderen. Naar man hadde sydd færdig en dress eller et klædesplag da visste man bestandig hvad man hadde. Men ikke saa med farmere. Han saadde sin hvete om vaaren, men han visste aldrig hvad man vilde faa om høsten. Det ene aar var der haglstorm, det andet frostnat, det tredje tørke og gud vet hvad det ikke var som kunde ødelægge farmerens fortjeneste, saa han maatte arbeide et helt aar for ingenting. Marie trøstet Martin med at de maatte sætte sin lit til gud. Hvilket Martin sa han gjorde, men han hadde ikke før sagt dette før han begyndte at gruble over frostnætter og straabrænding igjen.

En av de første dage i september kom der et stort regnskyll ved middagstiden. Ut paa eftermiddagen blaaste skyerne væk med vind fra nord-vest. Henimot solnedgangen var himmelen aldeles skyfri og vinden var meget kold. Vinden tog jevnt av i styrke, og der var muligheter for at natten vilde bli vindstille og meget kold.

Martin Kirkefoss blev nu meget nervøs og forfjamset; ti han frygtet nu for at hans hveteavling vilde fryse i nattens løp. Han satte straavognen istand og holdt to heste paa stalden parat for kjøring og gik nu og da forvirret hen til termometeret som hang paa husvæggen. Temperaturen faldt jevnt og sikkert. Martin hadde ikke den mindste tvivl om andet end at temperaturen vilde falde under 5 gr. kulde farenheit til næste dags morgen. Martin og Marie Kirkefoss gik ikke til sengs denne nat; men sat oppe og bad til gud om at han maatte frelse hveteavlingen fra frosten. Martin gik ut og ind og saa paa termometeret. Litt over midnat kom Martin ind i huset efterat ha været ute og set paa termometeret og fortalte sin hustru at nu var temperaturen allerede saa lav at der snart vilde fryse hveten og at han nu vilde sætte hestene foran straavognen forat kjøre straa. Marie Kirkefoss sa at de maatte be til gud, men Martin sa at han vilde ut paa akeren og kjøre og brænde straa; ti gamle farmere hadde fortalt ham at straabrændingen kunde frelse avlingen fra frosten sa han. Martin hadde allerede tat hatten paa og stod med høire haand paa dørklinken færdig til at gaa ut for at kjøre straa. Marie Kirkefos som laa paa knæ paa gulvet foran sengen og bad til gud ropte da hen til Martin: "Du mener vel ikke at si, at du tror mer paa gamle farmere end paa gud, Martin?"

"Det har jeg aldrig sagt, Marie! Jeg tror naturligvis paa gud, det maa vel du ogsaa vite. Jeg har jo betalt presteløn alle disse aar, været med paa at bygge kirke, ofret til kinamissionen, madagaskamissionen og den indre mission. Og til gudstjenesten

har jeg bestandig gaat undtagen i harvesten og træskingen om høsten, da det har været saa travelt at man ikke kan gaa og høre paa presten. Saa jeg tror naturligvis paa gud, Marie! Men, — — men — — — men jeg har hørt gamle farmere paastaa at hvis man brænder hvetestraa rundt hveteakeren i en frostnat saa kan man redde avlingen", sa Martin medens han aapnet døren og gik ut i stalden og satte hestene for straavognen. Naar Martin kjørte hen til straastakken for at læsse straa paa sin vogn var himmelen aldeles skyfri og stjernerne blinket og funkle: over det klare himmelhvælv i den kolde nat. Vinden hadde nu stilnet av saa der var umulig at vite hvor trækken kom fra uten at sætte pekefingeren i munden og siden sætte den op i luften. Martin gjorde dette og følte at hans pekefinger blev kold mot nordvest først; altsaa maatte straalæssene kjøres paa den nordvestre side av hveteakeren for at røken fra det brændende straa kunde drive henover hveten. Martin kjørte tæt op til straastakken, hoppet ner av vognen og begyndte at kaste straa op paa vognen med megen iver. Natten var saa kold at Martin følte trang til at arbeide haardt for at holde sig varm, paa samme tid som han var bange for at hveten skulde fryse. Da hadde han hørt at det var litt før solopgang om morgenen som hveten brukte at fryse; og nu var der kun litt over midnat saa han vilde ha flere timer at kjøre straa paa før solen kom op. Hestene som hadde været ute i havnegangen dagen før i regnskyllet hadde blit bløte, og efter regnet hadde de blit sat ind paa stalden, hvor der var vand paa gulvet og randt vanddraaper fra taket. Hestene var endnu fugtige og kolde, og efterat de hadde staat en tid ved straastakken uten at bevæge sig tog de til at fryse og bli urolige og vilde gaa. Martin grep fast i tømmerne og svor og bandte paa at hestene skulde staa stille ellers skulde de faa med ham at bestille. Martin bandt tømmene fast til læsset igjen og tog til at kaste mer straa op paa læsset. Han hadde ikke læsset længe før end hesten blev urolige

igjen og vilde gaa; men da blev Martin rasende og grep fast i tømmene, slog og stak hestene med gaffelen og svor og bandte paa at nu maatte de staa stille indtil han fik læsset færdig ellers skulde han slaa hjærnen ut paa dem. Hestene skalv nu av frygt og prøvet at staa stille det bedste de kunde. Martin arbeidet videre og inde i huset laa Marie Kirkefoss paa knæ foran sengen og bad til gud om at han i al sin miskundhet og visdom maatte frelse avlingen fra frosten.

Martin hadde allerede sit første straalæs paalæsset og kløv op paa læsset og kjørte i vei hen til hveteakerens nordvestre hjørne. Hestene var glade at ventetiden var overstaat og la sig villige i sælerne og sprang i smaat trav for at bli varme.

Naar Martin kom frem til hveteakerens nordvestre hjørne kjørte han langs akerkanten paa nord og vest og læsset av store hauge her og der efter som han kjørte. Da hele læsset var avlæsset kjørte han tilbake til straastakken efter et læs til. Han skulde ha likst best at sætte ild paa det første læs med en gang men da han maatte ta hestene fra vognen og binde dem til vognhjulene medens han brændte straaen, saa bestemte han sig til at kjøre to og to læs mellem hver gang han brændte, da han derved vilde spare endel tid.

Da hestene kom tilbake til straastakken var de mer rolig end første gang; ti nu hadde de sprunget sig varme. Martin læsset et læs til og kjørte det hen til akerkanten igjen læsset straaet av, bandt hestene til vognhjulene, tog gaffelen i haanden og gik hen til straahaugen, hvor han tok en fyrstikke op av bukselommen og satte ild paa den første straahaug. Da denne begyndte at brænde og sendte røk og ildskyer op mot himmelen tog Martin en brændende straatap paa gaffelen og kastet denne hen paa næste haug som straks var i fyr og flammer. Fra denne haug tog han en ny brændende straatap og kastet over paa næste haug og paa denne maate fortsattes der indtil alle straahauge var i fyr og flammer. Eftersom

straahaugen brændte ner drev røkmasserne henover Martins hveteaker og la sig som beskyttende engle rundt om det grøne hvetestraa. Martin satte hestene foran vognen og fortsatte med at kjøre hvetestraa og brændte den like til solen kastet sine varmende straaler over den klare horisont i øst.

Martin hadde hørt gamle farmere fortælle at man ikke kunde se om hveten hadde fryset om natten før nogle dage efterpaa da den begyndte at krympe isammen; men Martin undersøkte sin hveteaker den følgende dag, likeledes undersøkte han hveten til sin nabo som ikke hadde været oppe om natten og brændt straa. Hveten viste intet tegn til at være froset og Martin begyndte at fryde sig til at hans avling hadde kommet vel igjennem frostnatten. Dagene efter frosten var solklare og varme dage og nætterne var kun lite kjølige, men ikke kolde nok til at fryse hveten fordærvet.

Nogle dage efter frostnatten begyndte hveten hos Martins naboer at skrympe isammen, men Martins hvete fyldte og blev stor og rund, kun her og der efter lavt liggende myrdrag kunde man se nogle faa frosne hvetekorn. Marie Kirkefoss paastod at det var hendes indstændige bøn til gud som hadde reddet hveten. Martin visste ikke rigtig hvad han skulde tro, men han trodde at gud hadde hat sin haand med i spillet. Pastor Johan Artur Homer von Fabelberg hadde jo sagt mer end en gang at ikke en spurv kunde falde til marken uten guds vilje. Herav gik jo tydelig frem at en hveteaker ikke kunde frelses igjennem en frostnat uten guds vilje.

Da farmerne træsket sin hvete om høsten visste der sig at Martin Kirkefoss fik 30 bushels pr. acre i gjennemsnit fra sin hvete, medens de fleste av hans naboer som ikke hadde været oppe om natten og brændt straa fik 15—20 bushels pr acre av daarlig frosen hvete. Martin Kirkefoss kjørte sin hvete til elevatoren og fik No. 2 for den, medens hans naboer fik "feed". Elevatormanden sa hveten var saa meget frosen at den ikke kunde brukes til brød, men

at den kun var brukbar til for for husdyr. Prisen paa den frosne hvete varierte fra 30—40 cents pr bushel, og da mange av farmerne hadde lang vei til byen blev der ingenting igjen av de penge man fik for hveten efterat alle utgifter var betalt. Selv den gode hvete var ogsaa meget daarlig betalt. Det blev til et ordsprok blandt farmerne, at hvis man kunde komme sig ut av grønelevatoren med heste og vogn uten at bli skyldig paa affæren saa gjorde man det bra. Farmerne hadde mange haarde ord at si om elevatorkompanier og grønopkjøpere. De paastod at grønopkjøpere hørte hjemme i samme klasse mennesker som hestehandlere. At hele deres forretning bestod i at stjæle, lyve, forfalske, svindle og bedrage. Farmerne paastod at hveteopkjøperne snøt dem paa vegten, bedrog dem paa graderingen, og stjal flere bushels fra hvert læss i dockage. Hvis ikke hveten var av den aller bedste, snakket hveteopkjøperne som de ikke likte at kjøpe hveten. De skyldte paa at de ikke kunde faa jernbanevogne og fragte den i, at deres elevatorer var omtrent fulde, at de var bange for at hveten skulde brænde og ta skade i bingene, at hveten var daarlig træsket fuld av al slags rusk og brask. Efterat grønopkjøperen hadde forklaret alle hvetens daarlige kvaliteter og al den umulighet som der var forbundet med at kjøpe og sælge hveten, sa han at han skulde kjøpe den alligevel som "feed" for at gjøre farmeren en tjeneste og velgjærning. Naar hveteopkjøperen analyserte farmernes hvete tog han hveten i venstre haand og en blyant i høire haand og stilte sig op foran farmeren og begyndte at demonstrere for denne hvor daarlig hans hvete var. Med blyantspidsen plukket grønopkjøperen ut de frosne korn og sa at disse ikke kunde brukes til brød. Med blyantspidsen plukket han ut ugræsfrø og halmstubbe og sa at farmeren hadde hat en daarlig mand til at træske sin hvete og at grønopkjøeren maatte betale fragt og omkostninge for ugræs og halmstub uten at faa noget for dette brask. Med blyantspidsen plukket grønopkjøperen ut enkelte korn som hadde

en gal form, andre igjen som hadde en gal kollør, nogle korn var brændt av solen, nogle var for smaa og andre var for store, der var neppe et eneste korn i hele næven som var akkurat nøiagtig som det skulde være for at være brukbart til brødkorn av No. 1 grad. Farmerne pekte op i grønopkjøperens næve for at gjøre ham opmerksom paa den gode hvete i hans næve, men farmeren hadde ikke før gjort dette før end hveteopkjøperen begyndte igjen med blyantspidsen plukkende ut ugræskorn, halmstub, frosne hvetekorn, hvetekorn med gal form og gal kollør, solbrændte hvetekorn og forsmaa og for store hvetekorn, og derefter gik grønopkjøperen over til at forklare igjen om mangel paa jernbanevogne, fulde elevatore og brænding i bingerne og alt andent mellem himmel og jord som skulde tjene som bevis til at overbevise farmeren om at hans hvete var værdiløs, og at elevatormanden gjorde farmeren en tjeneste og velgjærning naar han overhodet tog den store risiko og det store bryderi som var forbundet med at kjøpe farmerens hvete.

Farmerne svor og bandte og diskuterte hvetetyve. (farmernes fællesbenævnelse for alle hveteopkjøpere) Farmerne diskuterte om hvem av hvetetyvene som stjal mindst paa vegt; snøt mindst paa grad og stjal mindst paa dockage.

Alle grønopkjøpere kjøpte grøn for rike private elevatorkompanier, og alle grønopkjøpere var sammensvorne som en mand mot farmerne. Det var det samme hvilke elevator farmerne kjørte til saa fik de høre den samme lekse om hvetens daarlige kvaliteter. Farmerne hadde kun to ting at vælge imellem: enten at sælge sin hvete for hvad de fik av grønopkjøperne eller ogsaa ta hveten med hjem. Mange av farmerne beholdt sin hvete paa farmen og kjøpte grise og kreaturer. Hveten blev malet og foret op paa husdyrene og paa denne maate bragte den ca. 1 dollar pr bushel, medens de som solgte hveten paa elevatoren fik 30—40 cents pr. bushel av hvilke det meste gik med i omkostninger for at faa hveten kjørt

til byen. I sine diskutioner om hvete og hveteopkjøpere hørte man sjelden eller aldrig farmerne brukc ordet: hveteopkjøper; ti deres fællesbenævnelse paa alle hveteopkjøpere var: hvetetyv. Det eneste positive utbytte av farmernes diskutioner var at faa fastslaat hvem av alle de private hveteopkjøpere, som var den m i n d s t e tyv og bedrager.

KAPITEL X.

KVINDEMANGEL

Wurde der Frauen.

"Ehret die Frauen! Sie flechten und weben
Himmlische Rosen ins irdische Leben,
Flechten der Liebe begluckendes Band,
Und in der Grazie zuchtigem Schleier
Nähren sie wachsam das ewige Feur
Schöne Gefuhle mit heiliger Hand.

Ewig aus der Wahrheit Schranken
Schweift des Mannes wilde kraft;
Unstät treiben die Gedanken
Auf dem Meer der Leidenschaft;
Gierig greift er in die Ferne,
Nimmer wird sein Herz gestillt;
Rastlos durch entlegne Sterne
Jagt er seines Traumes Bild."

Schiller.

Dagny Nordby var en jente paa 17 aar. Hun var ingen skjønhet, men gutterne i nabolaget sprang om kap efter hende for at faa hende med paa kjøreture og til dansene.

Naar Dagnys mor ærtet hende fordi hun var guttegalen saa sang hun: "Jeg er inte gæln efter gutta jeg, det er gutta som er gælne etter mig'. Tom Mc Cormick hadde en lysgraa traverhest og med denne kjørte han Dagny rundt paa alle danse i nabolaget indenfor en radius av 20 mil. Mange trodde at Tom hadde de bedste utsikter til at reise væk med Dagny for at gifte hende, men andre bare lo naar de hørte nogle tale paa denne maate. De sa at Tom bare var en Don Juan og at Dagny ikke var stort bedre. Undertiden hændte det at andre gutter hadde kommet Tom i forkjøpet og tat Dagny med til dansene før end han kom. Da reite Tom efter og gav jenten en ordentlig overhaling fordi hun ikke hadde ventet til han kom, men Dagny hadde bestandig en eller anden undskyldning færdig til svar, og Tom fik bestandig kjøre Dagny hjem igjen og saa var alting bra mellem Tom og Dagny, men de andre guttene saa med skjæve øine paa Tom og de ruget over planer til at komme ham i forkjøpet, og hvis dette mislykkedes ta fat i ham paa en av dansene og gi ham ordentlig juling. Men at gi Tom Mc Cormick juling var ingen let sak; ti han var en berygtet slaaskjæmpe og bokser. Det var ikke længe siden at Tom hadde slaat fordærvet en av sine naboer og blit dømt til betinget dom som lød paa at hvis han slog til en anden person inden et aar saa blev han sat fast. Dette visste ogsaa alle de andre guttene og de tænkte ut planer om at faa ertet Tom til at slaa det første slag saa de kunde faa sat ham bak laas og lukke, men Tom var en lur fisk som ikke kranglet og slogs i tide og utide, men kun naar han trodde at han var forurettiget og trodde sig isammen med sine motstandere.

Jack Armstrong var Toms farligste konkurrent om Dagny. Han danset bestandig meget med jenten paa alle danse og Tom saa meget vel at Dagny hadde et godt øie til Jack. Tom hadde ogsaa hørt av andre at Jack holdt til meget i Dagnys hjem og han hadde bange anelser for at Dagny ikke var at lite paa paa

kjærlighetens veie. Tom hadde ogsaa hørt fra andre at der var en mangfoldighet av gutter som sprang paa frierfot til Dagny. Tom levet 3 mil væk og hadde saaledes ikke saa god anledning til at besøke Dagny saa ofte som mange av de gutte som bodde nærmere til jentens hjem. Dagny hadde danset mange danse med Jack Armstrong paa den sisste dans, og dette likte ikke Tom. Han skulde like meget godt at gi Jack juling, men dette var ikke nogen let sak; ti Jack var likesaa beryktet slaaskjæmpe som Tom selv, og dertil hade Tom en betinget dom paa sin hals saa det gjaldt nu at holde sig i skindet til den 1 juli, som var dagen da aaret var omme saa Tom kunde begynde at slaas igjen uten at bli sat fast for sine tidligere slagsmaal.

Alle folk paa dansene forstod at forholdet mellem Jack Armstrong og Tom Mc Cormick blev mer og mer spændt for hver dans og mange ventet bare paa at det skulde bryte ut i aapent slagsmaal og alle visste de ogsaa, at det var Dagny Nordby som var tvistens æble. Der var ikke mer end tre jenter i hele nabolaget, og disse kom som regel til alle dansene, likeledes kom der ogsaa nogle faa gifte kvinder, men der var bestandig 8—10 gange saa mange mænd som kvinder paa alle danse, og saaledes kunde man ofte se to og to mænd danse sammen. De fleste av mændene var ungkare og de diskuterte ofte kvindens svake sider og og upaalidelighet. Mange ungkare sa at jentene blev aldeles bortskjæmt under slike bagvendte forholde hvor hver jente hadde likesaa mange friere som hun hadde fingre paa begge hænder. De mer besindlge av guttene paastod at det var bare dumhet at rende i kapt efter nabolagets tre jenter, da der var i overflød av jenter paa andre plasser i landet, men mange gutter kunde ikke se tingen ifra denne synsvinkel. Tom Mc Cormick og Jack Armstrong var to av disse. For dem eksisterte der kun en jente i hele den vide verden og denne jente var Dagny Nordby.

Tom hadde reist hjemmefra tidlig paa eftermiddagen for at kjøre Dagny til en dans som skulde avholdes 10 mil fra hendes hjem. Utpaa aftenen medens Tom var i Dagnys hjem kom ogsaa Jack Armstrong med hest og buggy for at kjøre Dagny til dansen, men Dagny hadde lovet at følge Tom til dansen og Jack maatte reise igjen uten jente. Jack kom ogsaa til dansen og Dagny danset baade med Tom og Jack. Musiken spilte op til vals og Tom og Jack sprang om kap over til Dagny for at ta hende med at danse. Jack kom først frem men Tom puffet ham til siden og grep fast i Dagny og svinget ivei henover gulvet. Jack var nu rasende og gik hen og satte sig ved døren. Naar dansen var over gik han hen til Tom og tog ham i armen og bad ham følge med ut. Tom fulgte med ut. Naar begge vel var ute sa Jack at nu skulde Tom ta sin frakke av; ti nu skulde der bli juling at faa. Tom svor paa at han ikke var ræd, men at han ikke kunde slaas før efter den 1ste juli, men hvis Jack vilde vente til den tid saa skulde han faa saa grundig juling som han aldrig hadde faat før. Jack vilde slaas straks, men Tom som var irlænder begyndte nu at tale paa at det ikke var engelsk "fair play" av Jack at slaas med en mand som hadde betinget dom over sig, men hvis Jack vilde vente til efter den 1ste juli saa skulde han faa slaas alt han vilde. Jack som var engelskmand trodde naturligvis paa engelsk "fair play", og saa blev det bestemt at de skulde la boksekampen gaa til den 4 juli; ti da skulde der være en festlig sammenkomst i anledning amerikanernes frihetsdag.

Folkene paa dansen hadde ogsaa fulgt med ut naar Jack og Tom gik ut og staat rundt og hørt paa ordskiftet og overenskomsten. Alle trodde de at det skulde ha blit slagsmaal med engang og alle likte de at se hvem av disse to berygtede boksere avgik med seiren. Men da de fik høre at boksekampen blev utsat til den 4de juli, sa de alle sammen at den 4de juli skulde de møte op; ti det skulde jo bli meget intresant at se hvem som vilde avgaa med seiren av

disse to berygtede boksere, paa samme tid som alle visste at det var Dagny Nordby som var aarsak til slagsmaalet.

Efterat Tom Mc Cormick kom hjem fra dansen begyndte hans fornuft og ergjærrighet at arbeide. Han tænkte nu mindre paa Dagny Nordby end han tænkte paa boksekampen den 4de juli. Hvad der nu gjaldt var ikke hverken mer eller mindre end at avgjøre hvem som skulde ha ordet for at være den bedste bokser og slaaskjæmpt i nabolaget. Jo mer Tom analyserte sin motstanders kvaliteter som bokser desto mer indsaa han nødvendigheten av træning; ti Jack Armstrong var en stor sterk mand paa 190 pund, og dertil kvik og oplagt med megen træning i boksning, og hurtig sprang. Tom bestemte sig til at han skulde holde paa med træning hver dag like til den 4de juli. Hans boksehandsker og bold som hadde ligget ubrukt en længre tid blev nu tat i bruk igjen. Hver dag baade morgen og aften sprang han flere mil for at øvet sig i utholdenhet. Tom fik høre fra andre at ogsaa Jack Armstrong øvet sig baade i boksing og springing og andre atletiske kunster, dette egget Tom end mer til at lægge sig fuldt og helt i sælen for trænering.

Alle Toms og Jacks naboer viste at baade Tom og Jack sprang regelmessige ture baade morgen og aften og at de trænet sig i boksing, alle sammen visste de ogsaa at slagsmaalet som skulde sættes i scene den 4de juli og al denne forutgaaende træning gjaldt Dagny Nordby. Naar Toms og Jacks naboer møttes snakket de bestandig om det spændte forhold mellem Tom Mc Cormick og Jack Armstrong; om hvorledes Dagny Nordby hadde været aarsaken til uvenskapen og om hvor megen moro der skulde bli paa festen den 4de juli da resultatet av al denne træning skulde fremvises. Alt folk talte paa Tom, Jack og Dagny og bestandig var de fulde av latter, men naar talen kom paa Toms og Jacks træning og lange springmarsje baade morgen og aften begyndte de at skoggle. Dagny hadde ogsaa faat

vite at Tom og Jack trænet for boksekamp den 4de juli, og at boksingen gjaldt hende og at hele nabolaget lo og hadde moro av det hele, og kun stundet til at den 4de juli skulde arrivere.

Den 4de juli kom med varmt solskin og klar luft. De aller fleste farmere i nabolaget møtte op. Paa festeplassen skulde det være boldspil, kapspringing og dragkampe av alle slag. Boksekampen mellem Tom Mc Cormick og Jack Armstrong stod ikke paa det oficielle program, men denne kamp hadde alle rede paa paa forhaand og folket intresserte sig mer for den end noget andet. Dagny Nordby vilde ikke reise paa festen, hun var lei det hele. Hun visste at hele bygden lo ad hende og Tom og Jack. Hun hadde ofte tænkt hvor rasende morsomt det var at ha en frier paa hver finger, men aldrig kunde hun ha tænkt sig at voksne mænd skulde være saa korkende dumme som at springe flere mil om dagen for at træne sig til boksekamp for hendes skyld og for at gjøre skandalen og dumheten endnu værre saa hadde de jo bestemt at bokse paa offentlig festdag. Hadde de endda visst nok til at avgjøre kampen i al himmelighet, hadde det endda ikke været saa galt, men dette med boksekamp foran en offentlig forsamling for hendes skyld det var virkelig en kjedelig affære. Jo mer Dagny grublet over hele affæren desto tristere blev hun til sinds. Hun hadde ønsket at hun aldrig hadde været jente i et slikt nybyggerdistrikt hvor der var 10 gutte for hver jente. Nei, da var det meget bedre at være jente paa en plass hvor der var mer jenter end gutter; ti der behøved man da i hvert fald ikke at bli betraktet som et merkelig og latterlig objekt fordi om man bar skjørter. Dagny sa til sig selv at hun aldrig skulde ha nogen mer befatning med nogen mandsperson, for aldrig hadde hun drømt om at mænd skulde være saa dumme som hun nu forstod de var, naar hun saa at de mistet baade vett og forstand for en jentes skyld.

Paa festen blev det officielle program utført. Farmerne gik frem og tilbake mellem de forskjellige plasser hvor der holdtes opvisning av forskjellige slag. Hver gang Tom og Jack kom tilsyne, saa farmerne paa hverandre og lo, og dette saa ogsaa Tom og Jack og de forstod begge to at der var "ugler i mosen" og tilbaketrængt latter blandt alt folk. Baade Tom og Jack tænkte hver med sig at de aldrig skulde ha bestemt nogen boksekamp den 4de juli, da de begge to følte sig som et latterlig objekt for forsamlingen. Alt folk gik nu og ventet paa at Tom og Jack skulde begynde at bokse og Tom og Jack visste ikke hvad de skulde gjøre. Efterat Tom hadde grublet over forskjellige planer hvorved boksekampen kunde indstilles uten at miste "æren" gik han hen til Jack og tog ham i armen og spurte om han vilde være med utenfor folkeflokken da han likte at tale med ham. Jack fulgte straks med. Da Jack og Tom var langt nok væk fra folkehopen saa ingen kunde høre hvad de sa, begyndte Tom med at si at han forstod at alt folk holdt dem begge to for latterlige objekter, og at han vilde at Jack skulde ta ham i haanden paa at de for eftertiden skulde være venner og at de skulde la den bestemte boksekamp indstille. Hertil svarte Jack med engang ja, og gav Tom sin haand som tegn paa venskap. Efter denne tid var Tom og Jack bestandig venner. Folket paa festen blev dypt skuffet da de fik høre, at der ingen boksekamp blev av. Tom og Jack kjørte ikke Dagny Nordby mer til dansene. Dagny var senere utsat for et stygt uheld — — — og blev gift med en anden. — — — —

*

Ungkarene i nabolaget begyndte at faa sine farme i god stand, og det næste paa programmet var at finde en jente at gifte sig med, men se det var ingen let sak; ti jenter og skjørter var en meget sjelden raritet paa disse nye prærievidder. George Dunlop var en mand paa borimot 30 aar, og der var kun en ting som manglet ham, nemlig en hustru.

George levet fremdeles i sin gamle homesteadhytte, men hans plan var at bygge nyt hus saa snart han hadde utset sig en jente som han hadde faat ja fra. George levet kun to mil fra en familie ved navn Hansen, og der var der en jente ved navn Lina som nu var 18 aar gammel, og George Dunlop holdt meget til hos Hansens hvor han likesom holdt selskap med Johan Hansen som var jentens far. Folket i nabolaget sa at det var egentlig Lina han var efter; ti folket i nybyggerdistrikt er bestandig mistænksomme naar en ugift mandsperson gaar til en farm hvor der er jenter. Det er akkurat det samme hvad uskyldige erinder en har saa blir man mistænkt for at være paa frierfot; og saa var det ogsaa med George. Egentlig likte George Dunlop Johan Hansen meget godt og Johan likte ogsaa George; ti George var bestandig saa villig til at hjelpe Johan hver gang denne hadde noget arbeide at utføre. Det var det samme hvor travelt George Dunlop hadde det, hvis Johan Hansen trængte hjælp til noget saa hadde han bare at ymte paa det til George saa var han straks villig til at følge Johan for at hjelpe ham, og alt som George forlangte for arbeidet var maten. Naar Johan bød ham penger til betaling for arbeidet svarte George at arbeidet enten ikke hadde været værd noget fordi de hadde pratet saa meget og ikke været nøie med tiden, eller ogsaa at Johan kunde hjælpe George igjen engang det faldt sig slik.

Engang i slaatonnen trængte Johan en mand i 3 dage til at læsse høi; George hadde ogsaa høi liggende paa bakken, men da han hørte at Johan Hansen trængte hjelp til at kjøre høi var George straks færdig til at gaa med. Da Johan sa at det var galt at Georges høi skulde bli liggende ute paa prærien og ikke bli isammenkjørt svarte George at høiet hans var all right da tørkeveiret var saa stadig saa det kom paa et ut, hvad enten høiet blev sammenkjørt denne uke eller en anden uke. George fik en av sine nærmste naboer til at se efter sine heste og kreature og saa fulgte han Johan for at kjøre høi. Me-

dens Johan og George kjørte høi lavet Johans hustru og datter mat, og Lina kom ut paa prærien med kaffe baade paa formidagen og paa eftermidagen. Og hver gang Lina kom ut paa prærien med kaffe saa var George meget optat med at snakke med jenten og med at finde paa alle slags gale streker, for at faa hende til at le. Johan prøvet at lede samtalen hen paa høikjøring og farming, men George intreserte sig ikke for at snakke om høi og farming, men fortsatte at snakke med Lina og la planer om hvordan han skulde underholde Lina med moro. Om kveldene sprang George ute med Lina til langt paa kveld. De kapsprang og gjemte og fandt igjen og leket alle slags kaate leke. Om tre dage hadde Johan Hansen alt sit høi opsat i stakke og George gik hjem igjen. Da Johan bød ham betaling svarte George at Johan kunde hjelpe ham igjen engang det faldt sig slig. En gang straks før harvesten hadde Johan et tak som han skulde lægge ny spon paa, straks George fik høre dette bød han sig til at ta med sin hammer for at komme og hjelpe Johan.

Simon Schultze var George Dunlops nærmeste nabo. Han gik ogsaa meget hos Hansens og alt folket i nabolaget beskyldte ogsaa ham for at han spekulerte paa jenten. Simon Schultze hadde hulpet Johan 5 dage med at kjøre sten tidlig om vaaren og derefter hadde han hulpet til at grave en ny kjælder til et hus som Hansen hadde tænkt at bygge saa snart han fik utkomme til det. Naar Johan Hansen spurte Simon hvor meget han var skyldig Simon for arbeidet, svarte denne at det var ikke værd mer end maten, til hvilket Johan svarte at det nok var værd mer og at han maate kalde paa Johan naar han trængte hjelp til noget saa skulde han komme for at hjelpe Simon igjen. Dette sa Simon vilde bli "all right". Brødrene Karl og Viktor Lindquist holdt ogsaa meget til hos Hansens, og de var ogsaa mistænkt for at gaa efter jenten, fast de hjalp Johan Hansen med mange slags arbeide. Viktor Lind-

quist kjørte saaledes hvete til byen i 4 dage for Johan og Karl Lundquist hadde gravet op alle Johans poteter og saget og hugget en favn med ved.

Eftersom tiden gik blev ungkarenes besøk hos Hansens hyppigere og hyppigere og gutterne syntes ikke at føle trang til at gaa igjen naar de engang var kommet. Johan prøvet bestandig paa at finde paa arbeide av alle slag til guttene, og det var det samme hvad Johan tænkte ut av arbeide saa var guttene villige til at hjelpe ham. Johan Hansen kjørte i sammen store hauge av sten og sand og bygget en stor fin stald av sten og guttene i nabolaget hjalp ham med arbeidet. En høst som Johan hadde faat en god avling kjøpte han materialier i byen og kjørte dem hjem og bygget sig et nyt hus og gutterne i nabolaget var bestandig med og hjalp til: nogle kjørte sten og sand til grundmuren, nogle kjørte materialier fra byen andre muret og atter andre snedkeret og hele huset stod snart fuldt færdig. Hansens hustru og datter lavet mat og Lina kom bestandig ut med kaffe og kaker baade paa formiddagen og eftermiddagen. Alle gutter prøvet at overgaa hverandre i vittigheter til Lina og Lina visste ikke hvem hun skulde le til først og sidst; ti de var saa rasende morosomme alle sammen saa!

Mange av Hansens naboer paastod at Lina bare drev spøk med hele flokken, men Lina var nok ikke saa uskyldig som folk trodde hun var; ti bak alle sine smil og gale streker stod der et dypt alvor, en kvindelig list og beregning. Lina tænkte nok det skulde være godt at være gift med en av disse prægtige ungkarer, men hun var ikke rigtig forligt med sig selv om hvem som skulde være mest fordelagtig Den ene av gutterne saa litt bedre ut end den andre, den ene var vittigere end den andre og en hadde bedre og finere farm end den andre. Om kveldene efterat Lina hadde lagt sig laa hun og veiet den ene guts kvaliteter og eiendele op mat den anden for at finde ut hvem som skulde være den som var mest fordelagtig at gifte. Hun veiet ogsaa disse

gutters egenskaper op mot alle andre gutter hun hadde lært at kjende i livet, men aldrig hadde hun lært at kjende prægtigere gutter end disse; ti de stod bestandig færdige til at hjelpe hendes far med alle slags arbeider og var bestandig venlige og vittige mot Lina, og dertil kom, at de alle sammen hadde gode farme og var i slike økonomisk kaar, at de kunde gi sin hustru et godt hjem. Nei, naar Lina skulde gifte sig saa maatte det nok bli med en av disse gutter, det var sikkert og visst, men hvem hun skulde ta det var et vanskelig spørsmaal at avgjøre. Til sine tider trodde Lina at hun likte Viktor Lundquist best, til andre tider syntes hun at George Dunlop var den mest forderlagtige, men forresten saa var hun ikke rigtig sikker paa hvem hun likte best.

Johan Hansen hadde bygget gode huse paa sin farm. Han hadde sat op pigtraadgjærde rundt landet og kjørt væk al sin sten og hadde i det store og hele sin farm i god stand. Der begyndte allered at bli makelige og mindre at gjøre paa farmen; men ungkarene i nabolaget fortsatte fremedeles at komme til Hansens. Hansen hadde nu mindre arbeide at gjøre til dem. Han prøvet at finde paa arbeide men det var vanskelig at finde arbeide til alle. Naar guttene engang kom rundt saa syntes de aldrig at ha noget hastverk med at gaa igjen. Og at be dem gaa igjen kunde Johan Hansen naturligvis ikke gjøre. Naar Hansens indtog sine maaltider var der bestandig som i et selskap med to og tre bordsætninge. En dag sa Hansen til sin hustru, at hvis han skulde regne paa al maten som gik til saa blev der en dyr hjelp han fik av ungkarene i nabolaget. Men Hansen trøstet sig til at Lina snart vilde bestemme sig til at gifte en av guttene; ti da tænkte Hansen, at der vilde bli mer husfred og roligere dage. Kameratskapet mellem guttene var ikke længre saa godt som det hadde været. Hansen kunde tydelig se at guttene gik og bar paa adskillig av misundelse mot hverandre, som de prøvet at dække

over det beste de kunde, men som alligevel utbrøt spontant nu og da og manifesterte sig i ord og handlinger.

George Dunlop var temmelig sikker paa at Lina elsket ham mest, og han laa længe om kveldene og grublet over alle slags planer om at gjøre det saa hyggelig som mulig for Lina efterat de var gifte. Hans hus var bare en liten hytte, men han hadde allerede en mangfoldighet av planer i hode om at bygge til hytten et større hus, eller ogsaa at bygge et helt nyt stort hus. At George hadde bestemt sig til at bygge nyt hus det var en sikker ting, men hvor stort hus og naar han skulde bygge det, det grublet han meget over. Til sine tider trodde George at det var sikrest at vente med at bygge hus indtil han var gift, for at være aldeles sikker paa ikke at gjøre sig selv til nar. Til andre tider var han saa sikker paa at Lina vilde ha sig, saa han bestemte sig til at bygge huset. Et nyt fint hus paa farmen vilde jo være et godt lokkemiddel for Lina tænkte George. Til andre tider igjen, naar George rullet op i sin erindring alle dt venlige smil som Lina hadde gjort til de andre gutterne og specielt til Viktor Lundquist, blev han grepet av tvivel og pessimisme. Kanske det var best at vente med husbygningen allikevel. Kanske Viktor Lundquist drog væk med jenten! Det skulde bli noget at holde leven med for folket i nabolaget at ha et stort fint hus paa farmen og ingen kjærring! Nei, tænkte George, det var nok best at la husbygningen gaa indtil videre; ti da var man paa den sikre side av streken.

En dag traf det sig slik at George Dunlop kom til Hansens uten at nogen av de andre guttene var der. Denne gang syntes Lina at være mer end almindelig venlig. George var næsten færdig til at spørre om hun ikke vilde gifte ham. Men det var for det første vanskelig at faa jenten paa tomandshaand og for det andet hadde George aldrig drømt om at at der trængtes saa meget mandsmot til at tale til en jente om slike ting. George gik igjen uten at

ha spurt Lina om noget. Om kvelden laa George og grublet igjen over hvad han skulde gjøre med husbygningen. Han grublet indtil han blev saa ilde tilmote, at han rev sig i haaret og svor paa at en mand var lykkeligest, naar man ingen befatning hadde med kvindfolkene. Ja, han kom saa langt i sin pessimisme, at han sa til sig selv at kvinden var skapt for at sætte graa haar paa mandens hode. George fik endelig sove og vaagnet igjen langt frem paa næste dag. Medens han sat og spiste frokost saa tænkte han paa husbygningen igjen men nu resonerte han mer praktisk. Han tænkte at man trængte allikevel et godt hus paa en farm selv om han aldrig giftet sig. Hvis han solgte sin farm saa vilde han faa betalt for huset og pengene var saaledes ikke bortkastet. Og forresten saa var det jo bare dumhet at leve i en slik hytte som han nu gjorde naar man hadde raad til at bygge et godt hus og leve komfortabelt. George bestemte sig til at bygge det hus han længe hadde tænkt paa; og han indbilte sig selv, indtil han selv trodde det. at bygningen av det nye hus ikke stod i nogensom helst forhold til Lina Hansens forhold.

Næste dag reiste George Dunlop til byen for at kjøpe materialier til nyt hus, og han hadde ikke før kjørt det første læs med materialier hjem før end kjærringene i nabolaget fik det travelt med at hviske hverandre denne nyhet i ørene. Alle var de sikker paa, at dette var et sikkert tegn paa gifting. Ja enkelte av kjærringene sendte endog sine mænd hen til Georgt for at spioner ham ut. Mændene kom til George, den ene efter den anden, og begyndte at tale om veir og vind og farming, siden gled samtalen ind paa det nye hus som George skulde bygge. De spurte om hvor stort huset skulde være, hvor mange rum det skulde bli i det, hvordan det skulde indredes, om det skulde males og hvad slags kolør, om George skulde bygge et lite smalt høit hus et stykke fra det store nu med det samme eller om han skulde bygge et slikt engang senere. Efterat mændene had-

de faat alle sine spørsmaal besvaret, henslynget de i den mest likegyldige, tilfældige og spøkefulde tone av verden: "Du maa ha tænkt at gifte dig gut!" Til hvilket George bare lo og svarte at han hadde aldrig tænkt paa det, men at han trængte et bedre hus paa farmen. Derefter la George ut i det vide og brede om alle de praktiske grunde som laa til grund for hans husbygning, indtil han trodde at ha fjærnet den siste mistanke hos mændene om at Lina hadde nogen haand med i spillet. Mændene gik hjem til sine hustruer og fortalte om alle detaljer som George hadde opgit om sin byggeplan, og alle eventualiteter og motiver som muligens laa bak bygningen blev da diskuteret. Naar kjærringene møttes igjen, proppende fulde med fakta om Georges byggeplaner, blev alle mulige slags teorier og hypoteser om bygningen og motiverne for denne diskuteret. Nogle av kjærringene trodde at Viktor Lundquist vilde gifte Lina og at George Dunlop bare vilde gjøre sig latterlig naar han bygget hus. Andre trodde at George vilde faa Lina, og det var ikke sikkert for andet end at de misundet Lina fordi hun skulde faa et saa fint hus, for det hadde hun da virkelig ikke fortjent; ti Lina hadde jo mange og graverende feil. Den ene av kjærringerne fortalte den ene historie om Lina og den anden kjærring en anden historie. Alle var de enige om at Lina hadde mange og graverende feil og at George var rent for god for hende.

Da Viktor Lundquist saa at George Dunlop tog til at bygge hus lurte han egentlig paa hvad det skulde bety. Han spurte sig selv: "Kanske Lina er falsk allikevel! Kanske det er sant som det heter i ordsproket, at pikens sind er som vaarens vind."

Viktor Lundquist hadde ogsaa tænkt meget paa at bygge hus i det sidste og det kom saaledes som en overraskelse nu at George blev færdig til at bygge før ham selv. Viktor begyndte nu at grave kjælder til sit nye hus og da denne nyhet spredte sig rundt i nabolaget fik kjærringene det travelt med at

diskuterte Viktors byggeplaner og hvad motiverne egentlig kunde være, mændene i nabolaget kom ind som en god nummer to i diskutionen, og det varte ikke længe før Viktor fik den ene visiter efter den anden som kom for at studere hans byggetomt. De likte at faa vite hvor stor kjælderen skulde være om den skulde cementeres eller om huset skulde sættes ret paa bakken, hvor stort huset skulde være. hvordan indredes et cetera, et cetera.

Simon Schulz og Karl Lundquist begyndte ogsaa at bygge nye hus. De tænkte ved sig selv at de hadde naturligvis aldrig tænkt at gifte Lina men et nyt hus maatte de jo ha paa farmen; ti det var ingen fornuft i at bo i en homesteadhytte længre efterat de hadde raad til at bygge sig gode huse. Der var ogsaa mange andre ungkarer i nabolaget som bygget sig nye hus. Det ene nye hus efter det andet begyndte at rage op mot himlen henover prærien. Kjærringene diskuterte fremdeles ungkarenes husbygning, men de var ikke længre saa sikre i sin sak om at al denne husbygning hadde kjærlighet til Lina som drivende motiv; ti det var jo let at forstaa at Lina ikke kunde gifte sig med dem alle sammen, for det var jo imot baade lov og kristendom. Lina kunde vel smile til alle guttene og holde leven med dem saa længe hun var jente, men hvis hun giftet sig saa vilde alt dette ta en bratt ende, saa meget visste de jo fra egen erfaring, at det var to forskjellige ting at være jente og at være gift kjærring. Kjærringene begyndte nu at fremsætte den teori at det hele var en byggeepidemi som hærjet blandt ungkarene og at det ikke hadde noget med kjærlighet at gjøre.

Guttene fortsatte fremdeles at holde til hos Hansens, men Viktor Lundquist syntes at holde sig rundt Hansens og Lina mer end nogen anden, og det begyndte allerede at gaa aldeles paalidelige beretninger om at han kom til at gifte Lina. Viktor Lundquist hadde ogsaa snakket paa gifting til Lina og Lina hadde git sit ja. Viktor hadde foreslaat til

Lina at de skulde reise væk til en stor by for at gifte sig, og at de skulde stjæle sig væk som en tyv om natten saa ingen visste det og derefter komme igjen og begynde at leve paa Viktors farm like saa ubemerket som de reiste. Denne plan aksepterte Lina med engang, og sa at hun selv hadde tænkt paa at gjøre akkurat samme forslag til Viktor.

Da det blev spurt i nabolaget at Viktor Lundkuist og Lina Hansen var sporløst forsvundne blev der mer end en ungkar som begyndte at gruble og at tænke haarde tanker om kvinden.

George Dunlop fik ikke sove første natten efterat han hadde hørt nyheten om at Viktor og Lina var forsvundne. George laa og grublet hele natten og svor paa at kvindfolk skulde ingen mand ha nogen som helst befatning med; ti de var bare skapt til mandens fordærv. George skalv av harme hvergang han tænkte paa det nye huset han hadde bygt.

Simon Schulze hade heller ikke faat sove den første nat. Dette var ogsaa tilfælde med mange andre, men naar guttene møttes om dagene prøvet de at skjule sine skuffelser og sorger saa godt de kunde. De prøvet at være saa muntre som mulig, og snakket mest paa farming og praktiske ting.

Viktor og Lina kom ogsaa tilbake og bosatte sig paa Viktors farm. Lina fortalte en nabokjærring en gang senere, at naar et ungt par skulde gifte sig i et nybyggerdistrikt saa var der likesaa meget braak og diskution og partier for og imot som under et præsidentvalg i De Forenede Stater.

Til Johan Hansens farm var der faa av ungkarene som gik, og naar de overhodet gik dit, var det kun i nødvendig erinde.

En sommer i høiingen som det var vanskelig at faa hyrehjelp, hadde Hansen reist hele nabolaget i milevis omkreds i fire dage for at hyre en mand til at hjelpe sig med at kjøre høi, men kunde ingen mand opdrive. Hansen bød 5 dollars pr. dag og kost og logi for en mand til at kjøre høi, men ingen hadde

tid til at hyre sig ut. Efterat Hansen hadde sløset væk fire dage med at reise rundt over hele nabolaget for at hyre en mand, maatte han kjøre sit høi selv, uten hjelp. — — — —

KAPITEL XI.

"OMVENDES" TIL SOCIALISMEN

"It should not be forgotten, that the first stages of mans social devellopment and his first discoveries must have been by far the most difficult, owing to the feebleness of his power of abstract reasoning."

Leonard D. Abbot.

Nels Aastrøm skulde reise til byen efter cedar gjærdestolper og Kalle Lindgren slog følge. Kalle Lindgren hadde egentlig intet andet at gjøre i byen end at drikke sig fuld, men han hadde jo reist til byen saa mange gange før for bare at drikke sig fuld, saa disse byture var av hans faste poster paa hans program. Nels Aastrøm sa heller ikke nei tak naar man bød ham en dram. Saa naar der kom til at drikke brændevin saa hadde Nels Aastrøm og Kalle Lindgren samme opfatning, men forøvrigt saa var det mangt og meget som skillet disse personer ad. Nels Aastrøm var paavirket av den nye tidsaand, og han kaldte sig selv socialist. Kalle Lindgren derimot var meget konservativ og holdt fast

ved alt som var gammelt og prøvet; ti det gamle visste man hvad var sa han men det nye og uprøvede kunde man aldrig være sikker paa. Nels og Kalle hadde hat mangen en haard diskution om alle slags spørsmaal, men aldrig kunde de overbevise hverandre om at den anden hadde ret. Begge trodde de hver med sig at deres principer var evige principer og deres principer var evige sandheter. Det eneste spørsmaal som de kunde bli forlikte om var spørsmaalet om øl og brændevin. Begge var de enige om at øl og brændevin var godt at drikke, og bra for sundheten. Men naar diskutionen førtes hen paa hvad slags brændevin og hvad slags øl som var det beste, da var deres opfatning høist forskjellig. Nels Aastrøm mente at skotsk whiskey var det beste drikke i eksistens, medens Kalle Lindgren sa at han aldrig hadde drukket saa godt brændevin som "tidublat renat" hjemme i Sverige. Kalle Lindgren var en sterk motstander av avholdsbevægelsen, og bestandig naar han talte om avholdsbevægelse og avholdsfolk brukte han sterke ord og talte med megen harm og foragt i stemmen. Han brukte aldrig ordet avholdsfolk, men sa bestandig "temperance-cranks". Der var faa av de nye bevægelser som var oppe i tiden som Kalle Lindgren hatet saa meget som avholdsbevægelsen. Han hadde mer end en nat grublet over argumenter for at bevise falskheten ved avholdsfolkenes lære. Kalle paastod at det var nødvendig for en mand at drikke brændevin da dette renset blodet og satte kroppen i god stand. Han fortalte saaledes om hjemme i nord Sverige hvor han var født for 60 aar siden, der var alle folk store og kraftige og levet til de var 80—90 og 100 aar gamle uten at være syk i hele sit liv, naar man untog da man var fyllesyk. Denne kraftige slægt og denne høie alder paastod Kalle skrev sig fra at folket drak meget brændevin. Som et bevis paa al den næring og styrke som der var i brændevinet fremførte Kalle, at en full mand kunde jule op 2, 3 og 4 mænd som ikke hadde drukket brændevin.

Kalle paastod at al den tæring og sykelighet som grasserte blandt den opvoksende ungdom skrev sig fra at folket drak for lite brændevin, og at temperancecrankene hadde en stor del av skylden for denne elendighet. Som Kalle og Nels sat oppe i vognboksen og kjørte til byen diskuterte de mange slags saker og ting. Nels heste var to broncos, Jack og Dick, som var kjøpt fra ranchen for to aar siden som fireaaringe. Disse heste var vare og skye og tog firspranget saa snart de hørte mistænkelige lyd bak i vognboksen. Efterat Kalle og Nels hadde diskuteret en hel del om tidublat renat og skotsk whiskey og andre fortræffelige drikkevarer kom samtalen hen paa socialismen. Men Kalle Lindgren trodde at socialismen vilde være en præmie paa dovenskap. Han paastod at han selv hadde arbeidet haardt siden han var ni aar gammel og at han bestandig hadde tjent nok til mat, klær og brändevin, og at alle andre hadde den samme anledning som han til at tjene nok penge til mat, klær og brændevin. Kalle paastod at socialisterne vilde dele alt sammen likt, og nogen slik deling hadde ikke Kalle nogen tro paa. Hvis man skulde gjennemføre dette socialistiske delingssystem, sa Kalle, saa maatte man fortsætte at dele likt hver uke; ti naar en uke var gaat saa vilde nogle ha mer end de andre og være kapitalister og andre vilde ha lite eller intet og være fattige. Og med hensyn til at dele alt brændevin likt saa vilde en slik ordning være baade uretfærdig og upraktisk; ti nogle trængte mer brændevin end andre og mange temperancecranks vilde intet brændevin ha. Kalle fremla mange og vegtige grunde mot socialisternes delingsprincip. Han var ogsaa imot socialismen fordi han visste at mange socialister var temperancecranks, og hvis de fik magten i samfundet saa hadde man ingen garanti for andet, end at de vilde avskaffe brændevinet og gjøre det umulig for folk at kjøpe brændevin, og at socialisterne saaledes i frihetens navn vilde indføre den værste tvang og slaveri som verden nogen gang

har været vidne til. Nels Aastrøm paastod at det ikke var paa langt nær alle socialister som var temperancecranks, men at de fleste socialister var fornuftige folk som ikke vilde indføre nogen tvang og tyranni. Og med hensyn til at dele alt sammen likt saa var det en gammel skrøne som kapitalisterne hadde brukt til at skræmme folket med. Socialisternes lære bestod deri at kapitalisterne flaadde arbeiderfolket og at under socialismen vilde alle faa hvad de producerte og alle maatte arbeide for sit brød. Akkurat paa hvilken maate socialismen skulde gjennemføres og hvordan den kom til at arbeide i praksis var ikke Nels saa sikker paa, men han var skraasikker paa at socialismen var en god ting for arbeidsfolk. Som Nels og Kalle sat oppe i vognboksen og diskuterte sprang hestene i smaat trav til byen. Ankommen til byen kjørte Nels ind til en trælastforretning og kjøpte fuld vognboksen med cedar gjærdestolper, og læsset dem op. Naar læsset var færdig blev hestene sat ind paa en leiestald og Kalle Lindgren sa at det var bedre at Nels og han gik til en saloon for at kjøpe litt at drikke. Dette behøvet man ikke at be Nels to gange om. Kommen ind paa saloonen hilste saloonkeeperen med et venlig smil til sine to faste kunder. Derefter spurte saloonkeeperen hvordan det stod til og hvad de arbeidet med om dagene. Kalle Lindgren forlangte øl og brændevin baade til Nels, saloonkeeperen og sig selv. Derefter bestod saloonkeeperen en omgang, og saa Nels en osv. osv. i det uendelige indtil Nels og Kalle begyndte at "kjende det" som de sa. Det hadde ærgret Nels meget at Kalle var saa strid motstander av socialismen og nu begyndte han at diskutere socialismen paa ny frisk og paastod at Kalle Lindgren var en dum tosk som ikke kunde forstaa socialismen. Dette gjorde Kalle sint og han slog med knytnæven i disken og svor paa at han hadde klaret sig i over 60 aar foruten socialisme og han skulde nok klare sig uten socialisme selv om han levet til han blev 100 aar gammel. Baade

Kalle og Nels begyndte nu at bli meget høirøstede og skraalende og de prøvet begge at overgaa hverandre i kraftige argumenter. Alle folk inde paa saloonen strømmet nu hen til Nels og Kalle for at høre paa diskutionen. Saloonkeeperen stod paa indsiden av disken og slog ut i vældige lattersalver hver gang Nels og Kalle hadde ordet. Saloonkeeperen blandet sig nu og da ind i diskutionen og tog parti med begge sider og fremholdt de gode punkter som begge debattantene hadde paa haanden. Saloonkeeperen var en lur fisk som visste av erfaring at hans kunder ikke likte at bli imotsagt naar de begyndte at "kjende det". Han visste at motsigelse i diskution med sine kunder vilde skade hans forretning derfor prøvet han at ta parti med begge to. Men man kunde nu og da høre, at saloonkeeperen forsnakket sig og at hans sympatier var paa Kalle Lindgrens side, at han altsaa var imot socialismen. Nels Aastrøm tog sit ølglas og løftet det høit i veiret, medens han fremsatte nogle kraftige argumenter til Kalle, og satte ølglasset med stor kraft ner paa disken saa ølet og glasbiterne sprutet i alle retninger. Nels Aastrøm beklaget til saloonkeeperen at han hadde slaat glasset i stykker og tilbød sig at betale det, men saloonkeeperen gik bare hen og fyldte et nyt glas og sa at alt var "all right". Hvorefter Nels og Kalle fortsatte diskutionen om socialismen. Nels paastod at kapitalisterne var unyttige parasiter paa samfundet og at socialismen vilde avskaffe kapitalismen. Kalle svarte at man kunde takke gud fordi man hadde kapitalisterne, for hvis det ikke var for kapitalisterne saa vilde alt folk sulte ihjel; ti det var kapitalisterne som gav folk arbeide og fortjeneste og noget at leve av. Kalle fortalte om alle de kapitalister han hadde arbeidet for like siden han var en smaagut. Hvordan han hadde tjent sit brød som skogsarbeider hos de svenske tømmerbolag og hvordan han hadde arbeidet for jernbanebolag, med at bygge nye jernbaner. Han fortalte hvordan folk i tusindevis hadde gaat paa brødlin-

jerne inde i de store byer fordi kapitalisterne ikke vilde hyre dem, cg at aarsaken til slik elendighet var at socialisterne fik istand streiker og spektakel saaledes at kapitalisterne blev sinte og lot arbeiderne gaa ledige indtil de blev hungrige nok til at komme og be kapitalisterne om hjelp. Kalle paastod at alle socialister skulde skytes fordi de fik istand streiker og alt andet spektakel som skadet arbeiderklassens intresser. Kalle fremtog ogsaa en masse eksempler fra bibelen som beviste at socialismen var synd og fordærvelse. Jesus hadde sagt at det bestandig hadde været rik og fattig og at det bestandig vilde bli saa, og at alle salige mænd i oldtiden saasom Abraham, Isak, Jakob, David og Salomon og mange andre som nu var i himmelen hadde hat store masser med slaver og fattige arbeidere og at saaledes ordningen med rik og fattig var en guddommelig institution. Nels Aastrøm paastod at det var arbeiderne som opholdt kapitalisterne og at disse levet som parasiter paa arbeiderklassen, og at al arbeidsløshet blandt arbeiderklassen og al elendighet skyltes kapitalisterne. Nels tog Kalle i frakkekraven og knyttet næven op under hans næse og svor paa at Kalle var for dum til at forstaa socialismen og at det var netop slike dummerianer som kapitalisterne likte at ha, og at kapitalisterne kunde fort sætte sin parasitiske virksomhet fordi der var saa mange slike dummerianer som Kalle Lindgren i samfundet. Naar Nels Aastrøm stod og holdt fast i Kalles frakkekrave med den ene haand og knyttet den andre haands næve under hans næse visste han ikke hvad han skulde svare; ti han frygtet for at Nels hvad tid som helst vilde benytte sig av endnu kraftigere argumenter for at overbevise ham om socialismens fortræffelige egenskaper. Kalle prøvet att lede samtalen hen paa øl og brændevin igjen, og bad saloonkeeperen fylde glassene en gang til. Saloonkeeperen fyldte alle glaser med øl og brændevin og derefter slog han samtalen over paa forskjellige forhold i byen for at ende diskutionen om socia

lismen da han frygtet hvert øieblik at Nels Aastrøm vilde begynde at undervise Kalle om socialismen med knytnæven. Da de siste glas var utdrukket kjøpte Kalle Lindstrøm tre store flasker med brændevin for at ha dem med hjem, og Nels kjøpte to. Efterat ha sagt farvel med saloonkeeperen tog de sine flasker under armen og gik hen til leiestalden for at lægge dem i vognboksen. Flaskene blev pakket forsvarlig ind i høi og lagt ner paa vognboksens bund bak i læsset imellem boksens ende og gjærdestolpene. Derefter foreslog Nels at de skulde gaa ind paa en restaurant for at kjøpe sig litt mat før end de reiste hjem. Kalle svarte at han ikke hadde stor lyst paa mat, men at han skulde gaa med for selskapets skyld.

Inde paa restauranten begyndte Nels at under vise i socialisme igjen for om mulig at faa Kalle Lindgren paa bedre tanker, men Kalle som frygtet for at Nels vilde bruke de aller kraftigste argumenter taug. Kalle hadde forresten hodepine og følte trang til at kaste op saa han hadde gyldig grund til ikke at delta i diskutionen. Da Nels hadde spist gik begge to tilbake til leiestalden og tog Nels bronchoheste, Dick og Jack, og satte dem for vognen og kjørte hjem. Kalle undersøkte brændevinsflaskene bak i læsset nøiagtig før de startet paa hjemveien. Han gik for sikkerhets skyld ind i leiestalden og tog en ekstra høitap og pakket rundt flaskene for at være aldeles sikker paa at de ikke skulde ta nogen skade paa hjemveien. Nels sat fremme paa læsset og kjørte og Kalle sat oppe paa toppen av de løse ceder gjærdestolper bak paa læsset. Nels sat og grublet paa hvordan han skulde komme Kalle tillivs i en diskution om socialismen. Det ærgret Nels meget at Kalle var saa strid i mot socialismen; ti han var jo bare en fattig arbeider, som hadde arbeidet hele sit liv som en slave, saa Nels kunde ikke begripe at han kunde resikere noget med at slutte sig til socialismen. De fleste av folkene inde paa saloonen hadde ogsaa staat paa Kalles side, og selv

saloonkeeperen som skulde forsøke at være lur hadde ogsaa flere gange forsnakket sig og tat parti med Kalle. Som Nels trak frem i erindringen alt som han hadde oplevet i byen blev han ærgere og ærgere i hu og han grublet paa en anledning til at overbevise Kalle om socialismens fortræffelige principer Som Nels sat og grublet over planer til at komme Kalle tillivs slog pludselig en lys ide ner i hans hode. Han hadde to unge og vilde bronchoheste foran vognen som kunde gaa 40 mil i timen om det knep. Bak paa læsset sat Kalle oppe paa toppen av de løse cedar gjærdestolper. Nels sa til sig selv, at hvis han ikke kunde overbevise Kalle om socialismen med at tale til ham saa skulde han kjøre socialismen ind i denne gamle krake paa 60 aar.

Jo mer Nels tænkte over sin plan desto sikrere blev han paa at den var den eneste rette medicin for Kalle. Nels kunde ikke bare sig for at le naar han tænkte paa hvordan han skulde kjøre socialismen i Kalle. Nels begyndte nu at tale socialisme til Kalle igjen, men Kalle kom bestandig med de samme gamle argumenter om at socialisterne vilde dele likt, at det var kapitalisterne som opholdt arbeiderklassen, at ordningen med rik og fattig var en guddommelig institution og at det at være socialist var synd og i mot den hellige skrift og saaledes vilde sende en mand til helvete for evigheten. Da Kalle hadde regnet op igjen alle grunde hvorfor han var imot socialismen sa han at alle socialister gik til helvete, og socialist det var noget han aldrig kom til at bli. Da Nels hørte de sidste sætninge saa bet sinnet ham og han sa: "Du siger at alle socialister gaar til helvete, og at socialist det er noget du aldrig vil bli. Jeg skal lære dig noget andet jeg, din gamle krake! Hvis jeg ikke kan tale socialismen i dig, saa skal jeg kjøre den i dig. Get up! Get up Dick and Jack. Hurry up, get up there! Get into your collars Dick and Jack!" Nels svinget sine lædertømme i luften saa det pep og ropte av al magt til hestene og hestene langet ut og sprang saa vog-

nen hoppet snart hit og snart dit. Dick og Jack var saa vetskræmte saa de sprang alt hvad de kunde taale. Hver mistænkelig lyd og rammel bak i vognen ansporet hestene til at utfolde sin fulde kraft for at komme sig væk. Brændevindsflaskene hadde allerede blit knust i hundreder av smuler og brændevinet randt i store bække paa veien bak vognen. Kalle sat bak paa læsset blek som et lik av frygt. Han hadde mange gange bett Nels om at stanse hestene, da han trodde det hele var en grov spøk, men Nels hørte ikke paa det øre, men bare skrek end værre til hestene og bad dem "get up in a hurry". Situationen blev mer og mer kritisk og det var fare for at heste, vogn, læs og mænd vilde havne i grøften hvad øieblik som helst. Kalle begyndte nu at bli bange for livet og han ropte i en bedende tone: "For guds skyld stans hestene Nels!" Og Nels skrek ut: "get up Dick and Jack, nu skal det kjøres til den gamle krake blir socialist". Kalle ropte nu: "For guds skyld stanse hesten Nels! Nu er jeg socialist! For guds skyld stanse dem, nu er jeg socialist! — Nu er jeg socialist Nels!" Da Nels hørte dette trak han av al magt i tømmene, og ropte til hestene og bad dem stanse, men hestene var saa vettskræmt saa de sprang med uforminsket fart. Kun langsomt fik Nels sagtnet farten. Da hestene endelig var stanset sa Nels til Kalle at han visste at dette var den rette medisin for Kalle. Kalle sa at han var socialist men forøvrigt var han meget forsigtig med hvad han sa; ti en slik medisin likte han ikke at indta engang til.

Da Nels og Kalle kom hjem blev det snart kjendt over hele nabolaget at Kalle Lindgren var omvendt til socialismen, og da folk fik vite detaljerne om omvendelsen, lo de saa taarene randt ner over kindene.

Naar Kalle Lindgren faar sig nogle dramme saa han "kjender det" og blir pratsam, saa fortæller han bestandig om alle sine merkelige oplevelser i livet. Om alle de karstykker han gjorde i Sverige

naar han var blit full av "tidublat renat" og om alle de merkelige oplevelser han hadde paa samvitigheten siden han kom til Amerika. Folket staar bestandig rundt og lytter med intresse til Kalle og naar han har fortalt om alle sine karstykker saa siger han som regel: "Jeg har vel ikke fortalt om den gang jeg blev omvendt til socialismen endnu?" Tilhørerne hadde hørt denne historie mange gange før, men de sa bestandig at de ikke hadde hørt den, da de syntes den var saa morsom at de likte at høre den opigjen. Medens tilhørene stod sprængte av tilbakeholdt latter begyndte Kalle at fortælle om den gang Nels Aastrøm og han hadde været i byen og diskuterte socialismen og at Nels paa hjemveien hadde kjørt socialismen ind i ham saa brændevinet hadde rundet i store bække paa veien bakefter vognen. Hver gang Kalle fortæller denne historie ler hans tilhørere saa taarene rinder ner over kindene. Kalle Lindgren trækker bestandig et vemodsfyldt suk hvergang han tænker paa de 5 flasker brændevin som randt væk paa veien, uten at komme nogen mand tilgode. — — — —

Hvergang Nels Aastrøm fortæller om alle de han har omvendt til socialismen, paastaar han, at den beste maate at omvende dem som har vanskelig for at begriper er: at sætte dem paa toppen av et læs cedar gjærdestolper og kjøre 40 mil i timen. — —

KAPITEL XII.

SOCIALT LIV PAA PRÆRIEN

En kirke.

"Kongen han bygged
dagen lang.
Naar natten skygged
kom troldet og rygged
med spid og stang.

Saa rejstes kirken
til spirets pil;
men kongens virken
og troldets lirken
gav dobbelt stil.

Døgn-folk flytted
dog ind i tro;
thi dagsudbyttet,
til natten knyttet,
er døgnets jo."

Henrik Ibsen.

"Skaal, Martin Kirkefoss og glædelig jul!" "Skaal igjen og tak i like maate Ben Klokkergaard!" sa Martin Kirkefoss og satte glasset fra sig paa bordet. "Dette er næsten likesaagodt brændevin som det vi fik før end temperancecrankene fik magten i samfundet det!" sa Martin og skottet leende hen paa sit halvtømte glas. "Ja det er det Martin", sa Ben og lo fornøiet naar han tænkte paa hvor dumme temperancecrankene og øvrigheten var naar de trodde at kunne avskaffe brændevinet ved at skrive bestemte love. Ben Klokkergaard mente paa at brændevinet var nødvendig for menneskets eksistens og at brændevinsbrænding ikke kunde avskaffes med lov. Ben kunde ikke forstaa at saa mange av prestene blandet sig op i avholdsbevægelsen. Prestene skulde præke guds ord og ikke blande sig op i jordiske affærer. Ben paastod at han kjendte mange sande kristne som ikke vilde være medlem av menigheten bare fordi prestene blandet sig op i avholdsbevægelsen. Og at det var synd at drikke brændevin det kunde ikke Ben begripe; ti det stod jo tydelig i den hellige skrift at Jesus gjorde vin av vand i bryllupet i Kanan og at denne vin var bedre end den øvrige vin. Hvis Jesus kunde lave vin og komme til himmelen kunde naturligvis en kirkemand lave sit eget brændevin og komme dit paastod Ben. Martin Kirkefoss var ogsaa av den opfatning at det ikke var synd at lave sit eget brændevin og drikke det og ha en glad jul. "Du blev jo igjenvalgt til formand i menigheten paa siste menighetsmøte du Martin? Det viser at du har kirkefolkets tillid det", sa Ben og dreiet sit halvtømte glas rundt paa bordet med høire haand. "Og du blev jo utseet til kirkesanger for anden gang!" sa Martin Kirkefoss. "Ja, jeg blev nok desværre det", sa Ben. "Det var forresten et feilgrep; ti der er mange i mnigheten som kan synge bedre end jeg kan. Naar man blir over 50 aar gammel og har set saa mange glade dage som jeg har saa blir det nok ikke rart bevænt med sangstemmen heller. Hadde det været som i mine yngre

dage saa! Da jeg arbeidet i Eau Claire, Wisconsin, da kunde jeg synge da! Naar jeg gik henefter gaten, stod saloonkeeperne i døren fete og smilende og vinket med hænderne og bad mig komme ind: Alt øl og brændevin du vil ha gratis, Ben Klokkergaard, bare du vil synge! Hadde det været i de dage saa kunde jeg vel ha været baade kirkesanger og operasangr, men nu er jeg for gammel, saa jeg er sikker paa at menigheten gjorde et feilgrep naar den utsaa mig til kirkesanger", sa Ben og skvat op da han hørte en susende lyd fra ovnen.

"Se efter med brændevinsgryten saa den ikke koker over kjærring! Martin og jeg har det travelt med at diskutere religion og kirkelige affærer vi". Mrs Ben Klokkergaard tog til at ordne med brændevinsgryten paa ovnen, saa den gjærede kokende masse ikke skulde vælte over paa ovnen.

"Hvordan liker du den nye presten vor da Ben"? spurte Martin. "Vor nye prest pastor Johan Artur Homer von Fabelberg synes at være en ganske bra kar det. Forresten saa kjender vel du min religion Martin? H e v e l t e s f r y g t e n, det er min religion det Martin! Naar man tænker paa hvilken frygtelig plass helvete er, og naar man tænker at man resikere at maatte tilbringe en hel evighet der, hvis man ikke gjør som prestene siger, saa er slike tanker nok til at bringe hvem som helst til eftertanke og at prøve at efterkomme presternes fordringer. Hvis man kan slippe at bli kastet i helvete ved at bygge kirke, hyre prest og gi penge til den ytre og indre mission saa anser jeg det for godt anvendte penge, Martin. Pastor von Fabelberg og de andre prestene siger jo bestandig naar de ber om penger til noget kirkeligt at vi blir rigelig belønnet i himmelen for vore bidrag. Ogsaa er der en anden side ved denne sak Martin. Naar en mand blir gift og faar sig kjærring saa maa man ogsaa ha prest; det vil si hvis man vil ha husfred; ti prester og kvindfolk det er uadskillige elementer det Martin Kirkefoss," sa Ben og saa hen til Mrs Ben Klokkergaard

som sat paa en stol henne ved ovnen. Bens hustru lot Ben forstaa at hun ikke likte slik snak; ti hun kunde ikke se noget fornedrende i at holde selskap med prester. "Ja, skaal da Martin!" sa Ben og tømte sit glas. Martin tømte ogsaa sig og fyldte glassene fulde igjen. Martin og Ben tømte og fylde det ene glas efter det andre og de bgyndte allerede at bli litt paa en snurr. Klokken var allerede 12 midnat og Martin foreslog at de hævet selskapet; ti den næste dag var juledag og da skulde Martin kjøre sin hustru til Hans Presthaugs farm hvor pastor von Fabelberg skulde holde gudstjeneste. Ben bad Martin sætte sig igjen, da det ikke hadde noget hastværk. Ben sa at han vilde finde to tomme flasker og fylde dem op med hjemmelavet brændevin og foræere dem til Martin som julegave og julebrændevin. Til hvilket Martin takket meget. Ben fyldte op to flasker og gav dem til Martin, derefter bad han Martin sætte sig igjen for at drikke flere dramme. Martin svarte, at han var bange for at han kunde bli alt for full, men han fulgte alllikevel Bens opfordring og satte sig ner igjen. Martin og Ben blev sittende til klokken 3 paa juledagsmorgen og tømte det ene glas efter det andet. De diskuterte religion og kirkelige affærer, de kritiserte prestene, og diskuterte brændevinsbrænding, og fortalte om alle de merkelige tildragelse de hadde møtt i sit svundne liv. Martin Kirkefoss fortalte om hvilken vis og praktisk mand far hans var. Han fortalte at far hans hadde lært ham, medens han var smaagut, at han skulde betragte alle folk som kjæltringe, saa var man sikker paa at man aldrig blev bedraget. Og Martin paastod at han bestandig paa sin vandring gjennem livet hadde fundet dette som en meget praktisk leveregel. Ben Klokkergaard paastod at det vilde være en god leveregel at betrakte socialister, anarkister, fritænkere og lignende pak for kjæltringer men at det var en daarlig moral blandt sande kristne kirkefolk. Martin Kirkefoss paastod at han hadde bitre erfaringer for at kirkefolket ikke bestan-

dig var av mors bedste børn og at man var paa den sikre side av streken naar man ogsaa betraktet alt kirkefolk som kjæltringe. Klokken 3 brøt Martin og Ben selskapet op. Martin gik hjem igjen og Ben krabbet sig tilsengs. Begge hadde de drukket et ansenlig kvantum med hjemmelavet brændevin og var adskillig omtaaket.

Juledags morgen var alle folk i nabolaget paa benene og gjorde i fra sig arbeidet med husdyrene; ti paa eftermiddagen skulde de fleste troende kjøre til Hans Presthaugs farm, hvor pastor von Fabelberg skulde præke. Ben Klokkergaard følte sig ikke meget oplagt til at reise paa gudstjenesten, men han maatte jo følge sin hustru, paa samme tid som han var kirkesanger i menigheten og var saaledes nødsaget at møte op. Martin Kirkefoss var heller ikke i rigtig godt gala humør men han maatte jo kjøre sin hustru til gudstjenesten, paa samme tid som han hadde flere erinder som han skulde utføre naar han traf farmerne hos Hans Presthaug. Martin skylde Jonatan Homlevik $10.00 for laanet av en hest. Disse $10.00 skulde han betale til Jonatan enten før eller efter gudstjenesten. Likeledes trængte Martin 50 bushels med saahavre, og han hadde hørt at Hans Presthaug hadde saahavre at sælge. Nu skulde Martin spørre hvor meget Hans vilde ha pr bushel og om han ikke var alt for dyr var Martin fast bestemt paa at kjøpe 50 bushels saahavre.

Jonatan Homlevik hadde lite med kontanter og han fortalte sin bror at han skulde reise til gudstjenesten hos Presthaug for at træffe Martin Kirkefoss da Jonatan var sikker paa at Martin nu hadde solgt sin hvete saa han kunde betale de $10.00 som han hadde tilgode av Martin for hestelaan. Jonatan var ogsaa sikker paa at han vilde træffe Kristian Johnson paa gudstjenesten, og da vilde han spørre om han kunde laane Kristians slæde for at kjøre til skogen efter brændsel. Lina Lindquist hadde snakket saa meget om at hendes mand maatte kjøre hende til gudstjenesten hos Hans Presthaug; til Mrs. Prest-

haug hadde en god opskrift paa en kake som Lina skulde like at faa nedskrevet. Viktor Lundquist hadde ogsaa erinde til Hans Presthaug; ti Viktor trængte at kjøpe 60 bushels med sædhavre og han hadde hørt at Hans hadde meget havre for salg; ligeledes skulde Viktor prøve at finde ut om der var nogen av farmerne som hadde høi at sælge og hvor stor pris pr ton de forlangte. Paul Krogvik reiste ogsaa til gudstjenesten, for om mulig at finde ut om der var nogen av farmerne som hadde en god melkeko for salg, og hvis man ikke forlangte alt for stor pris saa vilde Paul Krogvik kjøpe sig en melkeko. Miss Anna Swenson hadde længe glædet sig til gudstjenesten hos Hans Presthaug; ti der var hun sikker paa at træffe alle sine friere, og Annas friere var ogsaa sikker paa at de vilde træffe Anna der.

Gudstjenesten var fastsat til kl. 2 paa eftermiddagen, men der kom flere av kirkefolket allerede kl. 1, og da pastor von Fabelberg og frue først kom kl. 2.30 benyttet kirkefolket tiden til at prate. Hans Presthaug stod henne ved sit grøneri og holdt foredrag om sin fortræffelige sædhavre for en stor flok av mænd som stod rundt med næverne fuld av havre for at undersøkte om havren var ren for vildhavre og andet ugræs; om den var tung i vegt. Medens Hans Presthaug stod og talte om sin havres fortræffelige kvaliteter kom der nu og da spørsmaal fra forsamlingen om hvad slag havre det var, hvor den var kommet fra, hvor længe Hans hadde avlet den paa sin farm, osv. osv. Hans tinget bort 300 bushels havre for 70 cents pr bushel. Der var ogsaa flere som vilde kjøpe havre, men Hans paastod at han ikke hadde mer at sælge, men at han trængte den øvrige havre til sine heste og til sæd for sig selv. Enkelte av farmerne spurte om Hans ikke hadde høi at sælge. Paul Krogvik kjøpte en ko av Jonatan Homlevik for 60 dollars. Paul hadde set koen før, men han visste ikke at Jonatan vilde sælge den før end at han traf ham paa gudstjenesten.

Inde i Hans Presthaugs hus snakket kvinderne hverandre i ørene.

Lina Lundquist hadde allerede skrevet ner opskriften paa e n kake som hun hadde faat av Mrs Presthaug, og drev nu og undersøkte en ny pels som Mrs Presthaug hadde kjøpt. Lina likte at vite hvor pelsen var kjøpt, hvor meget den kostét, hvad slags skind der var i pelsen og hvad slags skind der var i kraven osv. Mrs Klokkergaard analyserte Marie Kirkefosses nye hat. Hun vilde vite hvor meget hatten kostet, hvad slags fjære der var i den, om de var egte eller uegte, om hatten vilde falme naar den blev brugt osv. Mrs. Kirkefoss spurte Mrs. Presthaug om hun hadde hørt den siste frierhistorie om Anna Swenson. Mrs. Presthaug svarte at hun hadde hørt mange historier om Anna Swenson, men hun visste ikke om hun hadde hørt den siste. Mrs. Kirkefoss trak da Mrs. Presthaug i armen ut i et andet rum og hvisket hende i øret en historie om Anna Swenson. Mrs. Presthaug brøt nu og da ut i latter og naar Mrs. Kirkefoss var færdig med hele historien brøt de begge ut i høi skraalende latter saa de tiltrak sig hele kirkefolkets opmerksomhet.

Naar klokken var 2.30 kom pastor Johan Artur Homer von Fabelberg og frue kjørende tilgaards. Hans gik ut paa gaardsplassen og tog hestene og satte dem ind paa stalden og bad presten og fruen gaa ind i huset. Naar prestefolket kom ind i huset og hilste blev alt stille. Der var mange folk og trangt om rum saa folket maatte holde til i alle tre av husets rum. Kvindene tog plass i kjøkkenet og mændene tog plass i den store stue og de halvvoksne børn tog plass i sengerummet. I den store stue, hvor pastor von Fabelberg skulde staa og prædike var der et stort bord ved den ene væg. Paa bordet var der en hvit duk og oppe paa duken la der flere salmebøker og en stor bibel og midt paa bordet stod der en stor mugge fyldt med vand og et tomt glas ved siden av muggen. Pastor von Fabelberg og frue had-

de kjørt saa de frøs og sat henne ved ovnen for at varme sig op litt før pastoren begyndte gudstjenesten.

Naar pastoren følte sig god og varm gik han hen til bordet og begyndte at blade i salmeboken. Kirkesanger Ben Klokkergaard tog plass paa en stol ved prestens side for at lede sangen. Efterat de fastsatte salmer var sunget, præket pastor von Fabelberg om julens store betydning for de kristne. Han præket om Kristus fødsel og hans lidelser for menneskenes synder. Julen var uten sammenligning de Kristnes største og mest betydelige høitid. Kvinderne som sat ute i kjøkkenet kunde ikke høre stort av hvad presten sa og da presten ikke kunde se dem av kvinderne som ikke sat bent i døraapningen, benyttet kvinderne tiden til at hviske hverandre i ørene og til at studere skjørter, broderinger paa kjole og de forskjellige drakters former og kolører. Børnene gjemte og fandt igjen og tog siste mand ut og prøvet at støie saa lite som mulig. Mændene som sat inde i den store stue like under pastor von Fabel bergs øine, var derimot nøtt til at sitte stille, men de sat og tænkte over høi, havre, hester vaaron og alt andet som angik deres bedrift og ventet bare paa at pastoren skulde bli færdig med gudstjenesten saa de kunde bli fri igjen til at træffe og tale ved de andre mænd.

Endelig var pastoren færdig og kirkesanger Ben Klokkergaard begyndte at hoste, krømte og nyse og gjøre sig færdig for sang. Efterat hele gudstjenesten var over snakket baade mændene og kvinderne om at kirkesanger Ben Klokkergaard ikke kunde være rigtig frisk; ti han saa saa søvnig og daarlig ut var haas i maalet og hostet, krømtet og nyset nu og da. Alle var enige om at kirkesangeren maatte ha snæven av influenza.

Marie Kirkefoss som hadde sittet ute i kjøkkenet under hele præken hadde hørt et og andet ord av hvad pastor von Fabelberg sa, men hun fortalte Mrs. Ben Klokkergaard at det var en ualmindelig god præ-

ken og at det var sant hverteneste ord av det pastor von Fabelberg hadde sagt. Dette var ogsaa Mrs. Klokkergaard enig i.

Da gudstjenesten var over trakterede Mrs. Hans Presthaug med kaffe og det varte ikke længe før hele huset var en polsk riksdag hvor alle talte i munden paa hverandre. Mændene talte om høi, havre, heste, griser, kuer, maskiner og de forskjellige slags farmingsmetoder og presten tog ogsaa ivrig del i diskutionen og syntes at intressere sig for alt som farmerne intresserte sig for, og farmerne sa efterpaa til hverandre at pastor von Fabelberg var akkurat som et andet menneske.

Kvinderne sat fremdeles ute i kjøkkenet, hvor de diskuterte om hatter, kjoler, pelse, sko, broderinger, slør, opskrift paa kaker og puddinger og fru pastor von Fabelberg tog ogsaa del i diskutionen og syntes at intressere sig for akkurat det samme som de andre kvinder, og kvinderne sa siden at prestefruen var akkurat som en anden kjærring.

Naar kaffen var indtat og kirkefolket hadde tilbragt et par timer med at tale og diskutere reiste hver hjem til sig. Naar presten og fruen kjørte hjemover var pastoren meget begeistred for den suksesfulde gudstjeneste og den store folkemasse som var fremmødt. Pastoren sa til sin frue at det var ikke sant som enkelte prester og aviser paastod at de troendes antal var i avtagende og at videnskapen og materialismen dominerte i samfundet i vor tid. Presten sa at naar der var samlet saa mange folk for at lytte til guds ord hos Hans Presthaug saa var det et sikkert bevis paa at kristendommen fremdeles hadde dype røtter nede i folkedypet.

Pastor von Fabelberg malet ut til sin frue, at farmerne hadde snakket paa at bygge baade kirke og prestegaard og hyre egen prest. Pastor von Fabelberg betjente nu 5 menigheter, men hvis farmerne i dette distrikt bygget kirke og kirkegaard og hyret egen prest saa vilde prestefolkene faa makelige da-

ge. Prestefruen glædet sig ogsaa til dette; ti hun var træt paa at reise rundt i milevis henover prærien til alle sin mands menigheter.

Farmerne hadde sammenkallet et kirkemøte paa Martin Kirkefoss farm. Den vigtigste sak som forelaa til behandling var kirkebygningen. Møtet blev aapnet av kirkesanger Ben Klokkergaard. Han fremholdt at der i længre tid hadde været tale paa at bygge kirke, og at dette møte var sammenkaldt for at drøfte denne plan. Ben Klokkergaard hadde forskaffet sig forskjellige tegninger og utkast til byggeplane fra kirkesamfundet. Disse tegninger og utkast blev fremlagt paa møtet. Der var tegninger av kirkebygninger paa 1000 dollars og opover til 10,000 dollars. Efter megen diskution blev der bestemt at man skulde bygge en kirke til 6,000 dollars. Martin Kirkefoss fremholdt i diskutionen at der var mange fordele ved at ha kirke. Hvis man skulde sælge sit land f. eks., saa vilde en kirke i distriktet bringe mange dollars pr acre høiere landpris end om der ingen kirke var. Martin fremholdt at det ikke paa nogen maate var bortkastet penge at bygge kirke. Der blev bestemt paa møtet at man skulde lage i stand lister og reise rundt hele nabolaget for at tigge til kirke. Listene blev lavet istand ret paa møtet og Martin Kirkefoss tegnet sig straks for 400 dollars. Ben Klokkergaard tegnet sig for 300 dollars og Hans Presthaug tegnet sig for 200 dollars. Nogle tegnet sig for 100 dollars og andre for 50. Et par stykker skrev sig ogsaa paa for 25 dollars hver.

Listene blev utdelt blandt møtets besøkere og hver listebærer fik i opdrag at besøke bestemte farmere. Der blev ogsaa bestemt at Olaf Hagen skulde besøkes. Olaf Hagen var bekjendt over hele nabolaget som en uforbedrelig fritænker og alle var paa det rene med at det vilde bli vanskelig at overbevise ham om nødvendigheten av at bygge kirke. Menighetens to vigtigste ledere, Martin Kirkefoss og Ben Klokkergaard, blev utsett til at besøke Olaf Hagen. Der blev fremholdt at man ikke skulde nævne reli-

gionen til Olaf men kun fremholde den økonomiske side av saken. Martin og Ben skulde forklare for Olaf at hvis der blev bygget kirke, saa vilde dette øke værdien paa Olafs farm med mindst 1000. Møtet blev forligt om, at hvis Martin og Ben kunde faa Olaf Hagen til at se saken fra denne side saa vilde ogsaa Olaf være villig til at yte bidrag til kirkebygning. Møtets besøkende visste at Olaf Hagen hadde ivret svært for at bygge skole og telefon og alt andet som tjente til at bygge op distriktet og de trodde ogsaa at han vilde være med paa at bygge kirke; ti der var hævet over en hver tvivl at kirkebygningen vilde være et stort arbeide til at bygge og civilisere landet.

En dag som Olaf Hagen arbeidet rundt stalden med sine heste fik han se to mænd gaaende til fots henne paa sit land. Mændene gik ret imot Olafs huse saa Olaf forstod at han snart fik fremmede Avstanden hen til mændene var for stor til at Olaf kunde kjende dem, men han syntes at de lignet paa Martin Kirkefoss og Ben Klokkergaard paa marsjen. Eftersom mændene kom nærmere og nærmere blev Olaf mer og mer overbevist om at det var Martin og Ben og snart var de saa nær til Olaf at han kjendte dem. Da mændene var kommet hen til Olaf hilste de: "Goddag Mr. Hagen!" sa Martin Kirkefoss. "Du driver og arbeider med hestene. Det er fint veir vi har om dagen", sa Martin. Derefter gik Martin over til at snakke om utsikterne for den kommende avling. Da Martin og Olaf hadde samtalet en tid om veir og vind og farming. Trak pludselig Martin et stykke papir op av lommen i det han sa: "Vi kommer for at tigge om penge til kirke vi. Der blev bestemt paa sisste menighetsmøte at vi skulde bygge en kirke til 6000 dollars, og at pengene skulde tilveiebringes ved frivillige bidrag. Der er allerede flere av farmerne som har tegnet sig for bidrag paa 100, 200, 300, og 400 dollars. Nogle har tegnet sig for 25 og 50 dollars. Forresten saa er vi taknemmelig for hvad vi kan faa. Vi kommer altsaa for at spørre om

De Mr Hagen vilde være villig til at hjelpe os med penge til kirkebygning!" Olaf saa hen paa listen og mændene og trak paa smilebaandet og sa bestemt: "Jassaa dere skal til med at bygge kirke! Det er forsent at bygge kirke. Hadde det været for 100 aar siden saa skulde jeg ha tænkt paa det. Vi lever i videnskapens og fornuftens tidsalder nu og ikke i overtroens og miraklernes. Jeg har forsøkt flere gange at arbeide for at faa startet skole og telefonlinje her i distriktet men da har dere kirkefolk været imot. Paa et av skolmøtene kom kirkefolk som var gift og hadde barn i skolepligtig alder og stemte i m o t skole medens ungkarene som ingen barn hadde arbeidet f o r skcle og stemte f o r skole. Naar der skal startes noget som tjener til at oplyse menneskeheten og civilisere denne verden da er dere kirkefolk imot, men naar der gjælder om at holde folket nede i uvidenhet og fordumme dem da er dere de første til at bli aktive. Kirke og prest til at proppe ungdommen op med mirakler og dogmer det vil dere ha, men skole til at gi den de nødvendigste elementære kundskaper det vil dere ikke ha. Som en følge av deres arbeide imot skole saa er der nu barn her i dette distrikt som er 10—12 aar gamle og ikke har hat en dags skole i sit liv. Andre er 16—17 aar gamle og har kun hat nogle faa aar med skolegang." Efter som Olaf talte blev hans tale mer og mer glødende og det var let at forstaa at han talte ut fra en sterk overbevisning, og at han hadde faat en kjærkommen anledning til at læse kirkefolket teksten. Ben og Martin visste ikke rigtig hvad de skulde tro; ti de følte sig halvt skamfulde av Olafs rammende tale. Martin hadde nemlig to sønner i 16—17 aars alderen som gik og læste for presten men som ikke hadde hat en dags skolegang paa mange aar. Naar Martin hadde faat tid til at orientere sig litt sa han, at kirken ikke var imot skole og oplysning, og fremsatte at i Decorah, Iowa, var der kirkeskole og mange andre plasser i staterne. Her i Canada hadde det norske kirkesamfund høiskoler i Outlook,

Saskatchewan og i Camrose, Alberta. Martin mente at dette var sikre bevis paa at kirken ikke var imot oplysning. Da Olaf hørte Martins argument om kirkeskoler blev han straks veltalende og sa: "Kirkeskoler ja! Og disse tror dere er bygget for at oplse ungdommen? Nei, desværre! Kirkeskolene de er nok bygget med den samme hensikt som kirkene og alt andet prestene bygger; nemlig for at holde den kunskapsøkende ungdom nede i uvidenheten saa de skal bli sterke til at tro paa presternes mirakler og dogmer. Kirkeskolerne er bygget for at holde den kunskapsøkende ungdom væk fra universiteterne og høiskolerne hvor de lærer videnskapens sandheter, og hvor de lærer at tænke i stedet for at tro blindt. Dette er ikke Olaf Hagens teori mine herrer! Det er en teori som er fremsat av kirkens ledende mænd baade i skrift og tale. For en tid tilbake var der en av den norske kirkes ledende mænd her i Canada som skrev en længre artikel i landets største norske blad om kirkeskolene. Han prøvet at bevise for kirkefolket hvor nødvendig det var at bygge kirkeskoler. Han paastod at utviklingslæren spredtes ut blandt folket i stor maalestok og at universiteterne og høiskolene har skylden for at utviklingslæren grep saa hastig om sig. Denne prestemand nævnte som et eksempel at en professor ved Alberta universitet hadde staatt i Peoples Forum i Edmonton Alberta og sagt i et foredrag at bibelen var sammensat av gamle myttær og fabler. Presten fremholdt at der var nødvendig at bygge kirkeskoler for at holde ungdommen væk fra universiteterne hvor de lærer utviklingslære. Ifølge denne prestemand eksisterer altsaa kirkeskolerne for at holde ungdommen væk fra de videnskapelige sandheder som læres i universiteterne. Kirkeskolerne eksisterer altsaa for at fordumme menneskerne og ikke for at oplyse dem. Vi er ogsaa fortalt at man lærer videnskapelige fag paa kirkeskolene. Der eksisterer ingen videnskap uten utviklingslære. Videnskapens første princip er baseret

paa utvikling. Intet er fast og uforanderlig for videnskapen men alt i universet er foranderlig. Selv presternes dogmer og mirakler er et utviklingsprodukt. Og de elementære kundskaper som man lærer paa kirkeskolerne taler vi ikke om; ti det er ikke nødvendig at bygge kirkeskoler for at gi ungdommen elementære kundskaper; ti slike kunskaper kan kun erholdes i en hvilken som helst folkeskole". Naar Olaf hadde talt var Martin overbevist om at han hadde valgt et uheldig argument naar han nævnte kirkeskolerne; ti Martin hadde ogsaa læst den artikel av denne prest som Olaf talte om og visste saaledes at Olafs tale var sandhet. Martin gjorde endnu et forsøk paa at overbevise Olaf om fordelene ved kirkebygning og slog op sin sisste trumf og sa: "Well, Mr Hagen vi vet at du ikke tror paa kristendommen og prestene, men vi er allikevel naboer. Hvis denne kirke blir bygget saa vil alt land i nabolaget bli mer værd. Jeg er sikker paa at om du vil sælge din farm saa vil det betyde mindst 1000 dollars mer i pris end om kirken ikke var bygget. Saa det er paa ingen maate bortkastede penge at gi penge til kirkebygning Mr Hagen". Da Olaf Hagen hørte dette argument blev han endnu engang veltalende og sa: "1000 dollars mer for min farm hvis jeg hjelper til med at bygge kirke! Nei, mine herrer! Selv om min farm blev værd '0.000 dollars mer saa skal jeg aldrig synke saa lavt som til at tjene penge paa prestehumbug. Dette spørsmaal er mer end et spørsmaal om penge og godt naboskap for mig. For mig betyr denne sak dette: Skal jeg bruke mine penge til at fordumme menneskeheten og holde den nede i mentalt og kropslig slaveri, eller skal jeg bruke mine penge og min energi til at oplyse menneskeheten og kjæmpe for dens mentale og økonomiske frihet? Dette er spørsmaalet. Og det er nu mange aar siden jeg valgte at kjæmpe for sandhet, frihet og ret. Dette er grunden hvorfor jeg ikke i nogen som helst form kan støtte presternes fordummende virksomhet i samfundet". Martin ansaa nu situationen som

haapløs og han talte ikke mer om kirkelige affærer men slog samtalen in paa farming. Han fortalte at han hadde 200 acres som skulde tilsaas med hvete paa sin farm. Olaf fortalte ogsaa sine planer angaaende farmingen. Efterat der var talt endel om farming bød Martin og Ben et falskt farvel og gik. Olaf gik tilbake til sit arbeide og lo ved sig selv naar han tænkte paa alle de nøkne sandheter han hadde sagt om prestehumbugen til disse to ledende kirkemænd. Martin og Ben diskuterte hvad Olaf hadde sagt, medens de gik paa veien hjemover. De var begge forligte om at Olaf Hagen var en forstokket fritænker og synder som aldrig kunde bringes paa bedre tanker. Efterat Martin og Ben hadde diskuteret en hel del av Olafs ideer utbrøt Martin Kirkefoss: "Vi kan takke gud fordi vi er sande kristne kirkefolk vi Ben"! "Ja, det er meget at takke gud for det Martin," svarte Ben og sukket dypt. — — —

KAPITEL XIII.

FRED HARRINGTON OG HARRY WHITE SOM NABOER

"Her er enhver saa forbandet sig selv.
Ingen har graat for andres ve,
Og ingen har sans for den andens ide."
Henrik Ibsen.

Fred Harrington og Harry White var født i England av fattige forældre. De var født og opvokset paa livets skyggesider og fattigdommen hadde satt sit helvetesstempel paa hele deres væsen. I England tjente de deres brød dels med at grave kul frem fra jordens indre og dels ved at arbeide for farmere. Ankommen til Canada tog de fat paa kulgravning til at begynde med, men slog sig senere paa farming. Harry og Fred tog frit homesteadland og traf til at bli naboer.

Eftersom aarene gik paa det nye land begyndte Fred og Harry at øine utvei utav fattigdommen. Begge begyndte saa smaat at tro at de kunde bli rike. Naar Harry saa at Fred gjorde et økonomisk opsving paa det ene eller andet omraade, betraktet Harry dette med skjæve øine og paastod at Fred var

en snaal kar som ikke altid benyttet sig av ærlige midler. Naar Fred saa at Harry hadde held med sig paa det økonomiske omraade var Fred bestandig mistænksom og paastod at Harry var den største svindler i nabolaget. Det første aar paa homesteaden var forholdet mellem Fred og Harry ikke værre end de til nød kunde omgaaes og det hændte ogsaa at de kunde gi hverandre en eller anden haandsrækning, drevet mer av gjensidig nød end av gjensidig sympati. Men efter de første aar, efterat de begge begyndte at føle sig litt mer selvhjulpne, var forholdet bestandig spændt.

Harry White paastod at jo mindre man hadde med Fred Harrington at befatte desto bedre var man faren. Fred paastod at Harry var den værste mand i distriktet at ha nogen befatning med.

Naar Fred hadde planlagt og utførte noget bestemt arbeide ruget bestandig Harry over planer om at lægge hindringer iveien for Fred, og Fred tænkte bestandig paa hævn over Harry.

En dag reiste Fred Harrington til byen for at kjøpe gjærdestolper og pigtraad for at sætte op en indgjærding for sine husdyr. Da Fred kom hjem om kvelden kjørte han i nærheten av Harrys farm, da veien laa der forbi. Harry saa at Fred hadde et stort læs med gjærdematerialier, og han grublet meget paa hvor Fred hadde faat penger til at kjøpe gjærdematerialier for. Harry sa til sin hustru at han trodde at Fred hadde svindlet og bedraget nogen igjen eller ogsaa at han hadde stjaalet hvete fra nogen i nabolaget og solgt denne paa elevatoren og kjøpt gjærdematerialier for pengene. Senere fandt Harry ut fra andre at Fred hadde kjøpt gjærdematerialier paa kredit i byen. Da Harry hørte dette sa han at han ikke kunde forstaa at nogen handelsmand kunde gi kredit til en slik svindler som Fred Harrington, og naar handelsmanden overhodet hadde git kredit, mente Harry, saa var det fordi at han ikke hadde hat nok med Fred at bestille til at kjende ham.

Fred Harrington hadde tænkt at sætte op sin indgjærding imot Harry Whites land. Der var ikke opsat nogle linjemerker mellem Harrys og Freds farmer men der var merker nedsat av regjeringens landmaalere for hver mil og halvmil. Naar to naboer ønsket at sætte op linjemerker mellem sine farme var der almindelig skik og bruk at de farmere som hadde land som støtte op mot hinanden, møttes og satte op linjemerkene mellem eiendommene i fællesskap. Der blev sat en lang raje i hjørnemerket paa hver mil eller halvmil. Den ene av farmerne stod da ved hjørnemerket og siktet medens den anden gik henefter linjen og enten grov merker i jorden med en spade eller ogsaa satte stokke ned i jorden og paa denne maatte blev grændsen emellem naboer bestemt. Men Fred Harrington var alt for stolt til at gaa over til Harry White for at spørre ham om han vilde være med paa at finde ut linjen mellem deres farme, derfor gjorde han det selv ved hjelp av sin hustru. Fred satte op to lange rajer paa hvert hjørne derefter stillet han sig selv ved den ene raje og siktet mot rajen paa den anden side av landet. Freds hustru gik langs hele linjen med stokke som hun slog ner i jorden med en øks, paa de plasser som Fred komanderte ved hjelp av vinkninger med armene. Da Fred Harrington og hans hustru hadde sat ner linjemerkene gik de hjem for middag og paa eftermiddagen var Fred ute med hestene og pløiet paa den anden ende av sit land.

Harry White hadde hele tiden iagtoget Freds arbeide med grændselinjen paa avstand. Om eftermiddagen naar Harry saa at Fred kjørte med hestene paa den anden ende av sit land, gik Harry op til den av Fred opstukne linje for at se om linjen var ret opsat. Harry tænkte ved sig selv at en slik svindler som Fred kunde man ikke stole paa. Han kunde naturligvis tro ham til at stjæle baade 2 og 3 acres av Harrys farm ved at sætte op falske linjemerker. Harry hadde tommestok i lommen og gik først til den ene hjørnestok og siden til den andre.

Ved den første hjørnestok som Harry kom til la han sig ner paa knær og maalte med tommestokken, for at finde ut om Fred hadde sat stokken akkurat paa prikken der den skulde staa i følge regjeringens landemaalermerker. Harry maalte frem og tilbake med tommestokken, og tilsidst var han overbevist om at Freds hjørnemerke var korrekt nedsat. Derefter gik Harry over til det andet hjørnemerke, tog tommestokken op av lommen og la sig ner paa knæ og maalte. Her opdaget Harry ved første maalning at Fred hadde sat hjørnemerket 18 tommer ind paa Harrys farm. Naar Harry saa dette kunde han ikke bare sig for at le av skadefryd. Nu skulde den svindleren faa hvad han hadde fortjent tænkte Harry. Nu skulde Harry vente til Fred hadde sat sit gjærde op 18 tommer ind paa hans farm og siden naar gjærdet var færdig skulde han underrette Fred om at gjærdet stod 18 tommer ind paa Harrys farm, og da skulde han tvinge Fred til at ta gjærdet op igjen ved hjelp av lov og øvrighet. Naar Harry hadde tænkt ut hele sin plan i detaljer lo han høit til sig selv. Han hadde ikke været saa glad paa mange aar som han var nu; ti nu skulde Fred faa betalt for alle de kjæltringstreker som han hadde gjort mot Harry ner igjennem aarene. Nu hadde Harry tak paa Fred og nu skulde det brukes. Fred skulde ikke ha gjort al denne fortræd for ingenting.

Da Harry White kom hjem til sin hustru gik han med et bredt smil over ansiktet ind gjennem døren. Mrs White spurte hvad som hadde hændt naar han smilte saa fornøiet. Harry begyndte med at fortælle at Fred Harrington hadde sat hjørnemerkene 18 tommer ind paa Harrys land paa den ene ende av linjen og at Fred nu skulde faa med lov og øvrighet at gjøre hvis han ikke tog sit gjærde ner igjen efterat han hadde sat gjærdet op. Mrs White foreslog for sin mand at han skulde gaa over til Fred nu med engang før end han satte sit gjærde op og underrette ham om at grændselinjen var 18

tommer ind paa Harrys land, og siden gaa op linjen i fællesskap da dette vilde spare Fred at sætte gjærdet op to gange. Da Harry hørte dette forslag brøt han ut i overrasket harme og sa at det vilde være alt for godt for en slik mand som Fred; ti han har saa inderlig godt av at sætte gjærdet op først en gang og siden faa ordre av Harry til at ta det ner igjen og sætte det op paa sit eget land. Dette dreiet sig foresten om mange kvadratfot med jord; ti det var jo 18 tommer inde paa Harrys land paa den ene ende og stykket var ½ mil langt. Dette vilde jo bli et kilformigt stykke land 18 tommer bredt paa den ene ende og ½ mil langt. Akkurat hvor mange kvadratfot eller acres med land dette vilde bli kunde ikke Harry regne ut; ti han hadde hat lite eller ingen skole i sin barndom, men han kjendte en sagfører i byen som kunde regne ut baade hvor meget land Fred hadde stjaalet og hvor meget Fred kom til at betale i sagførerhonorar og andre utgifter om han ikke tog gjærdet ner igjen efterat Harry hadde git ham ordre til det. Harry fortalte sin hustru at han bestandig hadde hat dyp respekt for den private eiendomsret den tid han var fattig og ingen eiendom hadde og han paastod at nu skulde han lære Fred Harrington den samme dyd paa en slik eftertrykkelig maate at han for eftertiden skulde faa klare begreper om mit og dit og den private eiendomsret til jord. Mrs White gjorde endnu et forsøk paa at overtale Harry til at gaa over til Fred for at ordne med grændselinjen før end han begyndte at sætte sit gjærde op, da hun trodde det vilde bli et farligt spektakel om han ikke gjorde det paa samme tid som Harry resikerte at maatte faa utgifter paa sagfører og vidner for at tvinge Fred til at ta gjærdet ner igjen. Til dette svarte Harry at selv om han skulde betale endel penger for det saa var det værd baade pengeutlæg og brydderi at faa gi Fred Harrington en eftertrykkelig lække i privat eiendomsret saa vil han lære litt til en anden gang, men forresten saa var Harry sikker paa at Fred skulde faa be

tale alle omkostninger med sagfører, hvis Fred ikke bøiet sig før end saken kom til sagfører.

Om nogle dage begyndte Fred Harrington at grave huller til gjærdestolpene efter den opstukne linje. Gjærdestolpene blev opsat rundt hele landstykket og Fred hadde bare igjen at strække pigtraaden op paa stolpene. Eftersom arbeidet med gjærdingen fra dag til dag nærmet sig sin slutning glædet baade Fred Harrington og hans hustru sig til at indgjærdiningen skulde bli færdig saa deres husdyr kunde bli indstængt; ti der var forbundet med en masse brydderi at ha dem springende rundt over prærievidderne saa man aldrig visste hvor man kunde finde dem igjen. Fred sa at det skulde bli godt at faa husdyrene indgjærdet og at slippe alt dette brydderi med dyrene baade sent og tidlig.

Harry White gik og glædet sig over at Fred snart skulde bli færdig med sin indgjærding, saa han kunde gaa over og gi ham ordre til at ta gjærdet ner igjen; ti det skulde gjøre Fred godt at ta gjærdet ner igjen for at sætte det ind paa sit eget land mente Harry.

Fred hadde allerede begyndt med at strække pigtraaden paa stolpene og snart stod hele indgjærdingen færdig og Freds husdyr blev sluppet ind. Baade Fred og hans hustru følte nu en tung byrde falde ner av sine skuldre; ti nu skulde alt arbeide med dyrene kun bli en bagatel av hvad det hadde været før, paa samme tid som man bestandig visste hvor man hadde dyrene.

Harry White var ogsaa glad; ti nu var hævnens time slagen. Nu skulde Fred Harrington faa undervisning i privat eiendomsret saa han aldrig skulde glemme det. Harry hadde bestemt sig til at gaa over til Freds farm allerede dagen efterat Freds kreaturer var sluppet ind i indgjærdingen. Harry hadde for længe siden snakket med John Strong, en av sine naboer som ogsaa bar hat til Fred Harrington, om at han skulde gaa med som vidne; ti Harry vilde ha vidne paa hvad Fred svarte. Harry White

og John Strong gik over til Fred Harringtons farm paa den fastsatte dag. Fred var netop ifærd med at sætte hestene ind paa stalden for middag naar han saa Harry og John komme frem mot husene. Fred lurte paa hvad det egentlig var paa færde; ti han visste at Harry ikke hadde gode nyheter at fortælle naar han kom tilgaards, og dertil hadde han John Strong med sig, som ogsaa var en av Freds fiender. Fred trodde at muligens nogle av hans kreaturer eller griser hadde været over paa Harrys farm og gjort nogen skade, saa han kom for at bruke kjæft for dette som han hadde gjort saa mange gange før. Fred begyndte at tænke over hvad han skulde svare. Han begyndte at regne ut i sin erindring alle de gange Harrys kreaturer og griser hadde været over paa hans farm og gjort skade og Fred var sikker paa at Harrys husdyr hadde gjort mange gange saa megen skade paa Freds farm i aarenes løp som Freds hadde gjort paa Harrys.

Fred behøvet ikke at tænke længe over hvad han skulde svare; ti Harry og John var allerede ankommet og uten at hilse brøt Harry ut i ubeherskede ordelag om gjærdet, som var sat 18 tommer ind paa Freds land. Fred blev med en gang sint og sa at det var en stor løgn. Harry sa at han hadde været deroppe og maalt med tommestokken saa han var sikker i sin sak, og hvis Fred ikke fjærnet gjærdet paa 48 timer saa skulde Harry reise til byen efter øvrighet. Og Fred skulde først faa fjærne gjærdet ifølge øvrighetens befaling og dernæst skulde han faa betale for hele moroen. Naar Harry gik igjen knyttet han med næven mot Fred og talte saa skummet stod ut av munden og sa at dete var baade første og sisste gang Fred fik ordre til at fjærne gjærdet, og hvis ikke gjærdet var fjærnet inden 48 timer skulde øvrigheten være paa farmen. Fred svor paa at gjærdet ikke var paa Harrys land men paa samme tid visste han ikke hvad han skulde tro. Han gik ind i huset og fortalte sin hustru om opstyret han hadde hat med Harry, siden tog han sin tommestok

og gik hen til det hjørnemerke som Harry hadde paastaat skulde staa 18 tommer ind paa hans land. Fred la sig ner ved hjørnemerket og maalte med tommestokken og saa til sin store overraskelse at hjørnemerket virklig var 18 tommer inde paa Harrys land slik som Harry hadde sagt. Fred kunde ikke begripe hvordan det hadde gaat for sig at denne feil var gjort, men han forstod straks at han maatte ta gjærdet ner igjen for ikke at gi Harry nogen anledning til at bruke øvrighet paa ham. Men Fred svor helligt og dyrt paa at Harry skulde faa betale denne affære dyrt bare Fred engang fik tak paa ham. Fred sa til sig selv at Harry hadde gaat og ventet til gjærdet skulde bli færdig saa det skulde bli saa meget arbeide som mulig at gjøre for Fred med at flytte gjærdet. Harry hadde naturligvis visst at hjørnemerket stod paa gal plass før end gjærdet blev opsat; ti Fred hadde jo set ham gaa rundt hjørnemerkene før gjærdet blev opsat. Men at komme over for at underrette Fred om feilgrepet det hadde naturligvis Harry ikke gjort bare for at skape saa meget unødvendig arbeide og fortræd som mulig for Fred. Fred kjendte naturligvis denne onskapfulde djævel i menneskeskikkelse fra før og dette var bare et nyt tilfælde av hans meriter. Jo mer Fred tænkte paa hele affæren desto argere blev han og han svor dyrt paa at før eller senere skulde hævnens time komme.

Jack Nelson var ogsaa nabo baade med Fred Harrington og Harry White. Jack omgikkes med begge to og tog ikke meget parti i Freds og Harrys evige strid, da han likte best at holde sig utenfor. Fred Harrington hadde et stykke med græsland som laa nær op til Jack Nelsons farm. Fred brukte ikke dette landstykke til noget derfor hadde Jack hyret landstykket til havnegang for sine heste og sat op et pigtraadgjærde paa landet.

Jack hadde hat sine heste paa dette land i flere aar og græsset begyndte at bli kort og daarlig, saa hestene neppe kunde leve i denne havnegang længre.

derfor tænkte Jack paa at sælge gjærdestolpene og pigtraaden om der var nogen som ønsket at kjøpe gjærdematerialiene. Harry White hadde faat nys om at Jack tænkte at sælge disse gjærdematerialier derfor gik han over til Jacks farm en dag og spurte hvor meget Jack forlangte for stolperne og pigtraaden. Jack forlangte og Harry sa at han var villig til at betale prisen, og bestemte sig til at ta stolperne op og frakte dem, samt pigtraaden hjem til sin egen farm den følgende dag. Den næste dag tog Harry fat paa arbeidet med at ta gjærdet ner og frakte det hjem. Fred Harrington saa ogsaa at Harry var i færd med at ta gjærdet paa Freds land ner, og gik ind i huset til sin hustru og fortalte hende at Harry arbeidet med at ta gjærdet ner og hjem til sig. Fred lurte litt paa hvad Harry egentlig hadde sat sig i hode. Efterat Fred og hans hustru hadde diskuteret Harrys handling endel blev de enige om at Harry maatte ha kjøpt gjærdematerialierne av Jack Nelson. Som Fred iagtog Harrys arbeide lo han av skadefryd. Nu skulde Harry faa betalt dyrt for sine skurkestreker sa han til sin hustru. Fred paastod at et gjærde som engang var sat paa en farm ikke kunde fjærnes ifølge loven, da et sligt gjærde var betraktet som grundforbedring og saaledes maatte være paa farmen og sælges med denne. Mrs Harrington sa at hvis det var strafbart at fjærne gjærdet saa burde Fred gaa over og underrette Harry om dette straks, saa han ikke tog gjærdet ner. Men Fred mente nei. Nu skulde Harry faa holde paa med at ta gjærdet ner paa Freds land og kjøre det hjem til sin egen farm og sætte det op der. Naar dette var gjort skulde Fred gaa over til Harry og gi ham ordre til at ta gjærdet ner igjen og kjøre det tilbake til Freds farm og sætte det op der det hadde staat og hvis Harry ikke vilde gjøre dette saa skulde han faa øvrigheten paa nakken. Nu endelig engang var hævnens time kommen, nu skulde Harry faa betalt fordi han tvang Fred til at flytte sit gjærde 18 tommer tilbake paa sit eget land. Fred glædet sig

og lo av skadefryd for hvert læs som Harry kjørte hjem.

Harry hadde faat kjørt alt gjærdevirket hjem til sin farm og tog fat paa at sætte op igjen der. Baade Harry og hans hustru glædet sig til at indgjærdingen skulde bli færdig saa de kunde slippe sine husdyr ut i havningen.

Da Harry hadde sat gjærdet op og sluppet sine dyr ind i havnegangen, tænkte Fred Harrington at det nu var tiden til at gaa over til Harry for at gi ham ordre til at ta gjærdet og flytte det tilbake dit hvor det stod før han tog det ner. Men som Fred tænkte nøiere over denne sak kom han paa de tanker at det var en tredjemand med i spillet, nemlig Jack Nelson. Jack Nelson hadde jo hyret havnegangen fra Fred, og gjærdematerialierne var ikke Freds men Jacks. Fred tænkte derfor at det var sikrest at gaa over til Jack først, førend han gik over til Harry. Fred gik derfor over til Jacks farm og spurte om Jack hade solgt gjærdestolpene og pigtraaden til Harry, til hvilket Jack svarte at han hadde gjort det da han ikke hadde mer bruk for gjærdevirket. Derpaa sa Fred at det var imot loven at fjærne et gjærde som var opsat paa en farm og at Harry White nu skulde faa lov til at sætte gjærdet tilbake paa Freds land eller ogsaa faa øvrigheten paa nakken. Fred fortalte Jack at Harry White var den største svindler, kjæltring og bedrager som gik paa jorden og at han blandt ande vrange ting ogsaa hadde tvunget Fred til at ta sit gjærde ner og flytte det 18 tommer tilbake paa sit eget land. Fred sa at gjærdet hadde staat 18 tommer ind paa Harrys land paa den ene ende men længre nede paa linjen stod det bare 1, 2, 3, 4 og 5 tommer ind paa Harrys land saa Fred var nødt til at fylde de gamle hul efter gjærdestolpene med jord før end han kunde grave nye. Og nu svor Fred paa at nu hadde han tak paa Harry og nu skulde det brukes.

Jack svarte at han visste ikke om at der eksisterte nogen slik lov som forbød at ta op et gjærde

og flytte det fra en farm til en anden, men hvis nogen slik lov eksisterte saa var Jack villig til at kjøpe gjærdet tilbake fra Harry og sætte det paa Freds farm og forære det til Fred. Da Fred hørte dette sa han at han ikke vilde at Jack skulde ha utgifter og brydderi for hans skyld, men at det var Harry han vilde tillivs. Harry hadde gjort sig skyldig i en strafbar handling naar han fjærnet gjærdet og nu skulde han enten bringe gjærdet tilbake uten erstatning hverken fra den ene eller anden kant eller ogsaa faa øvrigheten paa nakken.

Jack prøvet det beste han kunde for at overtale Fred til at ikke gjøre noget med gjærdet da Jack ogsaa vilde komme i vanskeligheter. Fred trodde imidlertid at han kunde komme Harry tillivs uten at blande Jack op i deres mellemhavende. Jack paastod det motsatte og efter en hel del diskution fik Jack endelig overtalt Fred til at la saken fare og en overenskomst blev sluttet angaaende gjærdet.

Fred ærgret sig meget over at han ikke hadde hat "ren sak". Det var en lei hake at Jack Nelson skulde komme ind som tredjemand tænkte Fred og satte sit haap til fremtiden for hævn.

En dag Harry White var i byen brændte hans grøneri ner til grunden. Inde i grøneriet var der et stort antal sække og en ny rensemaskine og alt strøk med. 200 bushels havre strøk ogsaa med. Skaden beløp sig til ca 500 dollars. I det øieblik Fred Harrington saa at Harry Whites grøneri gik op i røk og luer frydet han sig inderlig av skadefryd. Han fortalte sin hustru at ilden var en straffedom ifra gud over Harry for alle hans syndige meriter. Fred hadde tænkt at gaa over til Harry og gratulere ham med det nerbrændte grøneri, men dette blev intet av. Fred uttrykte imidlertid sin glæde over det nedbrændte grøneri til alle han møtte og sa at det var en strafdom fra gud, og nu kunde alle se hvad slags mand Harry var: han hadde ikke bare paadraget sig menneskehat men ogsaa gud hatet ham.

Da Harry kom hjem fra byen og saa at grøneriet var brændt ner til grundet spurte han straks sin hustru om Fred Harrington hadde været rundt farmen. Til hvilket hustruen svarte nei. Men Harry trodde bestemt at Fred hadde lagt nogen lunte i grøneriet om natten eller paa en eller anden maate sat ild paa hans grøneri.

Jo mer Harry tænkte over ulykken med grøneriet desto sikrere trodde han at Fred hadde sat ild paa det, men da ingenting kunde bevises saa kunde intet gjøres ad lovens vei.

Fred Harrington og Harry White forsatte at leve som bitre fiender, begge to satte de sit haap til fremtiden. Naar de var i byen var de inde hos forskjellige sagførere og betalte for at faa oplysninger om en række love som angik forholdet mellem naboer, om hester, kreaturer, gjærder veilinjer, stublebrænding og alt andet paa farmen. Efter som aarene gik blev Fred og Harry mer og mer lovkyndige, saa folket i nabolaget gik enten til Fred eller Harry naar de ønsket at vite noget om loven som berørte farmernes virksomhet. Og folket i nabolaget kaldte dem sagførerne; ti ingen visste mer om lov og privat eiendomsret end Fred Harrington og Harry White. — — —

KAPITEL XIV.

KRONAAR

"Life is real! Life is earnest!
And the grave is not its goal;
'Dust thou art, to dust returnest,'
Was not spoken of the soul.

Not enjoyment, and not sorrow,
Is our destined end or way;
But to act, that each to-morrow
Find us farther than to-day.

In the world's broad field of battle,
In the bivouac of Life,
Be not like dumb driven cattle,
Be a hero in the strife!

Lives of great men all remind us
We can make our lives sublime,
And departing, leave behind us
Footprints on the sands of time.

Footprints, that perhaps another,
Sailing over life's solemn main,
A forlorn and shipwrecked brother,
Seeing, shall take heart again."

Henry W. Longfellow.

Farmerne hadde flere gange havt fine hveteakre paa forsommeren, men ikke altid en god høst. Nybyggerne hadde lært av livets realitet, at det at farme paa prærien hadde meget til fælles med at spille i lotteri. Naar man saadde sin sæd om vaaren visste man aldrig hvad man fik om høsten. Fremtiden og avlingen var bestandig en gaade. Men denne sommer vokste hveten mer end almindelig op i straa og fremover høsten blev aksene i forhold til straaet. Paa forsommeren skvatt og regnet det litt hver dag og solen skinnet varmt indimellen; vokseveiret var idealt og hveten vokste som i et drivhus. Længre frem paa sommeren regnet det mere voldsomt saa jorden blev bløt til flere fots dybde. Alt dette regn bevirket at luften blev koldere og farmerne begyndte nu at tænke frygtsomme tanker om frostnætter igjen som de hadde gjort saa mange aar før. Under alt dette regn var der ogsaa endel farmere som var bange for at luftens vaate element kunde komme ner i form av haglstorm og feie hele haapet om kronaar væk paa fem minutter; ti farmerne hadde ogsaa bitre erfaringer for at slike ting kan hænde paa prærien: alle slags ulykker med avlingen synes at være indenfor rimelighetens grændser paa prærien, derfor blev det ogsaa til et ordsprok blandt farmerne at: paa prærien er man ikke sikker paa sin avling førend man har harvestet og trøsket den, kjørt hveten til elevatoren, solgt den og brukt pengene.

Martin Kirkefoss var meget nervøs og rædd for at hveten ikke skulde bli moden før frostnætterne kom og baade Martin og hans hustru bad til gud baade morgen og aften om at han maatte sende mer varmt solskin og mindre regn saa hveten kunde bli moden. Om dagen gik Martin rundt paa sin farm og regnet ut hvor mange læs med gammel hvetehalm han hadde; ti hvis det saa ut til frostnat saa var han fast bestemt paa at være oppe hele natten for at brænde straa, likesom han hadde gjort en gang før medens der var frostnat. Ben Klokkergaard bad ogsaa gud om at avlingen maatte modnes, men for sik-

kerhets skyld saa regnet han ut hvor mange læs med gammel hvetehalm han hadde paa farmen; ti han visste at Martin Kirkefoss hadde reddet sin avling fra frosten ved at være oppe hele natten og brænde straa forrige gang avlingen frøs i distriktet.

Den ene dag gik efter den andre fremover høsten og hveten vokste og vokste og det var ikke det mindste tegn til hverken haglstorm eller frostnat. Fremover mot den tid hveten skulde modnes blev der mindre regn og mere solskin og hveten fyldt 6 rader i hvert aks og enkelte aks fylde baade 8 og 10 rader. Mange av farmerne takserte sine hveteakre for at vilde yde 30—40 bushels pr acre. Martin Kirkefoss hadde et stykke hvete som han var sikker paa vilde yde mindst 45 bushels pr acre. Da der var saa megen væte i jorden modnedes hveten kun langsomt saa der blev ingen harvest før end først i september. Farmerne hadde sat sine selvbindere istand længe før denne tid og holdt alt parat til harvesten. Hveteakrene blev gulere og gulere for hver dag og hveteakrene bøiet hvetestraat paa skraa mot baken med sin tyngde. Paa de plasser hvor hveten var tykkest og frodigest la akeren sig helt ner til bakken som en følge av toppens svære vegt. Paa disse plasser blev der nødvendig at kjøre kun i en retning med selvbindere og kjøre tomt tilbake. Flere av farmerne hadde allerede begyndt med harvsten og man kunde høre flere selvbindere duret og surret bortover prærien, men efterat de hadde kjørt nogle runder rundt akrene saa blev der stilt igjen; ti farmerne saa at hveten var for grøn endnu og at den maatte staa nogle dage til hvis den ikke skulde krympe isammen efterat den var nedskaaret og baandene opreist for tørring. Dagene var nu ganske varme og hveten modnedes hurtig og den ene farmer efter den anden tog fat igjen med binderen og snart kunde man høre en stadig surren fra solopgang til efter solen hadde gaat ner under horisonten i vest: Hele prærien stod under harvestens tegn.

Midt i harvesten paa en søndag hadde pastor von Fabelberg bekjendtgjort gudstjeneste i kirken men ingen av mændene kom til gudstjenesten, kun endel av kvindene og nogle barn. Naar pastoren stod paa prækestolen og præket kunde han høre selvbinderne surre og surre henover prærien igjennem de aapne kirkevinduer. Pastoren hørte ogsaa Martin Kirkefoss, formand i menigheten, svor og bandte paa hestene fordi de ikke vilde gaa raskt nok. Martin Kirkefoss hadde 10 heste og brukte 4 heste paa formiddagen og 4 paa eftermiddagen og kjørde uten stans fra solopgang paa søndag morgen til længe efterat solen var forsvunden i vest om kvelden. Kirkesanger Ben Klokkergaard var ikke i kirken og presten maatte selv forrette som kirkesanger. Naar gudstjenesten var over og presten og kvinderne stod utenfor kirkevæggen og snakket paa den store avling, saa presten Ben Klokkergaard netop skifte heste efter middagen og kastet sig op paa binderen og bandet og svor og slog hestene og bad dem gaa frem alt remmer og tøi kunde holde. Presten likte ikke rigtig al denne banden og sværgen, hujen og skriken og surren av binderne like ind paa kirkevæggen om søndagen av kirkens ledende mænd, men presten gjorde gode miner til slet spil; ti han visste at en stor del av den hvete som blev harvestert paa denne søndag ogsaa vilde komme ham tilgode. Kirkefolket hadde bestemt sig til at bygge ny prestegaard paa det av presten indkjøpte landstykke og naar presten tænkte paa denne store gjilde prestegaard som farmerne skulde bygge for ham saa ansaa han det for klokest at tie stille med farmernes syndefulde levnet og deres søndagsarbeide.

Naar kvinderne kom hjem fra gudstjenesten og farmerne var frædig med dagens arbeide og kom ind i huset om kvelden for at spise sin aftensmat ved lampelys, fortalte kvinderne om gudstjenesten, om at presten hadde hørt banden og sværgen,, hujen og skriken til hestene og surringen av binderne. Da Martin Kirkefoss hørte dette spurte han sin hustru

om presten hadde sagt noget om deres søndagsarbeide; til hvilket Martins hustru svarte at presten hadde ladet som han ikke hverken hørte eller saa noget, men talte og var venlig som intet skulde ha hændt.

Farmerne var nu alle sammen færdig med sin harvest og de hadde det travelt med at bli færdig for træskningen. Enkelte av farmerne hadde bestilt træskemaskiner for egen del andre hadde slaat sig isammen i træskelag og kjøpte nye træskemaskiner. Den ene jernbanevogn efter den anden kom rullende ind paa jernbanestationens sidespor lastet med nye træskemaskiner, og farmerne reiste til byen i store flokke og læsset træskeverkene av jernbanevognene og kjørte dem hjem til sine farme.

Eftersom de nye træskemaskiner blev kjørt hjem blev maskinen nøie overset. Alle skruemorer blev trukket fast ner og alle remmer blev sat istand og de nye maskiner blev prøvekjørt og siden var hele træskningen i fuld gang henover prærien. Fra klokken 4 om morgenen kunde man høre den ene dampfløite efter den anden utstøte sine ilske og hjærteskjærende lyd henover prærien. De træskere som træsket med gasmotorkraft og ingen fløite hadde paa sine maskiner rettet sig efter dem som hadde dampmaskiner med dampfløite paa, som pep ustandselig med smaa mellemrus efter klokken 4 om morgenen. Det træskermandskap som ikke var paa benene efter klokken 4 og ½5 om morgenen var anset for at være syvsovere, og blev tituleret over hele nabolaget som latfanter. Mændene slog sig isammen i træskelag og gjorde byttearbeide og kvindene kokte mat. Nogle kvinder kokte hjemme paa sine farme og andre hyrte ut til træskere og kokte i kokevogn som blev kjørt rundt fra farm til farm.

Pastor von Fabelberg hadde tillyst gudstjeneste paa en søndag midt i træskningen, men denne gang blev gudstjenesten avlyst, da der kun mødte op to gamle kjærringer som var for gamle til at utrette noget arbeide paa farmen. Alle farmere hadde faat

skriftlig tilladelse fra autoriteterne til at træske paa søndag, og det var anset som en given ting blandt alle farmere at det ikke var imot hverken jordiske eller himmelske love at træske paa søndag. Træskemaskinerne gik fra graalysningen om morgenen og til længe efterat al anden skapning var gaat til hvile om kvelden, med 1 times hvile midt paa dagen. Olaf Hagen spurte Martin Kirkefoss om han ikke trodde det var imot bibelens himmelske love at træske paa søndag. Til hvilket Martin svarte med et lystig smil: "Hvem bryr sig om himmelske love i et kronaar? Forresten saa har jo gud ladet solen skinne og regnet falde og git os denne store avling. Og som guds gaver vilde det jo være synd og gudsbespottelse at la disse guds gaver ligge og raatne paa marken', sa Martin. Martin fik 6000 bushels med hvete dette aar. Han betalte al sin gjæld, gav 500 dollars til prestegaard og hadde penge staaende paa banken. Ben Klokkergaard fik 4000 bushels hvete og Hans Presthaug fik 5000. Det var almindelig at farmerne fik fra 2000, 7000, 8000 bushels hvete dette aar. Enkelte storfarmere fik fra 10,000 til 25,000 bushels med hvete. De fleste farmere fik 35—40 bushels pr acre. Flere fik 40—45 bushels pr acre og Martin Kirkefoss paastod at han hadde et stykke som ydet 52 bushels pr acre, men dette var ikke det værste; ti Jonatan Homlevik sa han hadde et stykke med hvete som hadde ydet 72 bushels pr acre. Ondskapsfulde folk sa at Jonatan Homlevik brukte store acres. De sa at naar man spurte hvor mange acres han hadde indsaadd efter vaaronnen saa svarte han 200 acres, men naar man spurte ham om høsten hvor mange acres han hadde træsket saa svarte han mellem 125 og 150 acres.

Efter dette kronaar betalte farmerne sin gjæld, de som var medlemmer i menigheten bygget stor fin prestegaard til pastor von Fabelberg, øket pastorens løn og gav rikelig til baade den ydre og indre mission. Presten som ogsaa selv var farmer modtog den ene gave efter den anden av sine menighetsbørn.

Martin Kirkefoss kjørte et læs havre til kirkegaarden og foræret presten. Ben Klokkergaard kjørte dit et høilæs. Hans Presthaug slagtet en stor okse og forærte presten. Den ene forærct eg den anden smør til presten osv., osv. Presten fik saa mange farmprodukter i gaver at han blev nødt til at sælge hvad han avlet paa sin egen farm for ikke at fornærme nogen; ti at sælge hvad han hadde faat i gave det hørte ikke med til god tone, dette forstod ogsaa pastor von Fabelberg.

Eftersom aarene gik fik farmerne flere store avlinger og blev rikere og rikere. Og med rikdom fulgte ogsaa konservatisme. Det var bare en og anden av farmerne som kunde taale rikdom uten at tage skade paa sin sjæl og fortsætte at være radikal og aandelig ung og fulgte tidens store bevægelser og strømninger med ungdommens entusiasme. De fleste av farmerne hadde bare intresse for to ting: at samle rikdom og gaa i kirke (undtagen i den travle aarstid da de ikke hadde tid). Deres to idealer var at leve som rike farmere her paa jorden: at kjøpe stadig mere land og slaa under sig stadig mere rikdom, og at leve som salige kirkefolk i himmelen efter døden.

Pastor von Fabelberg som i nybyggerlivets første trængselsaar hadde været temmelig radikal og refset syndere og fordømt rikdom og rikfolk, blev med aarene mer og mer moderat. I de første trængselsaar hadde pastoren ofte talt i lignelse om kamelen, naaløiet og den rike mand, om den rike mand og Lasarus og fordømte rikdom, men slike taler holdt ikke pastoren flere av nu. Pastoren veiet bestandig sine ord i sine prækener saa de skulde virke tiltaler-

Pastor von Fabelberg var ogsaa meget godt likt av sine menighetsbørn. Selv hadde pastoren en fin farm men gjorde intet arbeide paa farmen selv. Arbeidet paa prestefarmen blev gjort av to hyrekare. Pastoren kjørte selv rundt i automobil og talte guds ord paa søndagen, døpte smaa børn, komfirmerte ungdom, talte til de døende paa dødsleiet og kastet tre smaa spader med jord paa hver og en som døde

og blev begravet; den øvrige jord blev fyldt paa kisten av farmerne med store spader indtil graven var fuld. Pastor von Fabelberg var meget tilfreds med sin stilling i livet, og han uttalte ofte privat til gode venner og andre prester at det var en sikker og god levevei at være prest og farmer. Pastoren hadde ogsaa en søn som han først vilde la studere til prest og siden gjennemgaa et kursus paa landbrugsskolen for at bli prest og farmer.

Som tiden gik faldt den ene efter den anden av de gamle nybyggere væk. De fleste av dem var rike og mange av dem testamenterte større eller mindre beløp av sine efterladte formuer til kirkesamfundet. Nogle gav en trediedel av sin formue til kirken og to trediedele til arvingene og andre kunde gi halvpartn til hver. Hos Klokkergaards gjorde ogsaa døden sin høst. Først døde hustruen og derefter Ben Klokkergaard. Men dette dødsfald fik et uhyggelig efterspil; ti naar Bens testament blev aapnet viste det sig at han skjænket næsten hele sin formue som beløp sig til 30,000 dollars til kirkesamfundet, kun nogle faa hundrede dollars var tiltænkt arvingerne. Det hadde bestandig været et spændt forhold mellem Ben og hans børn, og Bens opfatning var at hans børn ikke hadde behandlet ham ret, derfor hadde han skjænket sin formue til kirkesamfundet. Straks børnene fik vite dette satte de himmel og jord i bevægelse for at faa testamentet omstyrtet. Arvingene hyrte en advokat og anla sak mot kirkesamfundet. Arvingene paastod at Ben Klokkergaard ikke var normal og at testamentet saaledes ikke var gyldigt. Kirkesamfundet med pastor von Fabelberg i spidsen holdt paa at Ben hadde været normal hele sit liv og at testamentet var gyldigt. Pastor von Fabelberg hadde kjendt avdøde i mange aar. Var med den gang testamentet blev skrevet og stod ved Bens dødsleie og bad for hans sjæl naar han døde. Og pastoren paastod at Ben hadde været normal hele tiden. Pastoren hyrte ogsaa en advokat til at føre saken for kirkesamfundets vegne. Arvingerne og deres advo-

kat gjorde alt de kunde for at skaffe beviser paa at Ben Kirkegaard ikke var normal og tilregnelig og at saaledes testamentet ikke var gyldig. Der blev fremholdt av arvingernes advokat at Ben Klokkergaard hade levet et vildt og utsvævende liv i Eau Claire Wisconsin i sine yngre dage. Flere gamle saloonkeepere hadde bekræftet at Ben hadde sunget paa saloonerne for øl og brændevin, og gjort sig skyldig til alle slags utskeielser. Siden naar Ben kom til Canada hadde han fortsat det samme liv saa længe som saloonerne var aapne. Naar saloonerne blev nedstemt, brændte han brændevin og drak sig full om natten og sang salmer i kirken om dagen og forrettet som kirkesanger. Naar presten stod paa prækestolen paa søndag i harvesten, kjørte Ben utenfor kirkevæggen og bandet og sværget og hujet og skrek til hestene. Arvingernes advokat paastod at en slik mand umulig kunde være normal, og han prøvet at bevise med bestemte paragrafer i loven at Ben Klokkergaards testament ikke var gyldigt. Kirkesamfundets advokat baserte sine argumenter paa pastor von Fabelbergs forklaring, at pastoren hadde kjendt avdøde i mange aar, hadde været med baade da testamentet blev skrevet og da avdøde drog sine siste aandedræt og pastoren hadde under ed paastaat at Ben Klokkergaard var normal og tilregnelig like til det siste. Kirkesamfundets advokat fremholdt ogsaa at bare det faktum at Ben kunde samle sig en formue paa 30,000 dollars beviste at han var normal. Nogen medisinsk autoritet kunde ingen av parterne bruke av den simple grund at Ben Klokkergaard, naar der undtages fyllesyke, aldrig hadde været syk i sit liv og saaledes aldrig hat noget med doktor at gjøre. Naar Ben følte at enden var nær sendte han bud efte presten slik som far hans og bestefar hans hadde gjort naar de skulde til at dø.

Kirkesamfundet vandt saken og Ben Klokkergaards børn maatte gaa ut blandt fremmed paa arbeide.

Eftersom de gamle nybygere døde væk, den ene efter den anden, vokste der en ny generation op. Den nye generation følte livet mer behagelig end de gamle hadde gjort, men alle de yngre kjendte sine forældres oplevelser og eventyr fra nybyggerlivets første trængselstid.